

Kategorizacija učiteljskih popravkov: Smernice za označevanje korpusa Šolar 2.0

Špela ARHAR HOLDT, Polona LAVRIČ, Rebeka
ROBLEK in Teja GOLI

Smernice so nastale v okviru projekta Nadgradnja korpusa Šolar, pogodba 3340-15-141006, v okviru razpisa Digitalizacija na področju kulture 2015-2018, ki ga financira Ministrstvo za kulturo RS, infraskruturno pa rezultate podpira program Center za uporabno jezikoslovje, ki ga ARRS financira iz državnega proračuna. Po smernicah je označen učni korpus Šolar 2.0, dostopen na repozitoriju Clarin.si (handle).

V1.0 (16/12/2018)

Kazalo vsebine

1	ČRKOVANJE	1
1.1	Vokali	1
1.1.1	Odvečni vokal = Č/VOK/odveč	1
1.1.2	Izpuščeni vokal = Č/VOK/izpust	2
1.1.3	Menjava AO = Č/VOK/menjava-ao	3
1.1.4	Menjava EI = Č/VOK/menjava-ei	3
1.1.5	Menjava UO = Č/VOK/menjava-uo	4
1.1.6	Druge menjave vokala = Č/VOK/menjava-drugo	4
1.2	Konzonanti	5
1.2.1	Odvečni konzonant = Č/KONZ/odveč	5
1.2.2	Izpuščeni konzonant = Č/KONZ/izpust	6
1.2.3	Menjava SZ = Č/KONZ/menjava-sz	7
1.2.4	Menjava TD = Č/KONZ/menjava-td	7
1.2.5	Menjava KGH = Č/KONZ/menjava-kgh	7
1.2.6	Menjava MN = Č/KONZ/menjava-mn	8
1.2.7	Menjava ŠŽ = Č/KONZ/menjava-šž	8
1.2.8	Menjava STREŠICE = Č/KONZ/menjava-strešice	8
1.2.9	Druge menjave konzonantov = Č/KONZ/menjava-drugo	9
1.3	Ustnično-ustnični w	10
1.3.1	Na začetku besede = Č/W/začetek	10
1.3.2	Na sredini besede = Č/W/sredina	10
1.3.3	Na koncu besede = Č/W/konec	11
1.3.4	Predlog V = Č/W/v	12
1.4	Črkovni sklopi	12
1.4.1	Zlog manjka ali je odveč = Č/SKLOP/zlog	12
1.4.2	Sklop LJ = Č/SKLOP/lj	14
1.4.3	Sklop NJ = Č/SKLOP/nj	15
1.4.4	Sklop IJ = Č/SKLOP/ij	15
1.4.5	Podvojene črke = Č/SKLOP/podvojene	17
1.4.6	Premet črk = Č/SKLOP/premet	18
1.5	Variantni predlogi	18
1.5.1	Predlog s/z = Č/PREDL/sz	18
1.5.2	Predlog k/h = Č/PREDL/kh	19
2	OBLIKA	19
2.1	Kategorialni popravki	20

2.1.1	Sklon: roditelj-tožilnik = O/KAT/sklon-rt.....	20
2.1.2	Sklon: dajalnik-mestnik = O/KAT/sklon-dm	20
2.1.3	Sklon: mestnik-orodnik = O/KAT/sklon-mo.....	21
2.1.4	Druge menjave sklona = O/KAT/sklon-drugo	21
2.1.5	Število: ednina-množina = O/KAT/število-em	23
2.1.6	Število: dvojina-množina = O/KAT/število-dm	23
2.1.7	Število: ednina-dvojina = O/KAT/število-ed	25
2.1.8	Spol = O/KAT/spol.....	25
2.1.9	Vid = O/KAT/vid	26
2.1.10	Čas = O/KAT/čas.....	26
2.1.11	Oseba = O/KAT/oseba.....	27
2.1.12	Kratki nedoločnik = O/KAT/nedoločnik-kratki	27
2.1.13	Nedoločnik in namenilnik = O/KAT/nedoločnik-namenilnik	28
2.1.14	Nedoločnik in osebna glagolska oblika = O/KAT/nedoločnik-osebna.....	28
2.1.15	Povratnost = O/KAT/povratnost.....	29
2.1.16	Naklon = O/KAT/naklon.....	30
2.1.17	Način = O/KAT/način.....	31
2.1.18	Oblika zaimka = O/KAT/oblika_zaimka	31
2.1.19	Določnost = O/KAT/določnost.....	31
2.1.20	Stopnjevanje = O/KAT/stopnjevanje.....	32
2.2	Paradigmatski popravki	33
2.2.1	Glagolska osnova = O/PAR/glagolska_osnova	33
2.2.2	Glagolska končnica = O/PAR/glagolska_končnica	34
2.2.3	Neglagolska osnova = O/PAR/neglagolska_osnova.....	34
2.2.4	Neglagolska končnica = O/PAR/neglagolska_končnica.....	36
2.2.5	Neobstojni_vokal = O/PAR/neobstojni_vokal	37
2.2.6	Preglas in cč = O/PAR/preglas_in_cč	37
2.3	Dodatne oznake	38
2.3.1	Oblikovne variante = O/DOD/variante	38
2.3.2	Mati_hči = O/DOD/besede-mati_hči	39
2.3.3	Otrok = O/DOD/besede-otrok.....	40
3	BESEDIŠČE	40
3.1	Samostalnik	40
3.1.1	Napačno lastno ime = B/SAM/napačno_lastno	40
3.1.2	Lastno in občno ime = B/SAM/lastno_občno	41
3.1.3	Občno besedišče = B/SAM/občno_besedišče.....	42
3.2	Glagol	42
3.2.1	Glagolske predpone = B/GLAG/predpona	42

3.2.2	Menjava moči-morati = B/GLAG/moči_morati	43
3.2.3	Druge menjave naklonskih glagolov = B/GLAG/naklonski	44
3.2.4	Druge menjave glagolov = B/GLAG/drugo	45
3.3	Zaimek.....	46
3.3.1	Povratna svojilnost = B/ZAIM/povratna_svojilnost.....	46
3.3.2	Menjava ki – kateri =B/ZAIM/ki_kateri	46
3.3.3	Druge težave z oziralnimi zaimki = B/ZAIM/oziralni	46
3.3.4	Menjave nikalnih zaimkov = B/ZAIM/noben	47
3.3.5	Druge menjave zaimkov = B/ZAIM/drugo	47
3.4	Predlog.....	48
3.4.1	Predlog v glagolskih zvezah = B/PRED/glag_zveze	48
3.4.2	Predlog v neglagolskih zvezah = B/PRED/neglag_zveze	49
3.4.3	Lokacijske dvojnice = B/PRED/lokacijske_dvojnice	50
3.4.4	Druge menjave predlogov = B/PRED/drugo	50
3.5	Veznik	51
3.5.1	Menjave in-pa-ter = B/VEZ/in_pa_ter.....	51
3.5.2	Menjave protivnih veznikov = B/VEZ/protivni	51
3.5.3	Sprememba odnosa = B/VEZ/sprememba_odnosa.....	52
3.5.4	Druge menjave veznikov = B/VEZ/drugo	52
3.6	Pridevnik = B/PRID/drugo.....	53
3.7	Prislov = B/PRISL/drugo	54
3.8	Ostale besedne vrste = B/OST/drugo	54
3.9	Menjava prek meja besedne vrste.....	55
3.9.1	Polnopomenska beseda ali bes. zveza v zaimek = B/MEN/polnopomenska_v_zaimek	55
3.9.2	Zaimek v polnopomensko besedo ali bes. zvezo = B/MEN/zaimek_v_polnopomensko	55
3.9.3	Menjava veznika in zaimka = B/MEN/veznik_zaimek.....	56
3.9.4	Besedna družina = B/MEN/besedna_družina	56
3.9.5	Samostalnik in zveza = B/MEN/samostalnik_bz.....	57
3.9.6	Glagol in zveza = B/MEN/glagol_bz.....	58
3.9.7	Prislov/pridevnik in zveza = B/MEN/prislov_pridevnik_bz	58
3.9.8	Druge vrste menjav =B/MEN/drugo	59
3.10	Dodatne oznake.....	60
3.10.1	Zaznamovano besediščne = B/DOD/zaznamovano	60
4	SKLADNJA.....	61

4.1	Besedni red	61
4.1.1	Zaporedje: povedek_osebek = S/BR/povedek_osebek	61
4.1.2	Zaporedje: povedek_predmet = S/BR/povedek_predmet	62
4.1.3	Zaporedje: povedek_prislovno določilo = S/BR/povedek_prislovno_določilo	63
4.1.4	Zaporedje: členek = S/BR/členek	63
4.1.5	Zaporedje znotraj stavčnih členov = S/BR/znotraj_stavčnega_člena	63
4.1.6	Naslonski niz: zaporedje naslonk = S/BR/naslonski_niz-znotraj	64
4.1.7	Naslonski niz: prirednost_podrednost = S/BR/naslonski_niz- prirednost_podrednost	64
4.1.8	Druge menjave besednega reda = S/BR/drugo	65
4.2	Izpuščeni jezikovni elementi	66
4.2.1	Samostalnik: občno ime = S/IZPUST/samostalnik-občno_ime	66
4.2.2	Samostalnik: lastno ime = S/IZPUST/samostalnik-lastno_ime	67
4.2.3	Glagol 'biti' = S/IZPUST/glagol-bititi	67
4.2.4	Drugi izpusti glagolov = S/IZPUST/glagol-drugo	68
4.2.5	Beseda 'pa' = S/IZPUST/veznik-pa	69
4.2.6	Drugi izpusti veznikov = S/IZPUST/veznik-drugo	69
4.2.7	Ponovljeni predlogi = S/IZPUST/predlog-ponovljen	69
4.2.8	Drugi izpusti predlogov = S/IZPUST/predlog-drugo	70
4.2.9	Osebni zaimek = S/IZPUST/zaimek-osebni	70
4.2.10	Drugi izpusti zaimkov = S/IZPUST/zaimek-drugo	70
4.2.11	Pridevnik = S/IZPUST/pridevnik	71
4.2.12	Prislov = S/IZPUST/prislov	71
4.2.13	Členek = S/IZPUST/členek	72
4.2.14	Stavek = S/IZPUST/stavek	72
4.3	Odvečni jezikovni elementi	72
4.3.1	Dobesedno ponavljanje = S/ODVEČ/ponavljanje	73
4.3.2	Samostalnik: občno ime = S/ODVEČ/samostalnik-občno_ime	74
4.3.3	Samostalnik: lastno ime = S/ODVEČ/samostalnik-lastno_ime	75
4.3.4	Glagol 'biti' = S/ODVEČ/glagol-bititi	75
4.3.5	Drugi odvečni glagoli = S/ODVEČ/glagol-drugo	75
4.3.6	Beseda 'pa' z drugimi vezniki = S/ODVEČ/veznik-pa_vezniki	76
4.3.7	Drugi primeri z besedo 'pa' = S/ODVEČ/veznik-pa_drugo	76
4.3.8	Veznik na začetku povedi = S/ODVEČ/veznik-začetek	76
4.3.9	Dvojni vezniki = S/ODVEČ/veznik-dvojni	77
4.3.10	Drugi odvečni vezniki = S/ODVEČ/veznik-drugo	77
4.3.11	Predlog = S/ODVEČ/predlog	78
4.3.12	Osebni zaimek = S/ODVEČ/zaimek-osebni	78
4.3.13	KAZalni zaimek = S/ODVEČ/zaimek-kazalni	79

4.3.14	Svojljni zaimek = S/ODVEČ/zaimek-svojljni.....	79
4.3.15	Drugi odvečni zaimki = S/ODVEČ/zaimek-drugo.....	79
4.3.16	Pridevnik = S/ODVEČ/pridevnik.....	80
4.3.17	Merni prislov = S/ODVEČ/prislov-mera.....	80
4.3.18	Drugi odvečni prislovi = S/ODVEČ/prislov-drugo.....	81
4.3.19	Členek = S/ODVEČ/členek.....	81
4.3.20	Stavek = S/ODVEČ/stavek.....	81
4.3.21	Poved = S/ODVEČ/poved.....	82
4.4	Struktura.....	82
4.4.1	Svojina z 'od' = S/STR/svojina_od.....	82
4.4.2	Svojina z roditeljem = S/STR/svojina_roditelj.....	82
4.4.3	Menjava ločilo-veznik = S/STR/ločilo_veznik.....	83
4.4.4	Združevanje stavkov = S/STR/združevanje_stavkov.....	83
4.4.5	Deljenje stavkov/povedi = S/STR/deljenje_stavkov.....	85
4.4.6	Beseda/besedna zveza namesto stavka in obratno = S/STR/besedna_zveza_stavek.....	85
4.4.7	Preoblikovanje stavka = S/STR/preoblikovanje_stavka.....	86
4.5	Dodatne oznake.....	86
4.5.1	Pleonazem = S/DOD/pleonazem.....	87
4.5.2	Odvečna vsebina = S/DOD/vsebina-drugo.....	87
4.5.3	Napačna vsebina = S/DOD/vsebina-napake.....	88
4.5.4	Pomensko prazni = S/DOD/pomensko_prazni.....	89
5	ZAPIS.....	90
5.1	Velika/mala začetnica.....	90
5.1.1	Pridevniki na -ski = Z/MV/pridevnik-ski.....	90
5.1.2	Drugi pridevniki = Z/MV/pridevnik-drugo.....	90
5.1.3	Občna imena z veliko = Z/MV/občna_imena.....	91
5.1.4	Osebna imena z malo = Z/MV/osebna_imena.....	91
5.1.5	Narodnost z malo = Z/MV/narodnost.....	91
5.1.6	Zemljepisna imena z malo = Z/MV/zemljepisna_imena.....	92
5.1.7	Stvarna imena z malo = Z/MV/stvarna_imena.....	92
5.1.8	Premi govor = Z/MV/premi_govor.....	92
5.1.9	Začetek povedi = Z/MV/začetek_povedi.....	93
5.1.10	Hiperkorekcija za piko = Z/MV/hiperkorekcija_ločila.....	93
5.1.11	Druge težave z začetnicami = Z/MV/drugo.....	93
5.2	Skupaj/narazen.....	94
5.2.1	Glagol skupaj = Z/SN/skupaj-glagol.....	94
5.2.2	Predlog skupaj = Z/SN/skupaj-predlog.....	94

5.2.3	Predlog narazen = Z/SN/narazen-predlog.....	94
5.2.4	Prislov skupaj = Z/SN/skupaj-prislov	95
5.2.5	Prislov narazen = Z/SN/narazen-prislov	95
5.2.6	Pridevnik narazen = Z/SN/narazen-pridevnik	95
5.2.7	Drugo narazen = Z/SN/narazen-drugo.....	96
5.2.8	Drugo skupaj = Z/SN/skupaj-drugo.....	96
5.3	Krajšave = Z/KR/drugo	96
5.4	Števila = Z/ŠTEV/drugo.....	97
6	POVEZANI POPRAVKI	97
6.1.1	P/OBL/drugo	97
6.1.2	P/SKLA/osebek	99
6.1.3	P/SKLA/drugo	99
6.1.4	P/ZAP/mala_velika	99
7	NEČITLJIVI IN SUMLJIVI PRIMERI	100
7.1.1	Nečitljivi primeri = N//necitljivo	100
7.1.2	Sumljivi primeri = N//preveri.....	100
8	ODLOČANJE MED MEJNIMI PRIMERI	100

1 ČRKOVANJE

Na raven črkovanja uvrščamo učiteljske popravke, ki se nanašajo na zapis glasu ali glasovnega sklopa v besedi. Ko ločujemo popravke črkovanja od popravkov na ravni oblike, je pomembno identificirati, kje znotraj besede se problem nahaja. Če je popravek povezan s pregibanjem besede, tj. se pojavlja na končnici ali je vezan na preoblikovanje korena kot posledico pregibanja, ga primarno skušamo uvrstiti na raven oblike. Enako velja, če gre za popravek, vezan na oblikoslovne kategorije, npr. rabo spola, sklona, števila itd. Dvoumnosti se pojavljajo tudi pri ločevanju ravni črkovanja od ravni besedišča. Kadar popravek zamenja besedo v drugo (npr. *preigral* – *priigral*), ga umestimo na raven besedišča pod pogojem, da je glede na besedilni kontekst takšna interpretacija lahko utemeljena. Več o dilemah razvrščanja piše v poglavju 8.

1.1 Vokali

V to kategorijo uvrščamo popravke, ki so na ravni črkovanja povezani z vokali oziroma samoglasniki.

1.1.1 Odvečni vokal = Č/VOK/odveč

Gre za primere, kjer učitelj popravi odvečen vokal v besedi. V večini primerov gre za vprašanja zapisovanja polglasnika s črko e. Skladno s splošnimi smernicami za označevanje pod napake črkovanja uvrščamo težave na korenih ter osnovnih oblikah (težave, povezane s pregibanjem, pa uvrstimo na raven oblike).

Č/VOK/odveč:

- Da je to svet **polen** | **poln** laži in prevar, v katerem je pomemben bliš in zunanji videz.
- In vse to privede do takega zaključka, ki pa se mi ne zdi **smiselen** | **smiseln**.
- Prometeju to spet ni bilo všeč in se je spet **uprel** | **uprl**.

Kadar učitelj popravi odvečni sklop črk, med katerimi je sicer tudi vokal, popravek označimo (samo) kot odvečni črkovni sklop.

Č/SKLOP/zlog:

- Vendar **menimin | menim**, da si zaradi ljubezni nebi nikoli stregla po življenju oziroma si ga vzela kakor so si ga Antigona, Hajmon in Evridika, čeprav nikoli neves, kaj si pripravljen storiti za ljubezen v določenih okoliščinah.
- Vsako leto se **zberejejo | zberejo** ljudje v Podpeci in gradijo gradove kralja Matjaža.

Odvečni vokal se lahko pojavlja znotraj katerega od identificiranih problematičnih črkovnih sklopov (*ij* ali podvojene črke). Če je tako, popravku pripišemo obe ustrezni oznaki.

Č/VOK/odveč in Č/SKLOP/ij:

- Želi ustvariti kompromise, da bi imel čimmanj težav, če se mu pa na tak način ne izide, ukrepa s **smrtijo | smrtjo**.
- Ko smo prišli z **ladije | ladje**, smo šli v Piran, kjer smo si lahko kupili stvari.

1.1.2 Izpuščeni vokal = Č/VOK/izpust

Gre za primere, kjer učitelj popravi izpuščen vokal v besedi. Problem je pogosto vezan na izpust polglasniškega oz. v izgovoru reduciranega e ali pa pri zapisu tujih lastnih imen.

Č/VOK/izpust:

- Sprva ni želel postati kristjan, saj so bili že njegovi starši in prastarši pogani in je še zmeraj **vrjel | verjel** v pogansko vero.
- Napisal jo je William **Shakespear | Shakespeare**, ki je bil angleški dramatik.
- Mariji se je zdel **čudn | čuden** človek, a ga je vseeno ljubila.

Izpuščeni vokal se lahko pojavlja znotraj katerega od identificiranih problematičnih črkovnih sklopov (*ij* ali podvojene črke). Če je tako, pripišemo obe ustrezni oznaki.

Č/VOK/izpust in Č/SKLOP/ij:

- Zgodba se začne dogajati v **italjanskem | italijanskem** mestu Verona, kjer je spet izbruhnil prepir med sptima družinama Capulet in Manteg.

- V obeh delih avtorja prikazujeta nesmiselnost takratnega časa (**socjalizma | socializma**), njegove krutosti pa tudi kako nesmiselno so obravnavali tistega, ki je nekaj zagrešil.

1.1.3 Menjava AO = Č/VOK/menjava-ao

Gre za primere, kjer je učitelj popravil črko *a* v *o* ali obratno.

Č/VOK/menjava-ao:

- Tudi če kej naredim narode ali kaj, s čimer ona ni zadovoljna, mi pame, da je moja mama **prastitutka | prostitutka**.
- Ko pa so otroci odrasli so tudi oni živeli podobno kot Meta, saj so se prav tako v mladih letih odpravili na **pat | pot** za kruhom.
- To je moje mnenje in zgodbo o revščini nekoč in **dones | danes**.

Na raven črkovanja umeščamo tudi popravke zapisa pod vplivom akanja. Čeprav gre v teh primerih pogosto za popravke na končnici, so lažje umestljivi na raven črkovanja kot oblike, saj v resnici ne gre za napačno rabo oblikoslovnih kategorij in s tem povezanih končnic, ampak za vpliv narečnih specifik na zapis. (Enako na raven črkovanja umeščamo sicer redkejša primere ukanja). Pri določanju, da gre za akanje, smo načeloma zadržani, upoštevamo metaoznake in širši kontekst.

Č/VOK/menjava-ao:

- V današnjem svetu je vse polno takih društev, ki **zgedaja | zgedajo** navzven lepi, urejeni.

1.1.4 Menjava EI = Č/VOK/menjava-ei

Gre za primere, kjer učitelj popravi črko *e* v *i* ali obratno.

Č/VOK/menjava-ei:

- Dobro je, da prisluhnemo drugim, ki se na stvari spoznajo, ali pa le zato, da mnenja **primirjamo | primerjamo**.
- Rojena je bila za ta ples in že od majhnih nog je **trenerala | trenirala** ta ples s soplesalcem.
- **Črtomer | Črtomir** je moral iti v vojsko.

Primerom, kjer je popravek v besedi, ki ima v ustreznem zapisu podvojeni vokal, poleg menjave EI pripišemo še oznako za podvojene črke.

Č/VOK/menjava-ei in Č/SKLOP/podvojene:

- Brdavs (Angleški bogataš) je vsak dan in noč **preigral | priigral** sebi milijon evrov.

1.1.5 Menjava UO = Č/VOK/menjava-uo

Gre za primere, kjer je učitelj popravil črko *u* v *o* ali obratno.

Č/VOK/menjava-uo:

- Vztrajati je smiselno v tistih rečeh ko veš, da ti bo nekoč **ospelo | uspelo**, ne pa v tistih ki veš da ne bodo **ospele | uspele**.
- Ko sem napisal mamici SMS mi je odgovorila, da je tudi ona vesela, ker sem dobil dobro **uceno | oceno**.
- Edina gospodarska dejavnost je tovarna **akumulatorskih | akumulatorskih** baterij.

Primerom, kjer je popravek v besedi, ki ima v ustreznem zapisu podvojeni vokal, poleg menjave UO pripišemo še oznako za podvojene črke.

Č/VOK/menjava-uo in Č/SKLOP/podvojene:

- Lahko pa naletimo na primer, ki nam lahko naredi veliko škode, če se z njim **suočimo | soočimo**.

1.1.6 Druge menjave vokala = Č/VOK/menjava-drugo

Gre za primere, kjer učitelj popravi drugo neustrezno rabo vokala v besedi. (Splošna kategorija zajema vse tiste menjave, ki so se v izvorni verziji korpusa pojavile manj kot 35-krat.)

Č/VOK/menjava-drugo:

- Zamoti se le s pisanjem o **asimulantu | asimilantu**, izdajaletlju slovenstva Jerneju Jerobniku, zanimive pa se mu zdijo tudi razprave z njegovim profesorjem De Martinisom, čeprav se njuna mnenja pogosto izključujejo.
- Nevemo kako sta prišli do Pirana, ampak tam so jih videli trije **klošerji | klošarji**.
- Ne zavedajo se, kakšno škodo delajo, **kuko | kako** to vpliva na podnebje.

Primere, kjer v besedi dva vokala zamenjata mesto, obravnavamo kot premet posameznih črk.

Č/SKLOP/premet:

- **Opozavalci | Opazovalci** se ne zmenijo za doganjo na avtobusu, saj se jim smrad od ženske zdi vsakdanji.

Primerov, kjer učenci namesto konzontanata zapišejo vokal in obratno, ne opredelimo kot menjave, temveč označimo izpuščeni/odvečni konzontanat in izpuščeni/odvečni vokal.

Č/VOK/odveč in Č/KONZ/izpust:

- Djuro je Bronjo celo tako ljubil, da bi zanjo ubijal in **eradel | kradel**, vendar se moramo zavedati, da je tudi to zločin.

1.2 Konzontanati

1.2.1 Odvečni konzontanat = Č/KONZ/odveč

Gre za primere, kjer je učitelj popravil odvečni konzontanat v besedi. Problemi se pogosto pojavljajo pri zapisu (tujih) lastnih imen.

Č/KONZ/odveč:

- Tujec je **eksinstencialistični | eksistencialistični** roman, po obliki in slogi pa tradicionalen.
- In tudi **bogatstvo | bogastvo** ne pomeni vedno sreče, če ni pravega odnosa.
- Po vojni je z Lukežem in **Schwartzkoblerjem | Schwarzkoblerjem** dobil blagajno polno cekinov.

Pri pogosti težavi zapisa besede *jaz-jast* označimo tako odvečni konzontanat kot menjavo SZ.

Č/KONZ/odveč in Č/KONZ/menjjava-sz:

- Upam, da me nisi pozabil, ker **jast | jaz** nate nisem in nebom.

Kadar učitelj popravi odvečni sklop črk, med katerimi je sicer tudi konzontanat, popravek označimo (samo) kot odvečni črkovni sklop.

Č/SKLOP/zlog:

- Vsako leto se **zberejejo** | **zberejo** ljudje v Podpeci in gradijo gradove kralja Matjaža.
- Seveda, v obdobju miru bi na ista vprašanja, od istih oseb **dobiliti** | **dobili** popolnoma drugačne odgovore.

Popravek odvečnega konzonanta se lahko pojavlja znotraj katerega od identificiranih problematičnih črkovnih sklopov (*lj, nj, ij* ali podvojene črke). Če je tako, pripišemo obe ustrezni oznaki.

Č/KONZ/odveč in Č/SKLOP/podvojene:

- Roman Tujec je delo Alberta **Cammusa** | **Camusa**.
- Narodna univerzitetna **knjižznica** | **knjižnica**.

1.2.2 Izpuščeni konzonant = Č/KONZ/izpust

Gre za primere, kjer učitelj doda izpuščeni konzonant (popravki se pojavljajo pogosto na sredini in na koncu besed).

Č/KONZ/izpust:

- Danes ni tako, da starši odločajo, **apak** | **ampak** se lahko sam ni važno bogastvo.
- Povedala mi je, da če ne bo našla snubca, da bo odšla v **samosta** | **samostan**.

Popravek izpuščenega konzonanta se lahko pojavlja znotraj katerega od identificiranih problematičnih črkovnih sklopov (*lj, nj, ij* ali podvojene črke). Če je tako, pripišemo obe ustrezni oznaki.

Č/KONZ/izpust in Č/SKLOP/podvojene:

- V večerni **odaji** | **oddaji** je bila Davidova smrt poročana.
- Čakal sem in čakal ter pogledal **iza** | **izza** roba banke NLB.

Pri nekaterih primerih se na prvi pogled zdi, da spadajo na raven besedišča. Glede na kontekst in analogijo z drugimi tipičnimi popravki na obeh ravneh se odločimo, kam jih umestimo.

Č/KONZ/izpust:

- Naredila jim je velik **riž | križ**, ker je sama delala cokle, je še vsakemu podtaknila pod pazduho par novih cokel.
- Meta glavna oseba, **izjema | izjemna** mati, nosilka pozitivnega.

1.2.3 Menjava SZ = Č/KONZ/menjava-sz

Gre za primere, kjer je učitelj popravil menjavo konzonantov *s* in *z*.

Č/KONZ/menjava-sz:

- Kreon je bil trmast in **vstrajen | vztrajen** – Antigona je morala umreti, čeprav bi pri tem izgubil sina.
- Nezakonskih mater in zapuščenih žensk je **danez | danes** zelo veliko in cedalje več, saj se mnogi danes ne poročajo vel ali pa sami vzgajajo otroke.
- To pa zato, ker ima značilnosti epike, da je to neko prozno besedilo in značilnosti lirike, ki pa **ispovedujejo | izpovedujejo** čustva učencev.

1.2.4 Menjava TD = Č/KONZ/menjava-td

Gre za primere, kjer je učitelj popravil menjavo konzonantov *t* in *d*.

Č/KONZ/menjava-td:

- Linharta je zelo navdušila Figarova **svadba | svatba**.
- Kljub temu, da je bila prej skupina ljudi za **trugo | drugo** stranko, se nekatere da prepričati z dobrimi argumenti.
- Hodijo v službe in jim ni treba hoditi v vojne **kod | kot** v antičnih časih.

1.2.5 Menjava KGH = Č/KONZ/menjava-kgh

Gre za primere, kjer je učitelj popravil različne vrste menjav med konzonanti *k*, *g* in *h*.

Č/KONZ/menjava-kgh:

- Če se nekateri **gdaj | kdaj** znajdejo v stiski z denarjem še vedno je dovolj za preživetje.
- Ko pa je Romeo prišel do Julije je seveda mislil da je mrtva in je tudi tudi popil strup in umrl **polek | poleg** nje.
- Povabljal je drugega možakarja naj ostane pri njih kot **host | gost** vendar ta je odkimal in šel na pot rekoč, da tudi on ima družino, ki ga čaka.

1.2.6 Menjava MN = Č/KONZ/menjava-mn

Gre za primere, kjer je učitelj popravil menjavo konzonantov *m* in *n*.

Č/KONZ/menjava-mn:

- Vljudno vas **prosin | prosim**, da **ni | mi** udobrite ogled vaše restavracije?
- Njene pozitivne strani so to, da lahko spomočjo nje **dobino | dobimo** iformacije, vsakdanje novice.
- Oblečena sta bila drugače kakor **sno | smo** sedaj mi oblečeni.

1.2.7 Menjava ŠŽ = Č/KONZ/menjava-šž

Gre za primere, kjer je učitelj popravil menjavo konzonantov *š* in *ž*.

Č/KONZ/menjava-šž:

- Moje mnenje je tako da ni **vašno | važno** bogastvo ampak ljubezen do nekoga.
- Zato pa je na svetu tudi **sovražtvo | sovraštvo** in ljubosumje.
- Njeno življenje je bilo **teško | težko**.

1.2.8 Menjava STREŠICE = Č/KONZ/menjava-strešice

Gre za primere, kjer je učitelj popravil odvečno ali manjkajočo strešico.

Č/KONZ/menjava-strešice:

- Oba **cutita | čutita** ljubezen drug do drugega ampak jih ta verski spopad ločuje drug od drugega.
- Vedenje od očeta in matere je zelo veselo, jočejo se zaradi veselja ker je končno prišel ta trenutek ko sta **žopet | zopet** oba dva skupaj.
- Toda Martin se je odmaknil in ga začaral v **kokos | kokoš**.

Problemi menjave črke *c* s črkama *s* in *z* (npr. *benzin* namesto *bencin*) ter menjave črke *č* s črkama *š* in *ž* (npr. *Karnišnik* namesto *Karničnik*) sodijo v kategorijo Č/KONZ/menjava-drugo. Kadar nastopa menjava parov *s-z* ter *š-ž*, primere uvrstimo v Č/KONZ/menjava-sz ter Č/KONZ/menjava-šž.

1.2.9 Druge menjave konzontov = Č/KONZ/menjava-drugo

V to skupino zberemo vse ostale primere, kjer učitelj popravi neustrezno rabo konzontanta v besedi. (Splošna kategorija zajema vse tiste menjave, ki so se v izvorni verziji korpusa pojavile manj kot 35-krat.) Popravki so pogosti zlasti pri zapisu tujih lastnih imen.

Č/KONZ/menjava-drugo:

- Ravno tako tudi Jošt Schwarzkobler | Schwarzkobler.
- Čez nekaj minut je stric oprtal svoj **nahrbtnit** | **nahrbtnik**.

Kot problematičen se izkaže raba črke Đ. Kadar učenec uporabi đ in učitelj uporabi dj, poleg menjave označimo tudi izpust konzontanta.

Č/KONZ/menjava-drugo in Č/KONZ/izpust:

- Bronja in **Đuro** | **Djuro** pa sta skupaj pobegnila.

Primerov, kjer učenci namesto konzontanta zapišejo vokal in obratno, ne opredelimo kot menjave, temveč označimo izpuščeni/odvečni konzontant in izpuščeni/odvečni vokal.

Č/VOK/odveč in Č/KONZ/izpust:

- Djuro je Bronjo celo tako ljubil, da bi zanjo ubijal in **eradel** | **kradel**, vendar se moramo zavedati, da je tudi to zločin.

Primere, kjer v besedi dva konzontanta zamenjata mesto, obravnavamo kot premet črk.

Č/SKLOP/premet:

- Torej je vsaj **dokačala** | **dočakala** lepo in mirno smrt tam med prijateljicami.

1.3 Ustnično-ustnični w

V smernicah govorimo o 'ustnično-ustničnem w', čeprav je z jezikoslovnega vidika takšno poimenovanje nenatančno oz. poenostavitev, kot je poenostavitev tudi zapis glasu s simbolom w.

1.3.1 Na začetku besede = Č/W/začetek

Gre za primere, kjer je učitelj popravi vzglasje besed na *u-* oz. *v-*. V označenem korpusu se pojavlja bodisi zapis *u-* namesto *v-* (*uščeč*) ali obratno (*vsesti*). Kombinacije z drugimi črkami se ne pojavljajo, če bi se, bi jih uvrstili v to kategorijo (npr. **ga je ozela domov*).

Č/W/začetek:

- **Vsedla | Usedla** sva se na tla in začel je govoriti.
- Zato bi raje pustila, da meni **uzamejo | vzamejo** življenje, kot da ga jaz jemljem drugim.
- A na žalost je mama silila ter me napadala z **uprašnji | vprašnji** in v tistem trenutku sem se raje zlagala.

Primere, kjer je problematični fonem izpuščen, uvrstimo samo pod izpust konzonanta ali vokala, ne pa tudi pod zapis w na začetku besede.

Č/KONZ/izpust:

- V nekaj sekundah pridrvi oče in **praša | vpraša** mamu kaj se dogaja.

1.3.2 Na sredini besede = Č/W/sredina

Gre za primere, kjer učitelj popravi zapis ustnično-ustničnega w sredi besede. Pojavljajo se predvsem zapis črke *v* namesto *u* in obratno (*povdarjali, žuljenje*). Redkeje se pojavljajo tudi popravki menjave *l-v* (*ponolno, sovze*) ali *l-u* (*poune*).

Č/W/sredina:

- Tipična razsvetljenska ideja, saj so razsvetljenci **povdarjali | poudarjali**, da blaginjo v življenju dosežeš le z razumom **prevdarnostjo | preudarnostjo** in marljivostjo.
- To srce je **neuplivne | nevplivne** spravljalo v obup, revščino, osamljenost, nekatere je to sovraštveno srce stalo celo življenja.

- Berk se kasneje kot komandir vojskuje na Hrvaškem, tik pred koncem vojne, pa se znajde v Beli krajini, kjer se **ponolno | ponovno** po dolgem letu sreča z Antonom.

V to kategorijo štejemo tudi primere, kjer se težava pojavlja znotraj lastnega imena.

Č/W/sredina:

- Niti najmanj se ni oziral na grožnje in besede, ki mu jih je govoril **Zeus | Zevs**.

1.3.3 Na koncu besede = Č/W/konec

Gre za popravke črkovanja besed, ki se končajo na ustnično-ustnični w. V označenem korpusu se pojavljajo težave predvsem pri zapisu moških glagolskih deležnikov, npr. zapis *-l* namesto *-v* ali *-u* (*je preklinjav, je plačau*). Pojavljajo se tudi težave pri zapisu drugih besed, ki se končajo na *-v* (*zakonou, domol*) ali *-l* (*dev*). Če bi naleteli na druge sorodne primere (npr. *-l* ali *-v* namesto *-u*), bi jih tudi uvrstili v to kategorijo.

Č/W/konec:

- Polikarp je **preklinjav | preklinjal** v vseh možnih jezikih, med drugim tudi nemško, laško in španjolsko.
- Za to dejanje je Izidor drago **plačau | plačal**, saj ga je oče tako kruto kaznoval, da mu je odsekal prst.
- Po obisku pa Fatima ni odšla **domol | domov** vendar k sosednji hiši, kjer je bila zabava.

Primere, kjer je pri zapisu (npr. moškega deležnika) izražena tudi redukcija zadnjega vokala, označimo kot težavo zapisa w na koncu besede in obenem izpust vokala. Enako velja za primere, ko se končni vokal dodatno reducira, npr. *-u v -o*:

Č/W/konec in Č/VOK/izpust:

- Vsak človek ima pravico pri Bogu do odpuščanja in če se je ta človek, ki je delal slabo, kesal in **spreobrnju | spreobrnil** se ga je Bog usmilil in mu odpustil ter ga sprejel k sebi.
- Zato se je župnik **odločo | odločil** da morata obe družini zvedet resnico, nakar je poklical Romea in Julijo kjer sta se pokazala.

Primere, kjer je problematični fonem povsem izpuščen, uvrstimo samo pod izpust konzonanta, ne pa tudi pod zapis w na koncu besede:

Č/KONZ/izpust:

- Se vidiva ka prideš **domo** | **domov**.

1.3.4 Predlog V = Č/W/v

V to kategorijo uvrščamo popravke napačnega zapisa predloga v.¹ Večinoma se pojavlja zapis s črko u, če bi se kakšna druga (npr. w), bi jo tudi uvrstili na to mesto.

Č/W/v:

- Ni pa čisto stoođtotno prepričan o izdajalstvu Katarine, saj **u** | **v** bistvu ni slišal kaj mu je ona govorila.

Primere, kjer se napačni zapis predloga povezuje s problemom pisanja skupaj/narazen, označimo temu ustrezno z obema oznakama.

Č/W/v in Z/SN/SKUP-prisl:

- Gregor samega sebe **ubistvu** | **v bistvu** prekaša, saj ubiti osebo, ki ti veliko pomeni ni lahko.

1.4 Črkovni sklopi

1.4.1 Zlog manjka ali je odveč = Č/SKLOP/zlog

V to skupino uvrščamo primere popravkov, kjer je v besedi črkovni sklop (običajno gre za zlog) odveč ali pa manjka. Pogosti so primeri, kjer se niz črk v končnici ponovi. Te primere obravnavamo na ravni črkovanja in ne oblike, saj je končnica izbrana ustrezno, problem pa je lapsus podvojitve zloga.

¹ Kategorija številčno ne dosega praga 35 pojavitev v izvornem korpusnem gradivu, vendar jo ohranjamo, ker je specifična in ne sodi v druge skupine.

Č/SKLOP/zlog:

- Vendar **menimin | menim**, da si zaradi ljubezni nebi nikoli stregla po življenju oziroma si ga vzela kakor so si ga Antigona, Hajmon in Evridika, čeprav nikoli neves, kaj si pripravljen storiti za ljubezen v določenih okoliščinah.
- Vsako leto se **zberejejo | zberejo** ljudje v Podpeci in gradijo gradove kralja Matjaža.
- Seveda, v obdobju miru bi na ista vprašanja, od istih oseb **doblili | dobili** popolnoma drugačne odgovore.

Če je iz popravka jasno razvidno, da je poleg izpuščenega ali odvečnega zloga spremenjena še kaka druga lastnost besede, označimo tudi to. Pri spodaj navedenem primeru je učitelj dodal manjkajoči "le" in odstranil odvečno glagolsko predpono (žaželi - ~~ža~~**želeli**), s čimer je tudi spremenil izbiro glagola.

Č/SKLOP/zlog + B/GLAG/predpona

- Z mojo sestro sva si med jesenskimi počitnicami **žaželi | želeli**, da bi res odšle nekam na počitnice.

Kar se tiče dodajanja zlogov, gre tipično za primere, kjer manjkata dve črki na sredi ali koncu besede.

Č/SKLOP/zlog:

- Meursault je novico o smrti **sprej | sprejel** hladno.
- Ko se je popoldanski pouk končal je vedno **odhal | odhajal** iz šole med zadnjimi, ker se je bal, da ga bodo izivali, ker govori v dolenskem narečju.

Primere manjkajočega zloga lahko običajno dovolj enostavno ločimo od oblikoslovnih, ker ne gre za tipične probleme na ravni uporabe končnic. Kadar je mogoče interpretirati problem tudi oblikoslovno, se na podlagi konteksta in preostalih popravkov odločimo za rešitev, ki se zdi bolj verjetna. V spodnjem primeru npr. pripišemo oznako črkovanja in ne napake glagolske končnice, ker je tik ob problematični besedi glagol, v katerem je izbrana ustrezna oblika.

Č/SKLOP/zlog in Č/VOK/odveč:

- **Vzagaja | Vzgjajala** in učila jih je z vso svojo ljubeznijo; vendar mnenje od drugih ljudi ni nikoli spremenilo.

Primere, kjer ni jasno, ali gre za napako na ravni rabe nedoločnika namesto osebne glagolske oblike ali za črkovalno napako izpusta oziroma odvečnega zloga, privzeto obravnavamo na ravni oblikoslovja.

O/KAT/nedoločnik-osebna:

- Probleme ne smemo zavračati in se **dela | delati** kot, da se nič ni zgodilo.
- **Popredmeti | Popredmetiti** mora namreč sebe in sovražnika, se sprijazniti s tem, da je zločinec in izpolnjevati ukaze (ubijati).

1.4.2 Sklop LJ = Č/SKLOP/lj

Gre za primere popravkov, kjer se na mestu, kjer bi moral stati *lj*, pojavlja samo *l* ali *j*. Obratno se včasih v besedah, kjer bi moral biti samo *l*, pojavlja *lj*. Tovrstne popravke označimo z dvema kategorijama: kot problem sklopa *lj* in kot izpuščen/dodan konzonant.

Č/SKLOP/lj in Č/KONZ/izpust:

- Kajti sestra Ismena, bi s Antigonino odločnostjo in prepričanjem, da pokoplje brata, izgubila sestro, ki bi jo **kral | kralj** Kreon obsodil na smrt, torej je tudi Ismena postavljena pred isto dejstvo kot Antigona.
- Bori se za **bolši | boljši** položaj zamejskih slovencev, poučuje v slovenski šoli.

Č/SKLOP/lj in Č/KONZ/odveč:

- Veliki briljantni **valjček | valček** je podobna stvar, čeprav tukaj vidim bolj vzporednice s povojnim civilnim življenjem kot pa z razreševanjem starih zamer iz vojn.
- Do bližnjih ljudi moramo biti prijazni in nikakor se nam ni treba bati razočaranj, saj nam strah **zameglji | zamegli** pogledi in kmalu se lahko razvije sovraštvo.

Nekatere primere (npr. zgoraj *valjček - valček*) je mogoče interpretirati kot težavo na ravni besedišča, vendar to interpretacijo pripisujemo le, če je iz konteksta razvidno, da se beseda dejansko uporablja v drugem pomenu.

1.4.3 Sklop NJ = Č/SKLOP/nj

Gre za primere, kjer se v besedah na mestu, kjer bi moral stati *nj*, pojavlja samo *n* ali *j*. Obratno se včasih v besedah, kjer bi moral biti samo *n*, pojavlja *nj*. Pojavlja se tudi obrat črk, torej pisanje *jn* namesto *nj*. Te primere označimo z dvema kategorijama: kot napako sklopa *nj* in kot izpuščen/dodan konzontan ali premet znotraj sklopa.

Č/SKLOP/nj in Č/KONZ/izpust:

- Ismena se neizmerno veseli, da Polinejka ni, spodbuja **zvonenje | zvonjenje** zvonov, da oznanjajo mir.
- Na začetku romana je prikazan pogreb njegove žene Nadje, ki mu je predstavljala edini **življenski | življenjski**, intimni smisel v življenju.

Č/SKLOP/nj in Č/KONZ/odveč:

- Težave so bile tudi, ker se mati in Clairi, ter na začetku tudi Bubi niso hoteli naučiti **slovenjskega | slovenskega** jezika.
- Obema se poderejo cilji in ideali, le da Wertherju le **ljubezenjski | ljubezenski**, Črtomirju pa **ljubezenjski | ljubezenski** in verski.

Č/SKLOP/nj in Č/SKLOP/premet:

- V socialističnem času je sprva, takoj po vojni, zavel **vojn | vonj** svobode, vonj upanja.
- To ni nobenemu povedala razen Flori, katera ji je preko svojih prijateljev priskrbelo zdravnika ki bi ji opravil ta poseg **zastojn | zastonj**.

Nekatere primere (npr. zgoraj *vojn - vonj*) je mogoče interpretirati tudi kot težavo na ravni besedišča, vendar te interpretacije ne pripisujemo, razen če je iz konteksta jasno razvidno, da je učenec res uporabil napačno besedo.

1.4.4 Sklop IJ = Č/SKLOP/ij

Gre za primere popravkov, kjer se v besedah na mestu, kjer bi moral stati *ij*, pojavlja samo *i* ali *j*. Obratno se včasih v besedah, kjer bi moral biti samo *i* ali *j*, pojavlja *ij*. Te primere označimo z dvema kategorijama: kot napako sklopa *ij* in kot izpuščen/dodan konzontan oz. izpuščen/dodan vokal.

Č/SKLOP/ij in Č/KONZ/izpust:

- Na svetu je približno 6 **miliard | milijard** ljudi.
- Nima tudi nobenih posebnih bolezni, le nekaj težav s kožo v poletnih mesecih, zaradi **alergi | alergij** na trave.

Č/SKLOP/ij in Č/KONZ/odveč:

- Tudi danes lahko človek o svoji sreči odloča sam, vendar naše življenje vse preveč temelji na **materijalnih | materialnih** dobrinah.

Pojavlja se tudi zapis *i* namesto *j* in obratno. Te primere označimo le z enojno oznako.

Č/SKLOP/ij:

- V obeh zgodbah se zrcalijo okoliščine in problemi **socializma | socializma** pri nas.
- Simon Veber glavni lik v tej drami nič hugega sluteč odide na veselico kjer se napije, zjutraj pa se zbudi v **psihjatrični | psihiatrični** bolnišnici Svoboda osvobaja.

Problem vrivanja črke *j* med dva vokala *i* (npr. *priimek*) označimo, kot je opredeljeno spodaj.

Č/SKLOP/podvojene in Č/KONZ/odveč in Č/SKLOP/ij:

- Je edini v družini \$\$\$ ki ima v **prijimku | priimku** še črko *j*.

Če nastopi znotraj predvidenega sklopa *ij* premet, označimo popravek z obema ustreznima oznakama.

Č/SKLOP/ij in Č/SKLOP/premet:

- Roman je razdeljena na 14 **poglavji | poglavij** in Epilog.

Na oblikoslovni in ne črkovalni ravni označujemo primere, kjer je težava sklopa *ij* vezana na premene osnove ali končnic pri 1. ter 2. ženski sklanjatvi (SS 290-94), npr. *ladja-ladij*, *Livia-Livij*, *bolezen-bolezni* ipd.

1.4.5 Podvojene črke = Č/SKLOP/podvojene

V to skupino uvrščamo primere popravkov, ki se pojavljajo zaradi podvojenih črk. Bodisi gre za besede, ki imajo podvojeno črko, ki je učenec ni napisal, ali pa primere, kjer je učenec napisal podvojeno črko v besedi, kjer je črka samo ena. Pri vseh primerih pripišemo tudi, ali je bila napaka izpust vokala/konzonanta, njegovo dodajanje ali je šlo morda za menjavo vokala/konzonanta.

Č/SKLOP/podvojene in Č/KONZ/izpust:

- V večerni **odaji** | **oddaji** je bila Davidova smrt poročana.
- Laert je bil bolj odločen v maščevanju, in Hamleta iz same jeze hoče ubiti, zato ga **izove** | **izzove** na dvoboj.

Č/SKLOP/podvojene in Č/VOK/izpust:

- Vendar župnik na koncu Jermanu **vseno** | **vseeno** prizna, da je ravnal prav.

Č/SKLOP/podvojene in Č/KONZ/odveč:

- **Oddlomek** | **Odlomek** govori o odločnosti nesrečnega Danila kako se je zatekel v sanitarijo da bi si nekako povrnil novih moči.
- **Narodna** | **Narodna** univerzitetna knjižnica

Č/SKLOP/podvojene in Č/VOK/menjjava-uo:

- Ampak preden rečemo nebom se **suočil** | **soočil** z njim ga moramo dobro analizirati.

Č/SKLOP/podvojene in Č/KONZ/menjjava-drugo:

- Ne deloval je instinktivno, nagonsko kot **razzarjena** | **razjarjena** žival.

Pod kategorijo podvojene črke uvrščamo tudi primere, kjer se med podvojena vokala vrine *j*.

Č/SKLOP/podvojene in Č/KONZ/odveč:

- Dan je bil naporen a se je **vsejeno** | **vseeno** splačalo.

1.4.6 Premet črk = Č/SKLOP/premet

Sem umeščamo popravke, kjer so v besedi vse črke ustrezne, vendar sta dve zamenjali mesto. Običajno se zamenjata bodisi dva vokala ali dva konzonanta.² Če se opisani popravek pojavi znotraj katerega od opredeljenih problematičnih sklopov (*lj, nj, ij*), pripišemo dodatno oznako.

Č/SKLOP/premet:

- Sprva se začne udejevat v slikarstvu, potem to **uposti** | **opusti** in najde smisel v literaturi.
- Torej je vsaj **dokačala** | **dočakala** lepo in mirno smrt tam med prijateljicami.

Č/SKLOP/NJ + Č/SKLOP/premet/

- Nato pove še svoji prijateljici Flori ona pa ji prek vezi poišče zdravnika, ki bo naredil splav **zastoin** | **zastonj** saj Špela ni imela denarja.

1.5 Variantni predlogi

1.5.1 Predlog s/z = Č/PREDL/sz

Gre za popravke izbire med predlošnima variantama s in z. (Ta kategorija bi lahko bila umeščena tudi na višjo raven, vendar jo po analogiji trenutno uvrščamo na raven črkovanja.)

Č/PREDL/sz:

- Po eni strani se smili samemu sebi, saj vse opravičuje **z** | **s** smrtjo svoje žene, ki mu je vse pomenila.
- Tragedija je igra, ki se konča **z** | **s** smrtjo glavne osebe oz. konec je nesrečen.
- Sicer pa niti znanstveniki ne morejo dokazati, kdo je imel prav, saj je bila odločitev **s** | **z** Antigone in Kreonove strani hkrati pravilna, vzorna za druge in etično dobra.

² Kategorija ne dosega številnega praga, vendar je bila ohranjena, ker po mnenju strokovnjakov za opismenjevanje nakazuje posledice specifičnih primanjkljajev, kot je disleksija.

1.5.2 Predlog k/h = Č/PREDL/kh

Gre za popravke izbire med predloženima variantama *k* in *h*.³ (Ta kategorija bi lahko bila umeščena tudi na višjo raven, vendar jo po analogiji trenutno uvrščamo na raven črkovanja.)

Č/PREDL/kh:

- Bolj ko gre zgodba **k | h** koncu, bolj sta Romeo in Julija zaljubljena.
- Stražarji jo zjutraj odpeljejo **k | h** Kreonu, ki jo zaslišuje, vendar je Antigona še zmeraj trdno prepričana v pravičnost svojega dejanja.
- Odnese me je **h | k** socialni delavki, kamor me je položil na zločljivo posteljo, kjer sem se zbudil.

2 OBLIKA

Na ravni oblike označujemo popravke pregibanja, delno tudi besedotvorja. Ločevanje oblikovne ravni od črkovalne in ravni besediščna ni vedno trivialno. Nekaj težjih primerov obravnava poglavje 8. Dodaten izziv je pri popravkih, ki zajemajo več besed v besedni zvezi (npr. popravek sklona v samostalniški zvezi z ujemalnim pridevniškim prilastkom), saj se v trenutnem korpusu pojavlja nedosledna segmentacija popravkov: pogosto, ne pa vedno, so beleženi kot dva ločena popravka.

- Menim da je v knjigi zelo vidna krivica, ki sta jo bila deležna Romeo in Julija, ki sta za zgladitev sporov plačala z **svojim | svojima življenjem | življenjema**.

Takim primerom kategorijo pripisujemo tako na prvi kot drugi popravljeni besedi.

³ Kategorija ne dosega praga 35 pojavitev v izvornem korpusnem gradivu, vendar jo ohranjamo, ker je specifična in ne sodi v druge skupine.

2.1 Kategorialni popravki

Za to skupino primerov je značilno, da je popravljena beseda oblikovno sicer ustrezna (obstaja v paradigmi), vendar ne izraža ustreznih kategorialnih značilnosti – npr. težave na ravni izbire sklona, števila, osebe itd.

2.1.1 Sklon: rodilnik-tožilnik = O/KAT/sklon-rt

Gre za zelo pogoste primere, v katerih učitelj popravi izbiro rodilnika v tožilnik ali obratno.

O/KAT/sklon-rt:

- Vem, da se usode ne da predvideti, **jo | je** spremeniti, a vendar naj bi se vsak za svojo srečo potrudil.
- Kaplan doseže svoj namen saj vidi, da **vsakega | vsak** trenutka vse več src pritrjuje na cerkvena vrata in vidi da se ljudem od radosti in narodne zavesti lesketajo oči.

V to skupino uvrstimo tudi težave sklanjanja, kakršne se pojavljajo npr. pri zaimku *nič*. Te je mogoče razumeti kot vprašanje ne/sklonljivosti besede, vendar jih interpretiramo kot vprašanje rodilnika in tožilnika.

O/KAT/sklon-rt:

- Sam menim, da je prav cerkev kriva za številne vojne, lakote in nezadovoljstvo ljudi samo kaj ko sem le eden od peščice, ki meni tako in ne morem **nič | ničesar** spremeniti.

Ker so izjemno redki, trenutno pod težave sklona umeščamo tudi napake pri določanju kategorije živosti, kot kaže spodnji primer.

O/KAT/sklon-rt:

- To velja za Silvana Kandorja, **glavnega | glavni lika | lik** romana Senčni ples.

2.1.2 Sklon: dajalnik-mestnik = O/KAT/sklon-dm

Gre za primere, ko učitelj popravi izbiro dajalnika v mestnik ali obratno.

O/KAT/sklon-dm:

- To pa ga pripelje no razklanosti v **samemu | samem** sebi.
- Odlomek je epski, saj v njem pisatelj pripoveduje o **temu | tem**, kako je bilo, ko se je vrnil ata domov.
- Ko se je pozdravil, se zahvalil **zevsovem | zevsovemu** sinu za pomoč.

Včasih ni jasno, ali je izvorna (popravljen) oblika v dajalniku ali orodniku. Pri označevanju tovrstnih popravkov privzemamo tisti tip menjave, ki je bolj tipičen:

O/KAT/sklon-dm:

- V priliki o izgubljenem sinu imamo prav tako motiv dveh bratov, pri **katerima | katerih** se ponovi njun medsebojni odnos.

Tipičnost določene jezikovne težave je vodilo tudi pri drugih podobnih dvoumnostih. Pri spodnjem primeru npr. privzamemo, da je popravek na ravni sklona in ne besedišča (tj. da sporočilo izvorno ni mišljeno v smislu: Jazon je odporen proti vsem ljudem).

O/KAT/sklon-dm:

- Jazon je bil odporen proti **vsem | vsemu**.

2.1.3 Sklon: mestnik-orodnik = O/KAT/sklon-mo

Gre za primere, ko učitelj popravi izbiro mestnika v orodnik ali obratno.

O/KAT/sklon-mo:

- Jaz osebno ne bi nikoli se tako gnal za **nečem | nečim**, če mi ne uspe mi pač ne uspe — bom pa drugič.
- Vse skupaj se začne z **moškem | moškim**, ki se je na avtobusu peljal proti domu.

2.1.4 Druge menjave sklona = O/KAT/sklon-drugo

Sem uvrščamo vse druge primere, ko učitelj pri besedni obliki popravi izbiro sklona.

O/KAT/sklon-drugo:

- Jaz sem se odločil za trening vsak dan, čeprav mi to vzame veliko časa in energije sem vesel, da sem se tako odločil, saj sem prišel tako, do veliko uspehov in sem zelo blizu **najboljšim | najboljših** v Sloveniji.
- Roman v **dvaintrideset | dvaintridesetih** poglavjih Senčni ples, pa je napisal Alojz Rebula.
- Odlomek **Nezakonsko | Nezakonska** mati je napisal France Prešeren in spada v obdobje Slovenske romantike, ki traja od 1830 do 1849.

Beseda *več* ima (tudi glede na pripisane oblikoskladenjske oznake) lahko vlogo prislova, členka ali števnika. Kadar gre za primere, kjer je beseda *več* popravljena v *večih* ali obratno, jo interpretiramo kot števnik in pripišemo oznako popravka sklona.

O/KAT/sklon-drugo:

- Naša družba je prvič v **večih | več** letih dobila „vodjo“, nekoga, ki je iztopal, ki je bil nekaj več kot vsi ostali, nekoga, ki je imel glavno besedo.
- V tebi se razraščam je združila poezijo **več | večih** avtorjev, nastalo v skoraj dvesto letih.

Menjave sklonskih oblik pri besedah *mati*, *hči* in *otrok* dodatno označimo tudi z dodatno oznako za oblikoslovne posebnosti. Pod problem sklona štejemo menjave oblik, ki so dejansko prisotne v deblu teh besed, neobstoječe oblike (npr. *matero*) pa se beleži pod paradigmatske težave.

O/KAT/sklon-drugo + O/DOD/besede-mati hči:

- Prva **mater | mati** je tudi pravična, saj je vedela resnico, jo govorila.
- Ker če bi nehal raziskovat očetovo smrt, ga ljudje ne bi imeli za blaznega in Polonij bi pustil **hči | hčer** in Hamleta pri miru.

O/KAT/sklon-drugo + O/DOD/besede-otrok:

- To, dobro in slabo vidimo tudi v osnovnih šolah med **otroci | otroki**.

Trenutno pod problem sklona uvrščamo popravke pri rabi 2. moške sklanjatve. Kadar gre za popravek oblikoslovne variante (obe obliki sta skladni z normo), pripišemo dodatno oznako za variantost.

O/KAT/sklon-drugo + O/DOD/variante:

- Ni se bal **Volodja | Volodje**, tako kot so se ga drugi.

Kadar je popravek sklona neposredna posledica nekega drugega učiteljevega popravka (npr. menjave na ravni besedišča, kot kaže spodnji primer), ga označujemo kot povezani popravek (več o tem v poglavju 6).

P/OBL/drugo:

- Ko Kreon le spredvidi kaj je storil je bilo že prepozno škoda je že bila storjena in kreon je v bolečinah in v | **z občutku | občutkom** krivde moral živeti naprej.

2.1.5 Število: ednina-množina = O/KAT/število-em

Gre za primere, kjer učitelj popravi edninsko obliko v množinsko in obratno. Oznaka združuje vse primere, kjer pride do tovrstne menjave, neodvisno od besedne vrste.

O/KAT/število-em:

- A hlapci so se samo skrili za **grmovja | grmovje**, kjer jih je Martin takoj opazil.
- **Rezultati | Rezultat so | je** bili 2 proti 0 za mene in XlmeX.
- Tako hitro se je vse spremenilo, ampak to **opazimo | opazim** šele, ko se pogledam v sliko ali pa mi to kdo drug pove.

V isto skupino trenutno uvrščamo popravke števila svojine pri svojilnih zaimkih.

O/KAT/število-em:

- Po mojem mnenju je ta ljubezen res čutna in prava in je res škoda, da ni **njun | njen** konec drugačen.

2.1.6 Število: dvojina-množina = O/KAT/število-dm

Gre za primere, kjer učitelj popravi množinsko obliko v dvojinsko in obratno. Oznaka združuje vse primere, kjer pride do tovrstne menjave, neodvisno od besedne vrste.

O/KAT/število-dm:

- Opazili smo **jih | ju** v bližini Ankarana, Kopra, Pirana, ter Savudrije.
- Enkrat se **moramo | morava** dobit in pogovarjati o naših starih dogodivščin.
- "No ne buljita preveč, saj veva, da sva **najlepše | najlepši**," je prevzetno rekla Rozamunda.

Pri sestavljenih glagolskih oblikah se šteje kot problem števila tudi, če je težava le na ravni posameznega dela, npr. v spodnjem primeru je pomožnik ustrezen, deležnik pa je popravljen:

O/KAT/število-dm:

- S prijateljico sva se **odločile | odločili**, da se ne bova **udeležile | udeležili** pouka pri učiteljici, ki nama je predsedala vsa leta šolskega življenja.

Pri primerih, kot je spodnji, ne gre za popravek števila, ampak popravek nestandardnih končnic; tovrstne primere uvrstimo v ustrezno podkategorijo paradigmatskih napak.

O/PAR/glagolska končnica:

- Mislili **sve | sva** da **bove | bova** zelo lahko prišle do Amerike in na hitro obogatele, ampak videle **sve | sva** da to ni lahko, ampak sva vstrajali.

Kadar iz samega popravka ni razvidno, ali gre za vprašanje števila ali kake druge kategorije, denimo spola, se odločimo na podlagi besedilnega konteksta.

O/KAT/število-dm:

- Olimpijske igre se izvajajo vsaka štiri leta. Na **vsaka | vsaki** dve leti si tako lahko ogledamo ene.

Obstajajo tudi primeri, kjer poleg menjave števila označimo še druge napake. Pri naslednjem primeru gre za napačno rabo števila in napačno tvorjeno končnico:

O/KAT/število-dm + O/PAR/neglagolska končnica

- Ko sta se poti ločili proti **njihovimu | njunima** domovoma, sta si morala razdeliti dobiček.

2.1.7 Število: ednina-dvojina = O/KAT/število-ed

Gre za primere, kjer učitelj popravi edninsko obliko v dvojinsko in obratno. Oznaka združuje vse primere, kjer pride do tovrstne menjave, neodvisno od besedne vrste.

O/KAT/število-ed:

- Meščanstvo in ožji del družine se z njegovo odločitvijo **ni** | **nista strinjalo** | **strinjala**.
- Tudi njegovo osvoboditev **onemogoča** | **onemogočata** oblast in država.
- Oblekli sva najbolj **razkošno** | **razkošni obleko** | **obleki** kar sva jih imeli.

2.1.8 Spol = O/KAT/spol

Gre za primere, kjer učitelj popravi obliko glede na izbrani spol.

O/KAT/spol:

- Špela in Flora sta se **odpravila** | **odpravili** na prvi šolski ples.
- Govori o dekletu, ki je **zanosila** | **zanosilo** in fant jo je zapustil, zato je bila nezakonska mati.

Pod popravke kategorije spola uvrščamo težave, kjer je določen svojilni pridevnik iz lastnega imena tvorjen po paradigmi za neustrezen slovnični spol. V to kategorijo pa ne uvrščamo primerov, pri katerih je popravljena izbira samostalnika (*junak-junakinja*); te umestimo med popravke besedišča.

O/KAT/spol:

- **Antigonovo** | **Antigonino** dejanje se Kreonu ni zdelo prav nič lepo.

Pod popravke kategorije spola uvrščamo tudi primer tipa *nadaljnjo življenje*, ki so vezani predvsem na ednino srednjega spola v imenovalniku oz. tožilniku. Ne gre za tipičen primer težave s spolom, vendar ga je na površinski ravni mogoče tako razlagati (*zahvaljujem se za vašo pomoč* vs. *zahvaljujem se za vašo dovoljenje*).

O/KAT/spol:

- Zaupal je vanjo in v Boga, ki mu je dajal moč za **nadaljnjo | nadaljnje** življenje.
- Zahvaljujem se vam za **vašo | vaše** dovoljenje.
- Truplo je bilo **vso | vse** razžrto od psov.

2.1.9 Vid = O/KAT/vid

Gre za popravke kategorije glagolskega vida, torej menjava dovršnosti in nedovršnosti glagolske oblike.

O/KAT/vid:

- V odlomku iz Hamleta se je namreč **osredotočal | osredotočil** na njega samega.
- Ker bi radi vse čimhitreje natipkali, skrajšujemo besede ali pa **prevzamemo | prevzemamo** iz drugega jezika.
- Ko Romeo in Julija povesta celotno zgodbo in da sta zaročena, se družini pobotata in **podpirata | podpreta** svoja otroka Romea in Julijo.

Primeri, kjer je sprememba vida vezana na glagolsko predpono, se trenutno obravnavajo tudi na ravni besedišča, pripisujemo obe oznaki.

B/GLAG/predpona + O/KAT/vid:

- Ko sem se **tuširal | stuširal** sem šel v dnevno sobo.
- Drugače pa je bil družinski človek in vedno **pomisli | misli** na druge potem pa na sebe.

2.1.10 Čas = O/KAT/čas

Gre za primere, ko učitelj popravi glagolski čas. Pogosti so denimo primeri menjave preteklika in sedanjika.

O/KAT/čas:

- Tudi jaz sem ji povedal, kako zelo **sem jo ljubil | jo ljubim** in tako sva se pogovarjala \$\$\$
- Žal se je ljubezen tragično končala saj **Meta umre | je Meta umrla** v naročju svojega ljubljenega.
- Odločil sem se, da jih **bom pobil | pobijem** ujetnika pa rešil.

Pod to oznako uvrstimo tudi primere, kjer gre sicer za popravek besedišča, vendar je iz nevoumno razvidno, da je učitelj popravil tudi glagolski čas:

O/KAT/čas + B/GLAG/drugo:

- V njem pa **je napisal | sporoča**, češ da se Baronica z nekom sestaja, da bi tako zbudili njegovo ljubosumje.

V to kategorijo spadajo tudi primeri z izpuščenim deležnikom, ki se odraža kot menjava glagolskega časa.

O/KAT/čas:

- To sta **bili** | _ osebi, ki sta hoteli osvojiti Nežko.
- Kreon je **bil** | _ zato pokazan kot človek, ki mu je oblast **bila** | _ bolj pomembna, kot pa sorodstvo.

2.1.11 Oseba = O/KAT/oseba

Ta oznaka združuje primere, kjer učitelj popravi kategorijo osebe.

O/KAT/oseba:

- Mislim torej, da so nezakonske matere ženske, katerim se ljudje lahko le klanjamo in se **zgedujejo | zgedujemo** po njih.
- Mislim, da če človek ne goji ljubezni, iskrenosti in zaupanja do drugih, tudi svobode ne more čutiti, saj potem **nosiš | nosi** vedno neko tesnobo in težo v svojem srcu.

Če se poleg popravka osebe pojavlja tudi kak drug (npr. popravek časa ali števila), pripišemo vse ustrezne oznake:

O/KAT/oseba + O/KAT/število-em:

- Če v življenje ne **vkjučimo | vključiš** malo tekmovalnosti, sovraštva, si vedno na zadnjem mestu.

2.1.12 Kratki nedoločnik = O/KAT/nedoločnik-kratki

Gre za primere, ko učitelj popravi kratki nedoločnik v standardno nedoločniško obliko. Kategorijo je treba ločevati od kategorije, ki se ukvarja z vprašanjem menjave nedoločnika in namenilnika. Pri popravku kratkega nedoločnika v

stavku ni prisoten glagol premikanja, popravek je na ravni izpuščenega končnega *-i*.⁴

O/KAT/nedoločnik-kratki:

- Medtem Nežka pove baronici, da jo baron osvaja in ta želi **ukrepat** | **ukrepati**.
- Želi se mu **odkupit** | **odkupiti**, ker ga za časa življenja ni imela dovolj rada.

2.1.13 Nedoločnik in namenilnik = O/KAT/nedoločnik-namenilnik

Ta oznaka združuje popravke nedoločnika v namenilnik.

O/KAT/nedoločnik-namenilnik:

- Za pljučnico sem zbolel, ker sem šel s prijatelji na stadion v Vipavi **igrati** | **igrat** nogomet, ko se je usul močan dež.
- Kasneje se je šel Hamlet **pogovoriti** | **pogovorit** z materjo, vendar je v njeni sobi bil Polonij, ki se je skrtil za zaveso in ga je Hamlet zabodel, ker je mislil, da je on Klavdij.

2.1.14 Nedoločnik in osebna glagolska oblika = O/KAT/nedoločnik-osebna

Pod to oznako zberemo primere, kjer učitelj popravi rabo nedoločnika v osebno glagolsko obliko ali obratno. Pogosto je opaziti skladijske kontaminacije, kjer raba določenih glagolskih oblik v povedi potegne za seboj napako.⁵

O/KAT/nedoločnik-osebna:

- On kot veliki avanturist, ki ni bil sposoben pokazati čustev, intelektualec se je znašel v zmedi vojne in nekako pod vplivom razmer tudi **delovati** | **deloval**.
- Takoj, ko vstopis vstaneta Sonja in Jaka ter mi začneta **ploskata** | **ploskati**.

⁴ Zaradi formalne sorodnosti oz. podobnosti z namenilniškimi težavami tudi kategorijo kratkega nedoločnika ohranjamo med kategorialnimi (čeprav bi zaradi nestandardnosti popravljene oblike morda bolj sodila med paradigmatične popravke, z določenimi argumenti pa tudi na raven črkovanja).

⁵ Kategorijo trenutno umeščamo na oblikoslovje, čeprav je mestoma prekrivna s črkovalno ravni. Pojavnost v korpusu je nekoliko nižja od praga 35 primerov, vendar jo obdržimo ločeno zaradi njene specifičnosti.

- **Popredmeti | Popredmetiti** mora namreč sebe in sovražnika, se sprijazniti s tem, da je zločinec in izpolnjevati ukaze (ubijati).

Popravki na ravni nedoločnik – osebna glagolska oblika so pogosto posledica drugih skladenjskih popravkov, kot prikazuje spodnji primer. Taki primeri se umestijo med povezane popravke (več o teh v poglavju 6).

P/OBL/drugo:

- Pa vendar mi je bil ta lik zanimiv, saj ga je Linhart najbrž hotel takega ustvariti, **saj je hotel s to | da bi s** komiko nravi še bolj **poudariti | poudaril**, da je to njegovo delo komedija.

2.1.15 Povratnost = O/KAT/povratnost

V to skupino uvrščamo primere, kjer učitelj popravi *si* v *se* ali obratno. Problem bi potencialno lahko umestili pod vprašanje sklona, vendar ga zaradi pogostosti in tipičnosti ohranjamo v ločeni kategoriji.

O/KAT/povratnost:

- Ofelije **si | se** je začel izogibati in jo ignorirati.
- Spoznala sta se na potovanju, potem sta **se | si** dopisovala prek interneta in za počitnice je ona šla k njemu.

V to skupino spadajo tudi primeri, pri katerih je povratni zaimek *se* ali *si* izpuščen oz. odveč. Pri tem je potrebna posebna pozornost, saj podobne izpuste ali dodajanja besed tipično umeščamo na skladenjsko raven.

O/KAT/povratnost:

- Ko sem ga prehitel pa **se |** ___ mi je spodrsnilo in na vrat na nos sem padel s kolenom na betonski rob in zakričal.
- Tako **si |** ___ je v naši tragediji sebično vzela k sebi Hajmona, ki je imel še celo življenje pred seboj.
- Nato **sem se | sem** vstala in veselo odšla proti vrhu.

2.1.16 Naklon = O/KAT/naklon

V tej kategoriji so združeni problemi, ki so vezani na glagolski naklon: povedni, pogojni in velelni. Večina popravkov je vezanih na vpeljavo pogojnega naklona. Pogosto se pri popravkih pojavljajo daljše strukture, s katerimi ta problem posega na področje skladnje. Pri odločanju, kako obravnavati popravek (kateri deli sodijo skupaj in kaj naj se obravnava kot ločen popravek) sledimo kodam <err> in <corr>, četudi trenutna segmentacija morda ni optimalna. Pogosto je npr. beseda *naj* zajeta v niz napake oz. popravka in je ne beležimo posebej kot dodano/vrinjeno besedo.

O/KAT/naklon:

- Zato si je Odisej izmislil pameten in prebrisan načrt, da **bo | bi** oslepil Polifema.
- Imam pa občutek da bubi bolj, kot pa pripisovanju krivde, posveča svoje misli k temu, kako **lahko on izboljša | bi lahko izboljšal** svoje življenje in življenje njegove družine v okoliščinah v katerih so.
- Šlo je za veliko vsoto denarja, ki **so si | naj bi si** ga razdelili 3je možje.

Problematike časa ne označujemo posebej, kadar gre za vprašanje rabe deležnika v pogojnem naklonu (npr. *bi umrla* vs. *umre*). Če pa se pojavi še kaka druga sprememba, npr. na ravni glagolske dovršnosti, spola itd., označimo tudi slednjo.

O/KAT/naklon in O/KAT/vid:

- Če ne najdem kranjske, bom moral žvižgat, zakaj nemško ne znam prav,” je Matiček izrekel in se boril, da **se slovenščina uporablja | bi se slovenščina uporabila** tudi v uradih.

V tej skupini združujemo tudi (sicer redke) primere, kjer učitelj z menjavo glagolske oblike spremeni trdilne povedi v nikalne ali obratno (trdilnost, nikalnost in vprašalnost v slovnici spadajo pod povedni naklon).

O/KAT/naklon:

- V glavi so ga nenehno ovirali glasovi umirajočega Jošta : „Pridem pote !” a se za njih ni zmenil, dokler **je | ni** na njegovo domačijo prišla gospa po imenu Paseverica.

2.1.17 Način = O/KAT/način

Gre za primere, kjer učitelj popravki trpni glagolski način v tvornega in obratno. Kot prejšnja, tudi ta kategorija presega besedno raven (mogoče bi jo bilo obravnavati na ravni skladnje, vendar trenutno ostaja na ravni oblike). Popravki te kategorije so sicer redki, vendar kompleksni oz. večplastni in pogosto zahtevajo dodatne oznake.

O/KAT/način + B/MEN/polnopomenska v zaimek:

- **Delo je bilo igrano | Igrali so ga** na Dionizijevih igrah in zato jo imenujemo tragedija.

2.1.18 Oblika zaimka = O/KAT/oblika_zaimka

V tej skupini so združeni primeri, kjer je popravek pri izbiri med naslonsko, navezno in naglasno obliko osebnega zaimka:

O/KAT/oblika_zaimka:

- Nežka bi morala Matičku zaupati, da se bo gospa (preoblečena **v njo | vanjo** sama srečala z baronom.
- Penelopa in Odisej sta si imela toliko za povedati, da **njima | jima** je Atena podaljšala noč.

2.1.19 Določnost = O/KAT/določnost

Gre za popravke določne oblike pridevnika ali zaimka v nedoločno ali obratno. Čeprav so v določenih primerih popravki umestljivi na črkovalno raven (kot izpad/dodajanje zadnjega vokala, npr. *bogati kmet*), pri dilemah preferiramo umestitev na oblikoslovno raven.

O/KAT/določnost:

- **Nov | Novi** kralj je postal mož plemenite, poštene krvi, ki je tudi državi dejal, da če bi Hamlet preživel, bi bil on prava oseba za kraljevski stolček.
- Meta rodi še pet otrok, Ožbej pa je **vsaki | vsak** dan bolj pijan.

V to skupino uvrščamo tudi popravke zaimka *neki – nek*.⁶

O/KAT/določnost:

- Na **nek** | **neki** način sva le dosegli svoje sanje.

2.1.20 Stopnjevanje = O/KAT/stopnjevanje

Kot problem stopnjevanja označimo primere, kjer je učitelj popravil morfemsko stopnjevanje v opisno ali obratno. Prav tako sem uvrščamo primere, kjer je učitelj popravil stopnjevano obliko v nestopnjevano ali obratno. Pri tem izpuščanja ali dodajanja prislova *bolj* oz. *najbolj* ne označujemo kot ločen popravek.

O/KAT/stopnjevanje:

- Veliko bolj **prepričlivejša** | **prepričljiva** so seveda dejanja Črtomira, ki dela dobro in je zame zares pravi junak, glede ljubezenske vdanosti.
- Čedermacev govor je bil **najpreprostejši** | **preprost**, da so ga lahko razumeli, vendar se je trudil govoriti v lepem jeziku.
- Od tistega trenutka naprej, ko je moril je postajal le še **bolj slabši** | **slabši** in krutejši.

Če se pojavlja v problemu dodatno tudi napaka črkovanja, jo označimo samo, če se popravek evidentno nanaša tudi nanjo. V prvem spodnjem primeru npr. označimo samo popravek stopnjevanja, v drugem pa tudi črkovanja.

O/KAT/stopnjevanje:

- Tokrat bo **bolj objektivni** | **objektivnejši** in bom moja moja čustva prihranila za nadaljevanje.

O/KAT/stopnjevanje + Č/SKLOP/lj + Č/KONZ/odveč:

- Tam so imeli dosti **bolj lepo** | **lepše** življenje.

⁶ Etimološko gledano je problem redukcija končnega *-i*, torej bi šli tudi na raven črkovanja. Ampak v sodobnem jeziku se čuti pri izbiri vprašanje ne/določnosti, pa tudi formalno je popravek podoben popravkom ne/določnosti, zato ga je smiselno obdržati na oblikoslovni ravni.

V to skupino uvrščamo tudi probleme, kjer učitelj popravi primerniško ali presežniško obliko prislova *raje*, s katero so težave zaradi oblikovne variantnosti v rabi. Ker sta *raje/rajši* ter *najraje/najrajši* legitimni oblikovni varianti, pri teh popravkih dodamo tudi oznako za variante. Obliko *rajše*, *najrajše* pa označimo kot napako stopnjevanja in paradigmatski problem neglagolskih končnic.

O/KAT/stopnjevanje + O/DOD/variante:

- Od hrane ima **najrajši | najraje** pico, makarone in palačinke, od pijače pa Coca colo, Fruc in Sprite.
- Vnekaterih primirih je **bolje | boljše** prilagajanje, v drugih da se držiš svojih načel.
- Včasih se ljubezen prehitro konča čeprav bi lahko trajala **dalj | dlje**.

O/KAT/stopnjevanje + O/PAR/neglagolska končnica:

- Zato sem jast zelo osamljen in sem **najrajše | najraje** \$\$\$sem\$\$\$.

2.2 Paradigmatski popravki

Paradigmatski popravki združujejo primere, kjer se v besedilih pojavljajo besedne oblike, ki niso del standardnih paradigem. Pogosto gre za tvorjenje oblik po napačnih analogijah ali vpliv regionalnih specifik na ravni oblikoslovja.

2.2.1 Glagolska osnova = O/PAR/glagolska_osnova

V tej kategoriji so primeri, ko učitelj popravi glagolski koren, ki je bil tvorjen po napačni analogiji, npr. po nedoločniški obliki ali z rabo neustreznih morfemov za ne/dovršnost dejanja.

O/PAR/glagolska osnova:

- Lojzkin oče se je **dobijal | dobival**, mama njena pa je svoje ljubimce kar domov pripeljala.
- Čudilo ga je tudi, ker je Albin **rastel | rasel** veliko hitreje kot on in da je bila tam vojna.
- Moja babica je preprosta oseba, ki ji ni težko kdaj **poprimiti | poprijeti** za delo in pomagati.

2.2.2 Glagolska končnica = O/PAR/glagolska_končnica

V tej kategoriji so primeri, ko učitelj popravi tvorbo glagolske končnice po napačni analogiji.

O/PAR/glagolska končnica:

- Že od zmeraj, hočem biti vsaj malo bolj glaven kot drugi, vendar to me **pelja | pelje** samo v težave in konflikte.
- Antigonja se je kljub temu odločila, da Polinejka **pokopa | pokoplje**.

Del napak je vezan na paradigme atematskih glagolov, tj. na končnici *-(s)ta* oziroma *-(s)te*, ki se nanaša na tretjo osebo dvojine in množine.

O/PAR/glagolska končnica:

- Adam povabi Fatimo v svojo sobo in **imasta | imata** prve spolne odnose.
- Sklenila sta, da se **bota | bosta** poročila.

Med regionalno vezanimi sta opaznejša tudi pojava končnice *-ma* namesto *-va* v prvi osebi dvojine ter raba končnice *-ve* namesto *-va* za prvo osebo ženskega spola dvojine.

O/PAR/glagolska končnica:

- Komaj čakam, da te spet vidim, da odhitiva malo naokrog, na sprehode, v kino in skupaj **opravima | opraviva** v domačih opravilih.
- **Šle sve | Šli sva** na sprehod in povedala mi je vse, kar se je dogajalo v družini.
- Spominjam se najinega pobega, ko **sve | sva** se odločili, da **bove | bova** postali slavni.

2.2.3 Neglagolska osnova = O/PAR/neglagolska_osnova

V to kategorijo so zajeti popravki oblik, ki so tvorjene neustrezno, pri čemer je problem vezan na premene v osnovi besede (samostalnika, pridevnika, prislova, števnikar itd.). Tipično se v tej skupini znajdejo primeri, kjer učenec ni upošteval, da se osnova v deblu podaljšuje (npr. z *-j-*, *-t-*, *-n-*, *-ov-*) oz. je podaljševal, kjer se to ne predvideva (npr. z *-ot-*, *-at-*). Za več informacij o premenah osnov gl. SS 280-81.

O/PAR/neglagolska osnova:

- To sem povedala **Jakatu | Jaku** in Anžetu a takrat mi je Anže začel govoriti lepe besede.
- Tako tudi želi Kreonu dokazati, da ne more zakone ljudem vsiliti in da zakone določajo **bogi | bogovi**.
- Kaos se konča z energičnim nastopom **Kalanderja | Kalandra**, ki po svojih najboljših močeh brani Jermana.
- Izidor je mirna oseba, zadržane narave in je dober srčen, saj to tudi opazimo v odlomku, kjer oče Izidorju odseka pol mezinca, a **Izidorov | Izidorjev** odziv ni takšen, kot bi ga pričakovali.

V to skupino uvrščamo tudi primere, kjer do problema prihaja zaradi večjih neregularnosti v sklanjatvenem deblu, kot npr. velja pri primeru *človek* in *uho*, kjer se osnova samostalnika v deblu spreminja (SS 271).

O/PAR/neglagolska osnova:

- Lojzka je bila primorana nemočno opazovati nečedna dejanja svoje matere in očeta, skratka **človekov | ljudi**, ki sta ji podarila življenje in imela dolžnosti pravilne vzgoje, biti lep zgled in postaviti otroku temelje prihodnosti.
- Počasi sem spravila burek v vrečko, z roko vzela slušalko iz **uha | ušesa** in sledila glasu.

Primere, kjer je učitelj popravil obliko, ki je sicer v priročnikih označena kot variantna, dodatno označimo z oznako za variantno (več o tem v poglavju 2.3).

O/PAR/neglagolska osnova + O/DOD/variante:

- Mama je cele dneve z hčerko pri zvezkih in ne skrbi niti malo za hiho ali pa za svoja dva **sina | sinova**.

V to skupino se uvrščajo tudi redkejši primeri, kjer premena v osnovi zaradi nestandardnosti oblike v slovnici ni registrirana.

O/PAR/neglagolska osnova:

- Odlično sva se razumeli in tudi odnos njenih staršev je bil do mene, do moje prijateljice in navsezadnje tudi drug do **druzga | drugega** tako ljubeč, poln topline.

2.2.4 Neglagolska končnica = O/PAR/neglagolska_končnica

V tej kategoriji so primeri, ko učitelj popravi rabo neustaljenih oz. nestandardnih končnic pri besednih vrstah, ki niso glagoli. Pogosto se med problemi pojavlja neupoštevanje končniških premen ali tvorjenje končnice po neustrezni analogiji.

O/PAR/neglagolska končnica:

- Njena ljubezen z Ožbejem je bila tako močna, da ju vse **kazne | kazni**, ki jih je dobila Meta, niso mogli ločiti.
- Od takrat naprej sta družini živeli v miru in Romeo ter Julija z **ljubezno | ljubeznijo** do konca dni.
- Lahko je reči, ampak ko prideš v položaj in izbiraš med dvema **možnostima | možnostma** je drugače.
- Zaljubila sem se **vanjga | vanj**.

V to kategorijo so bile umeščene tudi končnice, ki so v govoru tipične za regionalne različice slovenščine. V primeru, da te končnice obstajajo tudi v regularni paradigmi, je potrebna posebna pozornost. Če popravek ni umestljiv na kategorialno raven in če so v metapodatkih potrditve, da gre za lahko regionalno rabo, primer uvrstimo na to mesto.

O/PAR/neglagolska končnica:

- Koje bil star 15 let, in po **končanoj | končani osnovnoj | osnovni** šoli, se je odločil, da bi se učil za gradbenika.
- Se ne upaš učiti tolko dolgo kot si bil po **računalniki | računalniku**, naj ti on pomaga napisati domačo nalogo!
- Anne je umrla okoli 2 meseca pred koncem vojne, njen fant Peter pa 3 ali 4 **dana | dni** pred koncem vojne.

Prav tako sem spadajo tudi tiste težave z besedami *mati*, *hči* in *otrok*, pri katerih učenci tvorijo v paradigmi neobstoječe oblike (pri obliki *materjo*, *hčerjo* gre za premene končnic in ne podaljševanje osnove, SS 291). Regularne menjave (npr. *mati-mater*, *hči-hčer*, *z otroci-z otroki*) pa se obravnavajo pri kategorialnih

težavah. Menjave oblik pri težkih besedah *mati*, *hči* in *otrok* dodatno označimo tudi z oznako za problematične besede.

O/PAR/neglagolska končnica + O/DOD/besede-mati_hči:

- Kolonija predvsem skrbi, da Hamlet kaj ve o njegovem zločinu in zelo izkorišča svojo ženo, zato se odnos med **matero** | **materjo** in sinom še bolj ohladi.
- V Idriji je spoznal svojo ženo XlmeX s katero je imel dva sinova in eno **hčero** | **hčerko** / **hčer**.

O/PAR/neglagolska končnica + O/DOD/besede-otrok:

- Ko je pred cerkvijo doživel prvo ponižanje, sem videla, kako zelo podobni smo si z **otrocmi** | **otroki** iz tistega časa.

2.2.5 Neobstojni_vokal = O/PAR/neobstojni_vokal

V tej kategoriji so popravki zapisanega neobstojnega vokala ali pa izpuščenega obstojnega vokala v besedni obliki.⁷ Večinoma gre za popravke v povezavi s polglasniškimi e. Če smo v dvomih, ali gre za tovrstne primere ali popravke, ki bi sodili na raven črkovanja, primerjamo osnovno obliko besede in oblike v sklonu (*Abel* – *Abela* ali *Abla*).

O/PAR/neobstojni_vokal:

- Zakaj smo nekateri **bolani** | **bolni** in drugi zdravi?
- Bog se je zmenil samo za **Ablovo** | **Abelovo** daritev, zato je bil Kajen nekoliko ljubosumen.
- Zevs je vedel, da ga hoče pretentati in je zato izbral slabši kup s **kostemi** | **kostmi**.

2.2.6 Preglas in cč = O/PAR/preglas_in_cč

V tej kategoriji so popravki na ravni neupoštevanja ali hiperkorekcije preglasa. Problem je pogost pri svojilnih pridevnikih iz lastnih imen in pri samostalnikih v orodniku.

O/PAR/preglas_in_cč:

- V tej zgodbi se mi zdi **Prometejov** | **Prometejev** upor pozitiven.

⁷ Številčno skupina ne dosega praga 35 primerov, vendar jo ločujemo zaradi smiselnosti ločene obravnave.

- Nekega dne smo se pogovarjali s **stricom** | **stricem**.

Pri svojilnih pridevnikih se pojavljajo tudi popravki premene c v č. Vprašanje je povezano s preglasom, ne pa vedno (npr. pri oblikah na *-in* ni), tudi razvojno gre za raznolike fenomene. Pri označevanju kljub vse tovrstne popravke trenutno umeščamo skupaj.

O/PAR/preglas in cč:

- Zato data poklicati **princova** | **prinčeva** vrstnika in prijatelja Rozenkranca in Gildenšterna, ki Hamleta dobro poznata, naj se z njim pogovorita in odkrijeta vzrok njegove norosti.

2.3 Dodatne oznake

Na oblikoslovni ravni je na voljo nekaj skupin oznak, ki se v sistemu uporabljajo samo kot dodatna oznaka. To pomeni, da jih pripisujemo le v primeru, da osnovna vsebinska oznaka popravka že obstaja, dodatna oznaka pa omogoča združevanje podatkov po drugem kriteriju ali pripis dodatne (opcijske) informacije.

2.3.1 Oblikovne variante = O/DOD/variante

Vprašanje oblikoslovne variantnosti konceptualno ne spada na nobeno od opredeljenih glavnih označevalnih ravni. Na formalni ravni pa je popravek *grada* – *gradu* primerljiv s paradigmatskim popravkom tipa **grado* – *gradu*; četudi gre za izboljšavo sloga z izbiro nevtralnejše ali bolj standardne od dveh legitimno možnih oblik, popravek pomeni povratno informacijo, ki je za učenca primerljiva. Pri označevanju je zato smiselno, da se popravki variant označijo, vendar dodatno, da so zajemljivi ločeno in jih lahko po želji ali potrebi odstranimo iz štetja jezikovnih težav.

Za določitev oz. preverbo variantnosti oblik uporabljamo referenčne priločnike – poleg leksikona Sloleks trenutno predvsem Slovenski pravopis in SSKJ. Variantnost končnic v slovarjih nakazujeta kvalifikatorja *in* ter *tudi*, npr. *grád²-ú* **in** *grád* -a, v Sloleksu pa so variante oblike izpisane z modro barvo in oznako

variantno. V primeru razhajanj sledimo Sloleksu, na dileme pa opozorimo. V nadaljnjih označevalnih projektih je označevalcem smiselno priskrbeti seznam vseh variantnih oblik. Nekaj primerov, ki so trenutno označeni s to oznako: *grada – gradu; želj – želja, straha – strahu, dneva – dne, bojo – bodo*, ne pa npr. tudi *razredje – razredi*, ker slednji par v priročnikih ni identificiran kot variantni.

O/PAR/neglagolska končnica + O/DOD/variante:

- Njegova zagnanost se kaže v tem, ko se je odločil pobegniti iz **grada | gradu** in premagati Valjhuna, med tem ko se njegova vdanost in ljubeznivost kažeta v njegovi privolitvi Bogomili.
- **Te | Ti** družini sta bili Capuletovi in Montegovi.

2.3.2 **Mati_hči = O/DOD/besede-mati_hči**

Dodatno označujemo tudi nekatere – vnaprej določene na osnovi visoke pogostosti – primere besed, ki zaradi atipičnih lastnosti skladenjskih vzorcev povzročajo pri pisanju različne vrste težav. V trenutni različici označevanja sta takšna primera: *mati/hči* ter *otrok*. Dodatno označevanje teh primerov utemeljujemo z dejstvom, da visoka pogostnost in raznovrstnost problemov pri teh besedah nakazujejo problem, ki ga bodo učitelji najbrž želeli obravnavati celovito (kot problem besede, ne npr. posameznega sklona). V nadaljevanju dela je mogoče razviti načine, da se takšne težave zbere avtomatsko z upoštevanjem lem. S oznako *mati-hči* torej označujemo primere, kjer prihaja do menjave regularnih sklonskih oblik, kakor tudi neregularne oblike, ki se tvorijo spričo težavnega debla. Posebej pogosta je menjava *mater-mati* ter *hčer-hči* in obratno, pojavljajo se tudi druge težave s sklonom, npr. raba oblike *mati* namesto roditeljske, dajaljske ali orodjske ali raba oblike *materjo* namesto tožiljske. Od neregularnih oblik se pojavlja npr. *matero, hčero*.

O/KAT/sklon-drugo + O/DOD/besede-mati_hči:

- **Mater | Mati** je bila zelo zaščitniška do Hamleta.
- Ker če bi nehal raziskovat očetovo smrt, ga ljudje ne bi imeli za blaznega in Polonij bi pustil **hči | hčer** in Hamleta pri miru.

V to skupino ne uvrščamo težav, ki so vezane na (sicer sorodne) besede, npr. *materin* ali *hčerka*.

2.3.3 Otrok = O/DOD/besede-otrok

S to dodatno oznako označujemo primere, kjer prihaja do menjave regularnih sklonskih oblik, kakor tudi neregularne oblike, ki se tvorijo spričo težavnega debla. Pogosta je menjava *otroci* – *otroki*, tudi *otrokih-otročih*. Od neregularnih se pojavlja npr. *otročmi* in *otročih*.

O/KAT/sklon-drugo + O/DOD/besede-otrok:

- To, dobro in slabo vidimo tudi v osnovnih šolah med **otroci** | **otroki**.

O/PAR/neglagolska končnica + O/DOD/besede-otrok:

- Ko je pred cerkvijo doživel prvo ponižanje, sem videla, kako zelo podobni smo si z **otročmi** | **otroki** iz tistega časa.

3 BESEDIŠČE

Na to raven umeščamo popravke besedišča, kar vključuje predvsem menjavo ene besede z drugo, bodisi z ohranitvijo ali menjavo besedne vrste in z ohranitvijo ali spremembo besednozvezne strukture. Za ločevanje ravni besedišča od oblikoslovne in črkovalne ravni gl. še poglavje 8.

3.1 Samostalnik

3.1.1 Napačno lastno ime = B/SAM/napačno_lastno

V to kategorijo gredo primeri, kjer učitelj popravi lastno ime, npr. osebno ali zemljepisno. V večini primerov gre za menjavo neustreznega imena, redkeje pa se pojavljajo tudi nadomestila imena s parafrazo ali pomenska širitev/oženje:

B/SAM/napačno lastno:

- Takrat je **Lovrenc** | **Lovro** Kuhar, sedaj bolje znan po imenu Prežihov Voranc, napisal knjigo Samorastniki.

- **Kolonij | Klavdij** namreč izve, da Hamlet nekaj ve, o njegovem dejanju in ga poskuša odstraniti.
- To pa ni edini pobeg v tem tednu, na begu sta tudi dva dečka iz **Vrhniko | Jesenic**.

Kadar je poleg menjave lastnega imena prisotna širitev v besedno zvezo, pripišemo obe ustrezajoči oznaki.

B/SAM/napačno lastno + B/MEN/samostalnik zveza:

- Tartuffe pa je dramska igra, ki je nastala v franciji v klasicizmu od **Baumarscha | avtorja Moliera**, a je bilo prepovedano, dokler ga ni kralj Ludvik XIV. vzel pod okrilje.

3.1.2 Lastno in občno ime = B/SAM/lastno_občno

V to kategorijo gredo primeri, ko je lastno ime nadomeščeno z občnim, ki pomensko ustreza v danem kontekstu, kot tudi obratni primeri nadomeščanja občnega samostalnika s specifičnim lastnim imenom. Popravki pogosto služijo v izogib ponavljanju, ne pa nujno.

B/SAM/lastno občno:

- **Hamlet | Princ** je bil res zaljubljen v **dekle | Ofelijo**, vendar ji ni zaupal.
- Govori o **neki družini | družini Khalan**, ki je bila dokaj bogata vendar se v njej niso mogli v miru pogovarjati.
- **Visoška kronika | Roman** opisuje dogajanje med Tridesetletno vojno, pa tja do sredine osemnajstega stoletja.

Kadar gre za primere, kjer je poseg tudi na ravni širitve v besedno zvezo ali obratno, pripišemo dodatno oznako.

B/SAM/lastno občno + B/MEN/samostalnik zveza:

- **Dramsko delo | Antigona** prikazuje boj za pravico, pri kateri tragično zmaga dobra stran
- Kralj organizira prijateljski spopad med **Hamletom in Laertom | mladeničema**.
- Kreon je optožil tudi **njeno sestro | Ismeno**, ki ni bila nič kriva.

3.1.3 Občno besedišče = B/SAM/občno_besedišče

V tej kategoriji so zajete menjave posameznega občnega samostalnika z drugim občnim samostalnikom. Pogosto gre npr. za učiteljske popravke pomensko neustreznih ali ne dovolj specifičnih samostalnikov.

B/SAM/občno besedišče:

- To dejanje štejemo za vrh zato, ker se začne po njem vse razpletati, pa tudi zato, ker so izpostavljeni dve najbolj temeljni sporočili celotne **knjige | komedije**.
- Da bo počakal, da pridejo **pogani | kristjani** v svoje kočje in da jih morajo to noč doseči.

Popravkom, ki so nedvoumno nastali zaradi zaznamovanosti besedišča (npr. *deka – odeja*), lahko pripišemo tudi dodatno oznako za zaznamovanost (gl. kriterije v poglavju 3.10).

B/SAM/občno besedišče + B/DOD/zaznamovano:

- Bil je obtolčen, pomankljiv **avtoček | avtomobilček**, ki ga nenadoma poboža, stisne v pest in ga odloži v torbico.
- Oseba, ki jo poznam je vztrajala, da ne bo naredila **faksa | fakultete** in ne bo imela željenega poklica.

3.2 Glagol

3.2.1 Glagolske predpone = B/GLAG/predpona

V tej skupini so primeri, ko učitelj zamenja glagol z drugim glagolom, ki ima enak koren, vendar drugo predpono.

B/GLAG/predpona:

- Tragedija govori o dekletu Antigoni, ki hoče **zakopati | pokopati** bratovo truplo, vendar ji kralj Kreon tega ne dovoli.
- Ona je še naprej bila mirna in je jokala, Metod je pa kasneje **odstopil | izstopil** z in si ogledal še zadnjič obraze potnikov skozi okno.
- Nato so se stvari začele poboljševati | izboljševati.

Sem spadajo tudi primeri, v katerih gre za menjavo predpanskega in nepredpanskega glagola z enakim korenem.

B/GLAG/predpona:

- Odloči se, da bo probleme **prevzel | vzal** v svoje roke in se maščeval za pravico.
- Spoznala sem, da moramo v življenju poskrbeti tudi, da se imamo sami lepo in ne misliti, kaj bodo drugi na to **porekli | rekli** in kako bo na njih vplivalo, kajti živi se samo enkrat.

Tudi menjave variantnih predpon oz. predpon, pri katerih je moč sklepati o vplivu govorjenega jezika na zapis (npr. skupina na *-iz/-z*), obravnavamo na ravni besedišča, ne črkovanja.

B/GLAG/predpona:

- Ko pa je **zvedel | izvedel**, da je Nora s pomočjo preprečila, da njeno dejanje vpliva na moža jo je sprejel nazaj, kot da se ni nič zgodilo.

V primeru, da popravek predpone spremeni glagolski vid (dovršnega v nedovršnega ali obratno), pripišemo tudi oznako za glagolski vid.

B/GLAG/predpona + O/KAT/vid:

- Ko sem se **tuširal | stuširal** sem šel v dnevno sobo.
- Drugače pa je bil družinski človek in vedno **pomislil | mislil** na druge potem pa na sebe.

V redkih primerih je iz učiteljevega popravka razvidno, da je poleg izbire glagola naslovil tudi dodatno težavo na oblikoslovni ravni. V teh primerih pripišemo ustrezno dodatno oznako.

B/GLAG/predpona + O/PAR/glagolska osnova:

- potem je risel font in **primil | poprijel** mojega brata za glavo in mu dojal glavo v vodov.

3.2.2 Menjava moči-morati = B/GLAG/moči_morati

Pri tej kategoriji popravkov gre za primere, kjer učitelj popravi glagol *moči* v *morati* ali obratno. V kategorijo uvrščamo tudi predpanske glagole z *-moči* in *-morati* (npr. *premoči*).

B/GLAG/moči morati:

- **Mogel | Moral** je pripluti mimo dveh siren, ki sta z svojima hipnotičnima glasovoma zvaljali mornarje na čeri.
- Občutka res ne bi **moral | mogel** opisati.
- Brž po prihodu sem ubil še Parisa, njenega zaročenca z vsem sovraštvom, ki sem ga **premoral | premogel**.

3.2.3 Druge menjave naklonskih glagolov = B/GLAG/naklonski

V kategoriji so zbrani popravki menjav med različnimi naklonskimi glagoli, razen menjave *moči-morati*, ki so zaradi pogostosti in specifičnosti v ločeni kategoriji; torej popravki, ki vsebujejo *hoteti*, *želeti*, *smeti* itd. Sem uvrščamo tudi popravke nenaklonskega glagola v naklonskega in obratno.

B/GLAG/naklonski:

- **Hoče | Želi** tudi imeti zvezo s hčerko profesorja De Martinisa, a oba zaradi slabih izkušenj, ki sta jih v življenju doživljala, zveze ne moreta zaživetiti.
- Čeprav je videl in slišal duha svojega očeta ne **želi | more** verjeti, da je to res.
- Prav tako je **moral | šel** v vojno tudi Berk, ki je svoje življenje v vojni začel s prepričanjem, da je vsak človek izrazito individualist, vojna pa ga je naučila, da je za preživetje nujno, da se človek bori za idejo skupnosti.
- Opravičil bi se ti, ker nisem **prišel | mogel priti** na tvoj kosanjev piknik, ki sem se ga ful veseliv.

Primere, kjer je sprememba na ravni premika osebne glagolske oblike v nedoločnik, ob katerem je naklonski glagol (*prišel – mogel priti*), ločujemo od primerov, ki vsebujejo temeljitejšo spremembo na besednozvezni ravni in pri katerih dodamo tudi ustrezno dodatno oznako.

B/GLAG/naklonski + B/MEN/glagol bz:

- Ves čas pa je **imel v mislih | želel** predstaviti svoj odnos do družbe in kakšne so bile, tako za kmeta, kot plemiča.
- Ko sem | se nekega dne **hotel pogovor | pogovarjal** z materjo, sem imel občutek, da se za zaveso skriva stric in prisluškuje, zgrabil sem meč in ga zabodel skozi zaveso.

Popravke, v katerih nastopi vpeljava ali odstranitev pomožnika *bi*, opredelimo z dodatno oznako na oblikoslovni ravni.

B/GLAG/naklonski + O/KAT/naklon:

- Želim si oditi v novi kraj, kjer **bi spoznala** | **si želim spoznati** ljudi, ki bi me razumeli in bi me pustili, da sem taka kot sem in ne da bi se morala pretvarjati, da sem nekaj drugega.

Kadar je popravek na glagolski predponi, pripišemo obe ustrežajoči kategoriji.

B/GLAG/naklonski + B/GLAG/predpona:

- Upam, da ne, in verjamem v to, da bom tudi jaz nekega dne srečala osebo, s katero bom **zmogla** | **mogla** preživeti življenje.

3.2.4 Druge menjave glagolov = B/GLAG/drugo

V tej kategoriji so zajete enobesedne menjave glagolov, ki ne spadajo v nobeno od do sedaj naštetih skupin. Pogosto gre npr. za učiteljske popravke pomensko neustreznih ali ne dovolj specifičnih glagolov.

B/GLAG/drugo:

- Tudi razni krožki ki so jih vodili ugledni ljudje, so se počasi začeli zavedati slovenščine in so pri njej vse bolj **ustvarjali** | **vztrajali**.
- To lahko jasno vidimo s tem, kako je **napravil** | **ravnal** baron.

Pri popravkih, ki so nedvoumno posledica zaznamovanosti besedišča (npr. *rabiti* – *potrebovati*), lahko pripišemo dodatno oznako za zaznamovanost (gl. kriterije v 3.10).

B/GLAG/drugo + B/DOD/zaznamovano:

- Jim pokazati, da se je za svoj jezik potrebno boriti, saj ga za svoj obstoj **rabimo** | **potrebujemo**.
- Človek je najpametnejše bitje na svetu, to pomeni, da smo dovolj pametni, da se med seboj ne **kregamo** | **prepiramo**, da smo združeni.

Pri nekateri popravljenih glagolih je težko presoditi, ali je popravek menjava dveh besed ali popravek besede, ki je tvorjena po napačni analogiji (kar sodi na oblikoslovno raven). Če izvorno besedo najdemo v temeljnih priročnikih, kot je SSKJ, jo obravnavamo na ravni besedišča, četudi je v slovarju opredeljena kot starinska ali redka.

B/GLAG/drugo:

- Zaradi velike sile je z levo roko **trknil** | **trčil** ob volan zaradi katerega si je zelo močno poškodoval mišico.

3.3 Zaimek

3.3.1 Povratna svojilnost = B/ZAIM/povratna_svojilnost

Tukaj so zbrani primeri, kjer učitelj popravi svojilni ali osebni zaimek (npr. *njegov, njen, on, ona*) v povratnega (*svoj, se*) ali obratno.

B/ZAIM/povratna_svojilnost:

- Morali bi znati odpustiti in ljubiti vse, tudi **naše** | **svoje** sovražnike.
- Nenazadnje mu še **svoja** | **njegova** lastna žena ne verjame.
- Ko sem zagreto razmišljala sem zraven **mene** | **sebe** zaslišala glas.

3.3.2 Menjava ki – kateri =B/ZAIM/ki_kateri

Pri tej skupini gre za primere, kjer učitelj popravi *ki* v *kateri* ali obratno (pri čemer gre za kombinacije z različnimi oblikami besede *kateri*, tudi predložnimi).

B/ZAIM/ki_kateri:

- Zelo velik udarec je tudi uničena kunčja Farma, **katera** | **ki** je bila eden redkih virov zaslužka za družino.
- Bolj bi tu povdarila Kajna, **ki** | **za katerega** se mi zdi, da ima zelo močno osebnost.

3.3.3 Druge težave z oziralnimi zaimki = B/ZAIM/oziralni

V to skupino sodijo primeri, kjer je težava oziralnost: učitelj kot popravek navede oziralni zaimek ali pa je oziralni zaimek zamenjan z neoziralnim. Pri

kategorizaciji smo tako pozorni na vse oblike zaimkov *kar*, *kdor*, *kakršen*, *kolikšen*, *kateri* (razen kadar gre za kombinacijo s *ki*, kar je ločena skupina), *čigar*, *kolikor*.

B/ZAIM/oziralni:

- Napisal jo je že leta 1790, zaradi **česa** | **česar** velja danes za prvo pravo slovensko dramsko besedilo in s tem postalo pomembnejše od Škofjeloškega pasijona.
- Prav tako je bolši zrak, edina stvar **ki** | **česar** na kmetiji ni, je nočno življenje, zvečer po večerji se vsa družina odpravi spat.
- Živeti, tako dobro in slabo, trpeti in biti srečen, pasti in iti dalje, vse to je to kar nas oblikuje in **čemur** | **temu** pravimo življenje.

3.3.4 Menjave nikalnih zaimkov = B/ZAIM/noben

V tej skupini so zbrani različni primeri menjav z nikalnimi zaimki *noben*, *nobeden* in *nihče*.

B/ZAIM/noben:

- Čeprav jim ponudi tudi predajo, ga **nobeden** | **nihče** ne zapusti.
- Zdravstveni delavci do pacientov nimajo tako nečloveškega odnosa, sploh pa **nobenemu** | **nikomur** ne odrežejo zdrave noge.
- Pripovedovalec je ugotovil tudi, da se **nobeden** | **noben** drug potnik ni zmenil za to gospo, in niti za to, kdo je iz sebe izpustil neprijeten vonj.

Kadar je poleg menjave zaimka *noben* prisoten tudi izbris druge besede, označimo samo menjavo zaimka.

B/ZAIM/noben:

- Samo jaz te bom skoz čakala, ker me **noben fant** | **nihče** ne zanima.

3.3.5 Druge menjave zaimkov = B/ZAIM/drugo

V tej skupini so vse preostale menjave zaimkov, ki so vezane na v korpusu redkejše (manj tipične) popravke na ravni zaimkovne oblike ali vrste izbranega zaimka. Težave, ki jih popravlja učitelj, so lahko skladske ali pomenske narave.

B/ZAIM/drugo:

- Duh zahteva maščevanje, vendar **ga | tega** nočem in nemorem storiti.
- Dandanes **vsì | nekateri** ki imajo več denarja ali imajo boljšo službo kot drugi z viška gledajo na njih kot da so nekaj manj vrednega.

Na raven oblike uvrščamo menjave med naglasnimi, naslonskimi in naveznimi oblikami osebnega zaimka.

O/KAT/oblika zaimka:

- Če **njega | ga** ne bi bilo, bi bil svet lepši, saj ne bi bilo vojn, ker se ljudje ne bi imeli za kaj bojevat.
- Ta prizor so otroci slabo razumeli saj **njim | jim** ni bilo jasno zakaj jočeta.

3.4 Predlog

3.4.1 Predlog v glagolskih zvezah = B/PRED/glag_zveze

V tej skupini so zbrani primeri, v katerih je najti kombinacijo polnopomenskega glagola s predlogom, ki uvaja neglagolsko besedo ali besedno zvezo v neimenovalniškem sklonu, npr. *privoliti k ideji – privoliti v idejo*.⁸ Popravek je označen na ravni predloga, ki ga učitelj zamenja, da s tem tvori za jezik bolj tipično kombinacijo.

B/PRED/glag_zveze:

- Prešeren spozna kakšen je svet v resnici, stremi **k | za** idealom | ideali, kot je ljubezen do Primičeve Julije, a se zaveda, da so izven njegovega dosega.
- Kreona, Antigoninega očeta, pa težko uvrstimo **pod | med** strogo držljive ali prilagodljive ljudi.
- Prikazuje odnos med nebogljeno hčerko Lojzko, ki je bolehalo **s | za** hudo boleznijo na nogah in njenima staršema.

Če je predlog izbrisan ali dodan, popravek umestimo na raven skladnje.

⁸ Neglede na jakost povezanosti jezikovnih elementov v rabi ali pomensko transparentnost obravnavane celote.

S/IZPUST/predlog-drugo:

- Oče ga je sedaj vzel _ | **s** sabo v Ljubljano, kjer ga je vzgajal s trdo roko.
- Postala sem jezna, da sem prišla na to velikanko zaradi trenerja _ | **za** katerega sem mislila, da je smučar.

Kadar zaradi menjave predloga pride do oblikoslovne spremembe (prim. za *pokop* - pri *pokopu*), ki je tudi segmentirana kot ločen popravek, označimo to spremembo le kot povezan popravek.

Pri tej skupini vedno iščemo prisotnost vseh treh na začetku opredeljenih jezikovnih elementov. Če glagola v kombinaciji ni, popravka ne umestimo v to kategorijo. Če ni predloga, se popravek umesti kot problem sklona na raven oblike. Enako velja, če je učenec uporabil pravilen predlog, vendar napačen sklon.

O/KAT/sklon-rt:

- V takem primeru bi ravnala tako, da bi človeka prepustila samega sebi in ko bi našel smisel življenja in priznal grehe, šele takrat bi si zaslužil **odpuščanja** | **odpuščanje** in **usmiljenja** | **usmiljenje**, ne le od mene, temveč tudi od Boga.

3.4.2 Predlog v neglagolskih zvezah = B/PRED/neglag_zveze

V tej skupini so primeri, kjer učitelj popravi predlog v samostalniški, pridevniški ali prislovni besedni zvezi, ki je sestavljena iz treh elementov (*mnenje za probleme* – *mnenje o problemih*). Popravek je označen na ravni predloga, ki ga učitelj zamenja, da s tem tvori za jezik bolj tipično kombinacijo. (Če učitelj predlog doda ali odstrani, popravek umestimo na raven skladnje.)

B/PRED/neglag_zveze:

- Vsak človek ima svoje mnenje **za** | **o** takšne | takšnih probleme | problemih, kot so se dogajali v knjigi in se na žalost tudi v realnem svetu.
- Ob prekršku zakona **za** | **proti** pokop | pokopu storilca dejanja čaka smrt.
- Julija je bila jezna **do mene** | **name**, vendar ko je ugotovila, kakšno kazen mi je dal knez, je bila zelo žalostno.
- Bila je ena **izmed** | **od** 8 otrok, ki so se kasneje dobro razumeli.

Običajno popravku predloga sledi tudi popravek sklona besedne zveze. Če je slednji segmentiran ločeno, ga uvrstimo zgolj med povezane popravke.

3.4.3 Lokacijske dvojnice = B/PRED/lokacijske_dvojnice

V tej skupini so primeri, kjer učitelj zamenja predloge, ki primarno opredeljujejo lokacijo, nastopajo pa v parih, ki v rabi pogosto povzročajo dvome: *iz-s/z* in *na-v*.

B/PRED/lokacijske dvojnice:

- **V | Na** podeželju pa se poročajo veliko in se med seboj lepo razumejo da družina lahko šteje pet do šest otrok in ljudje so zadovoljni z delom in z drugimi stvarmi.
- Šli so na izlet **na | v** Rogaško Slatino.
- Tu se Črtomir izkaže za taktičnega, saj namerava ponoči zbežati **iz | z** gradu.

V to skupino zajemamo samo primere, kjer se opredeljuje konkretna fizična lokacija. Redkejša sorodne primere, kjer gre za preneseni pomen, umeščamo tipično med popravke predloga v glagolski zvezi.

B/PRED/glag_zveze:

- A naletijo **v | na** začaran krog, ker se bo nekdo nazaj njim maščeval in temu ni konca.
- Če pa pogledamo **iz | z** druge strani, je Bog s tem Kajna kaznoval, saj mora nositi to breme, da je ubil svojega lastnega brata.

3.4.4 Druge menjave predlogov = B/PRED/drugo

V tej skupini so primeri, ki jih ni mogoče razvrstiti v katero od zgoraj definiranih skupin. Tudi tu se držimo pravila, da morebitni popravek sklona besedne zveze, ki sledi popravku predloga, uvrstimo zgolj med povezane popravke na ravni oblike. Če je popravljena še kaka druga kategorija ali je beseda zamenjana, to ustrezno označimo.

B/PRED/drugo:

- **Na | Med** svojem vojaškem potovanju, v borbi za preživetje, je bolje spoznal soborca Antona.

- Visoki stanovanjski bloki, športne hale, mejni prehodi in drugi objekti kakor v Sloveniji tako **po | v** Rusiji, Nemčiji, Italiji in v Avstriji kjer je zdaj zaposlen.
- Podobna tema je tudi **pri | v** Shakespearovi drami Romeo in Julija, kjer zaradi sovraštva oba umreta.
- Če želimo biti pravični in usmiljeni, se moramo ravnati po svoji vesti, ne smemo pa dopustiti, da nam usmiljenje zamrači um **pred | za ceno** pravičnostjo | pravičnosti.

V to kategorijo uvrščamo tudi menjave s predložnimi samostalniškimi besednimi zvezami, kadar so slednje v podobni funkciji in podobnega pomena.

B/PRED/drugo:

- V obeh delih se zrcali želja po oblasti, pri Antigoni si jo želi Kreon pridobiti **skozi | s pomočjo** zaupanje ljudstva, komunistični režim pa si jo utrjuje s prisilnim spreminjanjem ljudi, ki se bi mu lahko uprli.
- Omenjeno besedilo, ki predstavlja kot težavo izdajstvo bližnjih, govori o zgodbi Hamleta, katerega oče je bil umorjen **zaradi | s strani** njegovega lastnega brata Klavdija.

3.5 Veznik

3.5.1 Menjave in-pa-ter = B/VEZ/in_pa_ter

V tej skupini so primeri, kjer učitelj popravi priredne veznike z različnimi menjavami med besedami *in*, *pa* in *ter*.

B/VEZ/in_pa_ter:

- V njegovi zgodbi se Jerobnik preseli s podeželja v Trst in se preimenuje **in | ter** popolnoma asimilira v italijansko okolje iz koristi.
- Bog je to videl in Kajna izgnal iz raja ter zapovedal, da bo do smrti taval naokoli **ter | in**, če ga bo kdo ubil bo sedem krat maščevan.
- Imamo primere, kot so Janez **pa | in** Meta.

3.5.2 Menjave protivnih veznikov = B/VEZ/protivni

V tej skupini so primeri, kjer učitelj popravi priredne protivne veznike z drugimi vezniki, ki se uporabljajo v protivnem priredju: *a*, *toda*, *vendar*, *pa*, *ampak*, *temveč*.

B/VEZ/protivni:

- Tudi v današnjem času, bi bili potrebni še enega razsvetljenstva, saj ne uporabljamo več svoje pameti, **vendar | ampak** se ravnamo po modi, po tistem, kar drugi pravijo.
- Delal se je zelo vesel, da sta prišla, **ampak | vendar** jima ni zaupal.
- Ljubezen v renesansi ni samo ljubezen med fantom in dekletom, **vendar | temveč** tudi ljubezen do staršev, kot je v primeru zgodbe o Hamletu.

V to kategorijo umestimo tudi členek *samo*, kadar je v vezniški rabi.

B/VEZ/protivni:

- Tu se Bog pokaže v drugi luči in se Kajna usmili, ga pusti pri življenju, ga ne kaznuje s težkim delom, ponudi mu celo zaščito, **samo | a** vedno po taval zgubljen po svetu.

3.5.3 Sprememba odnosa = B/VEZ/sprememba_odnosa

V tej skupini so primeri, pri katerih učiteljeva menjava veznika spremeni medstavčni odnos iz podrednega v prirednega ali obratno.

B/VEZ/sprememba odnosa:

- Ravnal je po človeški pravici, saj je bil čisto po pravici užaljen, **saj | da** je Bog brez razloga zavrnil njegovo daritev.
- Maščevati bi se morali tako, da bi se krivec iz maščevanja nekaj naučil, **da | ter** ne bi več počel takih grozot.

3.5.4 Druge menjave veznikov = B/VEZ/drugo

V tej skupini so popravki veznikov, ki ne sodijo v nobeno izmed zgoraj navedenih kategorij. Pogosto med njimi najdemo tudi popravke vezniške zveze oz. zveze, ki nastopa v vezniški funkciji, v enobesedni predlog oz. obratno.

B/VEZ/drugo:

- Vsebuje tudi dialog, **kjer | ker** ima dramske sestavine.
- Za 2. Domače branje sem si izbral knjigo z naslovom Punce za znoret, saj zelo rad berem dela, ki so vezane na mladino **in sicer | torej** na nas.
- Bil je le eden izmed mnogih, ki je bil po mnenju države nevaren **a kljub temu | čeprav** ni imel nekega visokega položaja v družbi.

- Temeljna resnica, ki pa Berka najbolj boli je, da v vojni preživiš le če se naučiš ubijati, **ker če ne | sicer** si sam ubit.

3.6 Pridevnik = B/PRID/drugo

Gre za primere, kjer učitelj popravi en pridevnik v drugega. Popravki so običajno na ravni spremembe pomena ali natančnejšega pomenskega opredeljevanja.

B/PRID/drugo:

- Za zaključek bi lahko neskončne ure pisali, kaj je prav, **trda | trdna** načela ali prilagajanje.
- K temu jo žene **bratovska | sestrsko** ljubezen in pa seveda splošno človeško nagnjenje, da je treba mrtve pokopati.
- Bil sem besen | jezen!

Težave, kjer je določen svojilni pridevnik iz lastnega imena tvorjen po paradigmi za neustrezen slovnični spol, uvrščamo na raven oblikoslovja.

O/KAT/spol:

- **Antigonovo | Antigonino** dejanje se Kreonu ni zdelo prav nič lepo.

Pri popravkih, ki so nedvoumno rezultat zaznamovanosti besedišča (npr. *brihten – pameten*), pripišemo tudi dodatno oznako (gl. kriterije v poglavju 3.10).

B/PRIDEVNIK + B/DOD/zaznamovano:

- Pri Matičku vidimo kako **brihten | pameten** je bil in se je zavedal kaj vse bi lahko dosegel če ne bi bil kmet.

Kadar gre za menjavo z večbesednimi pridevniškimi/prislovnimi zvezami, so popravki umeščeni v kategorijo menjav različnih besednih zvez v kombinaciji s pridevnikom/prislovom.

B/MEN/pridevnik prislov bz:

- To se ni zdelo kaj preveč **modro | modra odločitev**, vendar pa nam to kaže Salomonovo moč, avtoriteto, pa tudi to, da si je upal svoj sloves postaviti na kocko, kajti nenavadno je sekati otroka na pol.

3.7 Prislov = B/PRISL/drugo

Gre za primere, kjer učitelj popravi en prislov v drugega. Popravki so običajno na ravni spremembe pomena ali natančnejšega pomenskega opredeljevanja.

B/PRISL/drugo:

- Ali bo prav ali ne, boš videl **vnaprej** | **kasneje**.
- "Povej kje si bil!" je **nazaj** | **zopet** zakričala jezna Micka, a Marko je mirno vzel mleko in si ga začel nalivati v skodelico.
- Skoraj **zmerom** | **zmeraj**, če se prepirava ga oče zapre, ker mu gre na živce, da se skozi kregava za računalnik.

Pri popravkih, ki so nedvoumno rezultat zaznamovanosti besedišča (npr. *glih – ravno*), pripišemo tudi dodatno oznako (gl. kriterije v poglavju 3.10).

B/PRISL/drugo + B/DOD/zaznamovano:

- Z njim je imela tudi spolne odnose, kar za sedemnajstletnico ni **glih** | **ravno** najbolj primerno.

3.8 Ostale besedne vrste = B/OST/drugo

V tej heterogeni skupini so zbrani primeri, kjer učitelj popravi neustrezno rabljene besedne vrste, ki ne dosegajo dovolj velika števila primerov, da bi jih lahko umestili v samostojno kategorijo, npr. členek ali števnik. Za primere je značilno, da menjave še vedno ostajajo znotraj posamezne besedne vrste.

B/OST/drugo:

- Zdi se mi pravilno kot je ravnal on, **edino** | **le** prepozno se je odločil maščevati očetovo smrt, saj je s tem povzročil smrt veliko njemu ljubih oseb.
- Pred gosti sta starša igrala idealen par in se ves čas nasmihala **eden** | **drug** drugemu, vendar v resnici ni bilo tako in prav zaradi tega sta se Lojzki gnusila.

3.9 Menjava prek meja besedne vrste

V tej kategoriji so zbrani primeri, kjer ne gre za menjavo besede določene besedne vrste z drugo besedo te besedne vrste, ampak gre za prekbessednovrstne menjave ali na drugi strani menjave posameznih besed z besednimi zvezami.

3.9.1 Polnopomenska beseda ali bes. zveza v zaimek = B/MEN/polnopomenska_v_zaimek

V tej kategoriji so zbrani primeri, pri katerih učitelj polnopomensko besedo nadomesti z zaimkom (osebni, kazalni ali svojilni), mednje pa uvrščamo tudi menjavo z besedo *le-ta*.

B/MEN/polnopomenska v zaimek:

- Niso mogli postati njegovi pravi prijatelji, ker jim **Hamlet | on** ni zaupal, kar pa mu je bilo pri prijateljih najbolj pomembno.
- Našla **je kuhinjo | jo je** in začela kuhati.
- **Kupec | Ta** mu ni verjel in ga je šel prijaviti na policijo.

V to kategorijo uvrščamo tudi popravke, kjer je z zaimkom nadomeščena besedna zveza.

B/MEN/polnopomenska v zaimek:

- Prvi razlog **za njegovo blaznost | zanjo** je bila po kraljevem mnenju smrt Hamletovega očeta, drugi pa njegova ljubezen do Ofelije.

3.9.2 Zaimek v polnopomensko besedo ali bes. zvezo = B/MEN/zaimek_v_polnopomensko

V tej kategoriji so zbrani primeri, kjer učitelj nadomesti (osebni, kazalni ali svojilni) zaimek s polnopomensko besedo ali zvezo, ki ima samostalniško ali pridevniško jedro.

B/MEN/zaimek v polnopomensko:

- Zato je Julijin oče našel **njej | hčeri** snubca, za katerega bi se naj poročila, zato je to večer pripravil zabavo v njihovem imenu.
- Za Majhne ljudi, kamor spada tudi **on | sam**, pravi, da so le statisti v tej veliki igri.
- V zgodba, kot je **ta | Tržačan** je najbolj žalosten dogodek smrt, a smrt ne pride na plano le v te zgodbi, poznam zgodbo katere konec je dečkova smrt.

3.9.3 Menjava veznika in zaimka = B/MEN/veznik_zaimek

V to kategorijo sodijo primeri, kjer učitelj popravi zaimek v veznik ali obratno. Kategorija vsebuje predvsem primere, ki vsebujejo menjave na ravni *ki* ter *in*. Besednovrstna umestitev *ki* in *kar* se v jezikovnih virih razlikuje, v trenutnem sistemu ju zaradi enotnosti v vseh primerih interpretiramo kot zaimka.⁹

B/MEN/veznik_zaimek:

- Takrat se opogumi tudi baronica **ki | in** prispeva svoj del s tem ko zamenja obleke z Nežkinimi.
- Sam tisti **ko | ki** so revni se jim tudi neda delati raj vlečejo denar od borze kot da bi sli delati.

3.9.4 Besedna družina = B/MEN/besedna_družina

V tej skupini so popravki, ki gredo prek meja besedne zveze, vendar ostajajo znotraj enake besedne družine. Tipičen primer je menjava samostalnika in pridevnika (*Abel – Abelov; pogum – pogumen*), samostalnika in glagola (*skrb – skrbeti*;) ter pridevnika in prislova (*drugačno – drugače*).

B/MEN/besedna_družina:

- saj je bil **pogum | pogumen** in zelo razumen ter močan.
- Opravljati so morale dela kot so gospodinjstvo, **skrb | skrbeti** za otroke in ogenj.
- Danes je to povsem **drugačno | drugače**.

Pojavljajo se tudi redki primeri, kjer učitelj zamenja besedo, ki je zapisana nestandardno ali s črkovalnimi problemi, vendar je iz zapisa mogoče sklepati o

⁹ Po poenotenju besednozvezne kategorizacije je primere smiselno prerazvrstiti, saj gre za popravke na ravni urejanja stavčnih razmerij, ki so sorodni drugim že obstoječim kategorijam.

menjavi besedne vrste (torej ne gre le za popravek črkovanja). V takih primerih označimo popravek besedišča, vendar jih umestimo v kategorijo 'drugo'.

B/MEN/drugo:

- Še posebej zaključek mi všeč, ko nakoncu Herod naroči tudi **ubo | ubiti** Salome.
- Rekel sem če mi daš 1 dan časa za **razmiselt | razmislek**.

3.9.5 Samostalnik in zveza = B/MEN/samostalnik_bz

V tej skupini so zbrani primeri, kjer učitelj popravi samostalnik v širšo samostalniško besedno zvezo ali obratno. Med najpogostejšimi tipi zvez, ki nastopajo, so zveze z ujemalnim pridevnikom (*čas – časovno obdobje*) ali zaimkom (*drama – to besedilo*), rodilniškim samostalnikom (*maščevanje – iskanje pravice*), predložne zveze (*individualnost – zavest o individualnosti; duh – v podobi duha*) in podobno. V večini primerov učitelj ohrani pomen, ki pa ga s popravkom pomensko razširi ali konkretizira. Vendar v isto skupino trenutno uvrstimo tudi primere, kjer popravek koreniteje posega na raven pomena:

B/MEN/samostalnik_zveza:

- Le kdo bi odrekel pomoč očetu, četudi je samo **duh | v podobi duha?**
- Oni pripravijo **kupe denarja | denar** in že imajo prostost.
- Odloči se, da bo probleme prevzel v svoje roke in se maščeval za **pravico | očetovo smrt**.
- V knjigi se pojavljata dva **časa | časovni obdobji** in kraja dogajanja.

Kadar se v popravku pojavlja tudi menjava lastnoimenskih in občnih samostalnikov, pripišemo dvojno oznako.

B/SAM/lastno_občno + B/MEN/samostalnik_zveza:

- **Dramsko delo | Antigona** prikazuje boj za pravico, pri kateri tragično zmaga dobra stran
- Kralj organizira prijateljski spopad med **Hamletom in Laertom | mladeničema**.
- Kreon je optožil tudi **njeno sestro | Ismeno**, ki ni bila nič kriva.

3.9.6 Glagol in zveza = B/MEN/glagol_bz

V tej skupini so zbrani primeri, kjer učitelj popravi glagol v širšo besedno zvezo ali obratno. Med najpogostejšimi tipi zvez, ki nastopajo v teh primerih, so zveze s (predložnimi) samostalniki (*imel mnenje – menil; imel v mislih – želel*), prislovi (*psihično uničuje – izčrpuje; stopi ven – izstopi*), glagolskimi nedoločniki (*zakopal – pustil ležati*) in podobno. V večini primerov učitelj ohrani pomen, ki pa ga s popravkom pomensko razširi ali konkretizira. Vendar v isto skupino trenutno uvrstimo tudi primere, kjer popravek koreniteje posega na raven pomena:

B/MEN/glagol_bz:

- Zato se takrat **razosebi** | **odpove čustvom/človečnosti** v sebi, čeprav mu je pomemben ...
- Pobral je ves denar, truplo **zakopal** | **pustil ležati** in odšel.

Pozornost je potrebna pri primerih z naklonskimi glagoli. Primere, kjer je opaziti premik osebne glagolske oblike v nedoločnik, ob katerem je naklonski glagol (*prišel – mogel priti*), združujemo pod kategorijo B/GLAG/naklonski. Če primer vsebuje temeljitejšo spremembo na besednozvezni ravni, pripišemo dodatno oznako.

B/GLAG/naklonski + B/MEN/glagol_bz:

- Ves čas pa je **imel v mislih** | **želel** predstaviti svoj odnos do družbe in kakšne so bile, tako za kmeta, kot plemiča.
- Ko sem | se nekega dne **hotel pogovor** | **pogovarjal** z materjo, sem imel občutek, da se za zaveso skriva stric in prisluškuje, zgrabil sem meč in ga zabodel skozi zaveso.

3.9.7 Prislov/pridevnik in zveza = B/MEN/prislov_pridevnik_bz

V tej skupini so zbrani primeri, kjer učitelj popravi prislov ali pridevnik v širšo besedno zvezo ali obratno. Med najpogostejšimi tipi zvez, ki nastopajo v primerih s prislovi, so zveze s (predložnimi) samostalniki in samostalniškimi zvezami (*dolgotrajno – dolgo časa; vdano – iz vdanosti; enakopravno – po tem zgledu; drugače – drugačna pot; zdaj – ta trenutek*). Pogosto torej ne gre za dejanske prislovne zveze (ne vsebujejo več prislova), ampak zveze, ki tipično

nastopajo kot prislovna določila, občasno pa tudi kot drugi stavčni členi stavka (kot npr. pri tipu *zdi se modro – zdi se modra odločitev*). V to skupino uvrščamo tudi primere, kjer v popravku ali popravljenem delu nastopa deiktični kazalni prislov (*tukaj – v tem primeru; tam – v njej, tako – v povedi; eno leto nazaj – pred enim letom*):

Popravki iz pridevnika v zvezo ali nazaj so redkejši. Pojavljajo se denimo vzorci s prislovom (*hermetičen – hermetično zaprt*), samostalnikom (*spoštljiv – vreden spoštovanja*) in podobno.

B/MEN/prislov pridevnik bz:

- Moje mnenje o televizije je to, da lahko jo gledaš kot sprostitiv v prostem času ampak ne **dolgotrajno | dolgo časa** gledaš saj res škodijo očesu.
- Njihovo delovanje pa v tej komediji kaže popolnoma **drugače | drugačno podobo**.
- **Že v mladih letih | Pravkar** mu je umrla žena, zato se preseli v Trst, kjer uči v šoli.
- Namreč ko smo bili **eno leto nazaj | pred enim letom** v Barceloni sva se z mamom morali prilagajati samo njej.
- Zakaj bi se voznik vstavil, ter odprl vrata **hermetičnega | hermetično zaprtega** vozila, če je lako potem tudi on ogrožen.

3.9.8 Druge vrste menjav =B/MEN/drugo

V to kategorijo sodijo vsi drugi popravki, pri katerih gre za menjavo različnih besednih vrst in zvez. Prav tako sem uvrščamo kombinacije nepolnopomenskih enot (predlogov, prislovov, veznikov ...)

B/MEN/drugo:

- V primeru komandanta Gregorja bi nasprotoval oz. **saj | vsaj** pomagal Katarini pri tem da jo ne ubijejo oz. **saj | vsaj** jaz je nebi ubil osebno.
- Njun najpomembnejši podvig je, ko skujeta zaroto proti baronu, pri čemer se baronica preobleče v Nežko, Nežka pa **obratno | vanjo**.
- Moje mnenje je, da je bil Hamlet zelo dober in zvest prijatelj, če si bil tudi ti **NJEMU | tak do njega**.
- **Tone partljič | Danes** je star 69. let.

3.10 Dodatne oznake

3.10.1 Zaznamovano besediščne = B/DOD/zaznamovano

Oznaka za zaznamovano besedišče se uporablja samo kot dodatna oznaka popravkom polnopomenskih besed. Dodamo jo, ko učitelj popravi (a) uslovarjeno besedo, ki ima v referenčnih virih (trenutno uporabljamo SSKJ, SP 2001 in SNB) kvalifikator narečno, ekspresivno, zastarelo, prepovedano, pogovorno ipd. ali (b) kadar besede v referenčnih virih sicer ni, a gre za zelo očitni primer narečnega ali žargonskega besedišča.

B/SAM/občno besedišče + B/DOD/zaznamovano:

- Oseba, ki jo poznam je vztrajala, da ne bo naredila **faksa | fakultete** in ne bo imela željenega poklica.

B/GLAG/drugo + B/DOD/zaznamovano:

- Jim pokazati, da se je za svoj jezik potrebno boriti, saj ga za svoj obstoj **rabimo | potrebujemo**.

B/PRID/drugo + B/DOD/zaznamovano:

- Pri Matičku vidimo kako **brihten | pameten** je bil in se je zavedal kaj vse bi lahko dosegel če ne bi bil kmet.

B/PRISL/drugo + B/DOD/zaznamovano:

- Z njim je imela tudi spolne odnose, kar za sedemnajstletnico ni **gljih | ravno** najbolj primerno.

Na meji so primeri, kjer je beseda s popravkom "slovenjena", vendar v slovarju ni posebej označena s kvalifikatorjem. Tem primerom oznake zaznamovano ne pripišemo. Beseda *plan* ima denimo v SSKJ oznako *publicistično*, a ne za kontekst, v katerem jo je uporabil učenec. V splošnem sledimo načelu, da označujemo le primere, kjer je zaznamovanost eksplicirana ali res očitna.

B/SAM/občno besedišče:

- Gre celo do te mere, da da ubiti stražarja, ki poznata Antigoinin **plan | načrt**.

4 SKLADNJA

Na tej ravni označujemo popravke, ki posegajo na raven besednozvezne, stavčne in povedne sklanje, npr. popravke skladijskih struktur, besednega reda, medstavčnih razmerij itd. Potrebno je opozorilo, da trenutna metodologija segmentacije popravkov in njihovega označevanja v korpusu Šolar za skladijsko raven ni optimalna. Predvideva se, da bo na tej ravni več označevalnih zadreg in lapsusov, zato je potrebno odločitve pregledati v drugem orodju, ob tem pa po možnosti urediti tudi segmentacijo napak in popravkov.

4.1 Besedni red

V to kategorijo umeščamo popravke, pri katerih učitelj premakne besedo ali več besed v stavku oz. povedi. Primeri, kjer učitelj besede tudi spreminja, dodaja ali briše, se označujejo z dodatnimi ali drugimi kategorijami. V osnovi delimo popravke na premike stavčnih členov, posameznih besed ali stavčnih enot. Kadar meja ni povsem enoznačno določljiva, umestimo popravek po analogiji (med katerimi primeri bi ga bilo najbolj smiselno najti). Pri označevanju nas zanima sam premik, ne pa tudi razlog zanj (npr. primerov, ki so posledica členitve po aktualnosti, ne ločujemo od slovničnih popravkov).

4.1.1 Zaporedje: povedek_osebek = S/BR/povedek_osebek

Gre za primere, kjer učitelj v stavku zamenja vrstni red osebka in povedka. Osebek in povedek sta lahko večbesedna. V kategorijo umeščamo tudi primere, kjer so premiki povezani s samo večdelnostjo povedka, npr. kadar se osebek umešča med dva dela povedka, ki bi glede na popravek morala stati skupaj.

S/BR/povedek_osebek:

- Končno se je odločil, da je Antigona delovala pravilno in se je **on zmotil | zmotil on**.
- Umrli je Polonij, ki ga je Hamlet zabodel | zabodel Hamlet.
- Dedek in mama sta se seveda precej napila, zato je **vožnja domov z avtom imela | imela vožnja domov z avtom** posledice.

4.1.2 Zaporedje: povedek_predmet = S/BR/povedek_predmet

Gre za primere, kjer učitelj v stavku zamenja vrstni red povedka in predmeta. Povedek in predmet sta lahko večbesedna.

S/BR/povedek_predmet:

- Don Kihot pa za razliko od Hamleta **veliko stvari dela | dela veliko stvari**, ki so pa večinoma nepravilne in neumne poteze.
- Skleneta, da bosta s prevaro **Hamleta ubila | ubila Hamleta**, ubojstvo pa naj bi ispadlo le kot nesrečno naključje.

V to kategorijo uvrstimo tudi primere, kjer popravek vsebuje zamenjan vrstni red povedka in dveh predmetov v različnih sklonih.

S/BR/povedek_predmet:

- Njegov pomočnik pa ker misli, da je use res, **odreže nogo Vebru | Vebru odreže nogo**.

Povedkov prilastek obravnavamo kot del povedka, zato v to kategorijo uvrstimo tudi takšne primere. Prav tako sem uvrstimo primere, kjer učitelj zamenja vrstni red predmeta in povedkovega določila, ki stoji ob povedku.

S/BR/povedek_predmet:

- In ta kazen je, da jo zaprejo v kamnit grob živo | živo zaprejo v kamnit grob.
- Berk se spominja vojne kot lepe izkušnje, ampak prepričan je da **generalove ukaze je potrebno | je generalove ukaze potrebno** spoštovati in jih izpolnjevati.

Primere, kjer v vlogi predmeta nastopa naslonka, ki jo učitelj premakne zaradi njene obvezne pozicije na drugem mestu, uvrstimo med popravke naslonskega niza:

S/BR/naslonski_niz-znotraj:

- Bogomila pa pravi da bo ostala zvesta Bogu in Črtomirju in **čakala ga bo | ga bo čakala** v nebesih.

4.1.3 Zaporedje: povedek_prislovno_določilo = S/BR/povedek_prislovno_določilo

Gre za primere, kjer učitelj v stavku zamenja vrstni red povedka in prislovnega določila. V to podkategorijo uvrstimo primere, kjer učitelj zamenja vrstni red natanko dveh stavčnih členov – povedka in prislovnega določila, ki pa sta lahko sestavljena iz več besed. V kategorijo umeščamo tudi primere, kjer so premiki povezani s samo večdelnostjo povedka, npr. kadar se prislovno določilo umešča med dva dela povedka, ki bi morala stati skupaj.

S/BR/povedek prislovno določilo:

- Ljubezen je v vsakemu od nas, nekateri jo močneje začutimo in **pokažemo | začutimo** in pokažemo močneje kot drugi.
- Ko je Tonček **domov prijokal | prijokal domov**, ga je mati vprašala kaj je narobe.

4.1.4 Zaporedje: členek = S/BR/členek

V to kategorijo uvrstimo primere, kjer se besedni red spremeni, ker učitelj v stavku prestavi členek ali členkovno zvezo, kamor uvrščamo tudi diskurzivne elemente kot *denimo*, *na primer*, *recimo*. Primere uvrščamo pod menjavo stavčnih členov po analogiji z menjavo prislovnih določil, čeprav je v jezikoslovnem smislu mogoče zagovarjati tudi drugačne umestitve.

S/BR/členek:

- V želji, da bi Jermana zlomil, **celo omeni | omeni celo** njegovo mater.
- Če se že ustavimo **pri šoli na primer | na primer pri šoli**, se velikokrat zgodi, da so učitelji oz. profesorji do nas usmiljeni, čeprav bi se morali ravnati po šolskih pravilih.

4.1.5 Zaporedje znotraj stavčnih členov = S/BR/znotraj_stavčnega_člena

Gre za primere, kjer učitelj spremeni besedni red znotraj posameznega stavčnega člena. V to kategorijo uvrstimo tudi primere, kjer gre za menjavo besednega reda znotraj povedka (npr. mesto povedkovega prilastka ali povedkovega določila).

S/BR/znotraj stavčnega člena:

- Hamlet se, ko začne pripovedovati o **resnici in lažeh | lažeh in resnici**, ki so jih skrivali pred njim, izredno osami.
- Od velike žalosti se ubije tudi **sin Kreona | Kreona sin** in Antigonin zaročenec.
- Pa še **ne zna razmišljat | razmišljati ne zna** dovolj, saj ga drugi vedno ukanijo, kljub temu, da hoče on njih.

4.1.6 Naslonski niz: zaporedje naslonk = S/BR/naslonski_niz-znotraj

Kadar je težava besednega reda z naslonkami, jo prioriteto kategoriziramo kot tako. V podkategorijo 'zaporedje naslonk' tipično uvrstimo primere, kjer do napačne stave znotraj naslonskega niza pride pri tvorjenju pogojnika, prihodnjika, tudi v kombinaciji z *naj*.

S/BR/naslonski niz-znotraj:

- Na dan, ko **se bi | bi se** morala Julija poročiti, je odhitela do Lorenza po napoj, da bi bila 48 ur mrtva.
- Po takšnem mišljenju **se bi jaz | bi se jaz** odločil za maščevanje.
- Torej podala sem se po hribu navzdol, nevedoč kaj vse **se bi mi | bi se mi** lahko pripetilo.

4.1.7 Naslonski niz: prirednost_podrednost = S/BR/naslonski_niz-prirednost_podrednost

Gre za primere, kjer učitelj spremeni mesto naslonskega niza ali posamezne naslonke, ker se stava v prirednih ali podrednih stavčnih strukturah razlikuje. Primere prepoznamo po tem, da se popravljeni naslonski niz običajno pojavi blizu podrednega ali prirednega veznika, in tem, da bi bila ob alternativnem medstavčnem razmerju stava ustrezna (za razliko od prejšnjega poglavja).

S/BR/naslonski niz-prirednost podrednost:

- Kar se pa identitete tiče lahko povem samo to, da **nekoč nam jo je zatiral | nam jo je nekoč zatiral** sistem, danes pa jo izgubljam sami zaradi svobode, ki jo imamo in liberalnosti družbe.
- V tem, kakor tudi v vseh drugih razmerjih, bi se po mojem mnenju morali sklepati kompromisi in **bi si partnerji | partnerji bi si** morali pustiti dovolj prostora in možnosti za

uresničevanje lastnih sanj, saj žrtvovanje za nekoga drugega prinese samo notranjo bolečino in zagrenjenost.

4.1.8 Druge menjave besednega reda = S/BR/drugo

V tej skupini zberemo primere, kjer učitelj popravi besedni red, vendar ne gre za menjave, identificirane v naštetih podkategorijah. Skupina združuje kompleksnejše in manj tipične popravke.

S/BR/drugo:

- Stara je enako dvanajst let, **ima lepo rjavkasto obarvano barvo**, oblečena je v bela oblačila, dražja, iz Italije, ter dolge blond lasje lase **in lepe modre oči**. | **Ima lepo rjavkasto obarvano barvo in lepe modre oči**, oblečena je v bela oblačila, dražja, iz Italije, ter dolge blond lasje.
- Za primer bom vzel naš razred, ki se po mojem mnenju ne drži skupaj in vsak preveč gleda samo nase, še posebej, če **koga prosi kdo** | **kdo koga prosi** se ta le izgovori, da ne zna snovi ali pa reče, da nima časa.

Značilno za te primere je, da pogosto posegajo čez stavčne meje ali vključujejo polstavke. Sem uvrstimo denimo primere, kjer učitelj stavčni člen iz glavnega stavka prestavi v podredni stavek ali obratno.

S/BR/drugo:

- **V boju je odločen, da bo zmagal** | **Odločen je, da bo zmagal v boju** in dosegel svoj ideal — ohranil bo vero svojih staršev in pridobil domovino, v kateri bodo ljudje svobodni.
- **Na Gregorjevem mestu dvomim, da bi** | **Dvomim, da bi na Gregorjevem mestu** zbrala toliko poguma, ter pritisnila na petelin pištole, ki bi ubila mojega ljubljenelega, moj smisel življenja, ki ne bi bil krvav kot vojna.

Sem sodijo tudi primeri, kjer prihaja do popravljenih stave vrinjenih polstavkov ali pastavkov in redkejši primeri, kjer učitelj zamenja zaporedje celotnih stavkov.

S/BR/drugo:

- V satirični drami **pisatelja Moderne, Ivana Cankarja, Hlapci** | **Hlapci pisatelja Moderne, Ivana Cankarja**, je konflikt med legitimnim in legalnim predstavljen, kot konflikt med Jermanom in klerikalno oblastjo.

- Že naslednji dan sledi sojenje, v katerem obtoženega spoznajo za krivega, saj menijo, da če ga ne gane niti materina smrt je zagotovo pokvarjen in sovražen družbi | je zagotovo pokvarjen in sovražen družbi če ga ne gane niti materina smrt.
- Verjamem pa v to, da vse kar si kdajkoli storil slabega se ti bo | se ti bo vse, kar si kdajkoli storil slabega, vrnilo v enaki količini, samo vprašanje časa je kdaj!

V kategorijo umeščamo tudi sicer redke primere, ko učitelj popravi izpostavljeni osebek, kot ponazarja prvi spodnji primer, in nenazadnje primere, kjer je besedni red problematičen v besediloslovnem smislu, npr. pri zapisu obrazcev, naslovov itd.

S/BR/drugo:

- **Ožbej, ko se je | Ko se je Ožbej** preveč napil in bil omotičen je začel čutiti neko mehko v sebi.
- Še enkrat se vam zahvaljujem. XI~~meX~~ XPriimekX XI~~meX~~ XPriimekX **7 . 6. 2010, XKrajX | XKrajX, 7. 6. 2010**

4.2 Izpuščeni jezikovni elementi

V to kategorijo uvrščamo primere, kjer je učitelj dodal izpuščeno besedo ali besedno zvezo. Kategorije se delijo glede besednovrstnost in druge značilnosti jedrne dodane besede. (Pri kategorizaciji trenutno ne ločujemo med dodajanjem slovnično obveznih sestavin in dopolnili, ki besedilo zgolj vsebinsko dopolnjujejo oz. pojasnjujejo.)

4.2.1 Samostalnik: občno ime = S/IZPUST/samostalnik-občno_ime

Gre za primere, kjer učitelj v stavek doda občni samostalnik, lahko skupaj z ustrežajočim predlogom, oz. enostavnejšo besedno zvezo z jedrnim občnim samostalnikom (neglede na to, ali dodani element v celotnem stavku tvori del lastnega imena ali ne, gl. primer spodaj).

S/IZPUST/samostalnik-občno_ime:

- Ker je Julijo skrbelo, da ne bi __ | **starši** izvedeli da sta se poročila je Julija vprašala meniha, če ji lahko pomaga.

- Nepravično pa se mi je zdelo __ | **ravnanje očeta** za starejšega sina.
- Antigona je umrla zaradi tega, ker je kralj dajal prednost državnim zakonom, ne pa božjim, Simon pa je zaradi bolanega strahu države pred revolucijo, izgubil nogo __ | **in zdrav razum.**
- Zato so jo leta XLETOX sprejeli v Črnovrški klub __ | **gorskih kolesarjev.**

Pri uvrščanju v skupino sledimo besedni vrsti jedra zveze, zato zajamemo tudi različne primere besednih zvez, ki nastopajo kot prislovna določila:

S/IZPUST/samostalnik-občno ime:

- Polikarp je bil __ | **svoje dni** vojak.

4.2.2 Samostalnik: lastno ime = S/IZPUST/samostalnik-lastno_ime

Gre za primere, kjer učitelj v stavek doda lastnoimenski samostalnik, lahko skupaj z ustrežajočim predlogom, oz. enostavnejšo besedno zvezo z jedrnim lastnoimenskim samostalnikom.

S/IZPUST/samostalnik-lastno ime:

- To je bilo takrat, ko sta __ | **z Matevžem** odšla k gospodu Andreju po tržasko dinarje
- V tej knjigi __ | **Tavčar** opisuje, da je bil Janez odvetnik in je živel v Ljubljani.
- V romanu Senčni ples pa ne spremljamo vojnega dogajanja, ampak obdobje med leti 1951 in 1954, ko še ni bila določena meja __ | **med Jugoslavijo in Italijo.**

Na meji so precej pogosti primeri, ko učitelj v poved doda poimenovanje dela ali avtorja dela, na katerega se veže esej, pogosto skupaj z občnoimensko opredeljitvijo žanra. Takšne primere uvrščamo pod lastna imena.

S/IZPUST/samostalnik-lastno ime:

- Berk __ | **v romanu Menuet za kitaro** je partizan, želi si boja, dokler ga še ni okušal .
- Antigonin pokop brata je osrednji dogodek __ | **Sofoklejeve tragedije Antigona.**

4.2.3 Glagol 'biti' = S/IZPUST/glagol-biti

Gre za primere, kjer učitelj v stavek doda izpuščeni glagol *biti* v različnih oblikah in vlogah, najbolj tipičen je izpust pri tvorjenju preteklega časa.

S/IZPUST/glagol-bit:

- Jezus je seveda pozitivna oseba, to je razvidno iz celotne zgodbe, poleg tega pa je on tudi edini ki te grešnice ni obsojal, ampak ji ___ | **je** dal novo priložnost da ravna pravilno.
- Včasih se izkaže, tako jaz menim, da ___ | **je** če se preveč strogo držiš svojih načel lahko še slabše.
- Družina se je ___ | **je** sramovala.

Kadar dodani glagol povzroči spremembo glagolskega časa, popravek obravnavamo na ravni oblike.

O/KAT/čas:

- Na plaži pride do pretepa, in Raymond je ___ | **bil** ranjen.

4.2.4 Drugi izpusti glagolov = S/IZPUST/glagol-drugo

Gre za primere, kjer učitelj v stavek doda izpuščeni polnopomenski glagol. V redkejših primerih doda poleg glagola zvezo, ki ga pomensko dopolnjuje. Ker se pri segmentaciji takšni primeri obravnavajo kot en sam popravek, jih razvrstimo v to kategorijo, kadar se zdi to smiselno glede na izvorni izpust. Če je npr. iz konteksta razvidno, da je dodani del povedi učenec morda izpustil v izogib ponavljanju, jo umestimo sem.

S/IZPUST/glagol-drugo:

- Proti njemu nimam kaj ___ | **reči** in ga imam v družini najraje.
- Umori so se ___ | **dogajali**, se še ___ | **dogajajo**, in se še bodo dogajali — to je dejstvo.
- Imeli so ga za rešitelja, ko so vsi drugi ___ | obupali nad njim včasih pa že celo sami obupali nad sabo.

Kompleksnejše dopolnitve, ki jih je mogoče interpretirati kot dodajanje celotnega stavka, obravnavamo na drugem mestu.

S/IZPUST/stavek:

- Starša bi se morala bolj posvetiti otroku ___ | **in se vprašati**, kaj je za njo bolje, da se starša kregata vsak dan in da to otrok vse sliši ali pa da se ločita, da Lojzka ne bi trpela.

4.2.5 Beseda 'pa' = S/IZPUST/veznik-pa

Gre za primere, kjer učitelj v stavku doda besedo *pa*, tipično v vezniški vlogi. Kategorija pri trenutnem označevanju ne dosega številčnega praga, vendar jo trenutno obravnavamo ločeno, da je pri analizi omogočena enostavna primerjava s primeri, ko *pa* učitelji iz besedila odstranjujejo.

S/IZPUST/veznik-pa:

- V njej zasledimo očeta (Boga) in sinova (ljudi), ki prikazujejo vernike in slabe, ki ___ | **pa** se kesajo.
- Ta dva mladeniča ___ | **pa** iz Hamleta nista mogla izveliči prav ničesar, zato se je kralju in ostalim še vedno porajalo vprašanje o vzroku.

4.2.6 Drugi izpusti veznikov = S/IZPUST/veznik-drugo

Gre za primere, kjer učitelj v stavku doda veznik ali vezniški niz (katerikoli razen *pa*).

S/IZPUST/veznik-drugo:

- Sedaj pa pomislimo, ___ | **ali** je res to to, da zaradi ljudi okoli nas, naredimo nekaj čisto nasprotno nam, samo da bi bili ljubljani.
- Vodja tega zavoda Volodja mu začne pojasnjevati kako ___ | **da** je on Polski upornik proti Ruskemu vladarju ter kako je po neuspelem uporju prebežal v Slovenijo.
- Antigona naredi samor v svojem sezidanem grobu ___ | **in ko** to zve Hajmon se on zabode in umre.

4.2.7 Ponovljeni predlogi = S/IZPUST/predlog-ponovljen

V to kategorijo uvrščamo primere, kjer učitelj doda predlog v primerih nizanja predložnih zvez. Dodani predlog je lahko ponovljen ali pa druga predložna varianta (s/z ali k/h).

S/IZPUST/predlog-ponovljen:

- Skozi to pisanje sem postala vedno bolj prepričana, da gre tako pri Kajnu in Ablu kot v Priliki o izgubljenem sinu za pravičnost, ne pa _ | **za** usmiljenje.
- Potem se z mamu in _ | **s** sestro odpravim v Slovenj Gradec po trgovinah.

4.2.8 Drugi izpusti predlogov = S/IZPUST/predlog-drugo

V to skupino umestimo vse druge primere, kjer učitelj doda predlog. (Od B/PREDLOG se kategorija razlikuje po tem, da učenec predloga ni napisal, na ravni besedišča pa obravnavamo primere, kjer je učenec predlog napisal, učitelj pa ga je nadomestil z drugim).

S/IZPUST/predlog-drugo:

- Oče ga je sedaj vzel __ | **s** sabo v Ljubljano, kjer ga je vzgajal s trdo roko.
- Postala sem jezna, da sem prišla na to velikanko zaradi trenerja _ | **za** katerega sem mislila, da je smučar.
- Potem pa še: „_ | **V** To te je prisilila tista smrklja Vlasta, kaj ne?”

4.2.9 Osebni zaimek = S/IZPUST/zaimek-osebni

Gre za primere, kjer učitelj v stavek doda osebni zaimek (lahko s predlogom). V kategorijo uvrščamo tudi primere s povratnimi osebnimi zaimki.

S/IZPUST/zaimek-osebni:

- Zanj je delal, __ | **mu** dajal dajatve —to je bilo žito, opravljal tlako ...
- Zelo si __ | **je** želi in ji reče naj zapeše, ona ga odvrne.
- Horatio želi izvedeti in mu zato priseže, da bo držal besedo __ | **zase**.

Kadar učitelj poleg osebnega zaimka doda tudi glagol, to označimo z dvema oznakama.

S/IZPUST/zaimek-osebni in S/IZPUST/glagol-drugo:

- Bal se je svojega očeta, vendar kljub temu ga je imel rad in __ | **ga je** občudoval.

4.2.10 Drugi izpusti zaimkov = S/IZPUST/zaimek-drugo

Gre za primere, kjer učitelj v stavek doda neosebni zaimek. Sem uvrščamo tudi večbesedne popravke, ki poleg zaimkov vključujejo predloge in tudi besede, če tvorijo besedno zvezo, kjer je v jedru zaimek.

S/IZPUST/zaimek-drugo:

- V tebi se razraščam, ki govori __ | **o tem** kako se pesnik razrašča v njej, si jo želi.
- Seveda, jaz bi bil bolj če bi bil __ | **pri vsem tem** samo en možen odgovor

4.2.11 Pridevnik = S/IZPUST/pridevnik

V to podkategorijo zberemo primere, kjer učitelj v stavek doda pridevnik ali pridevniško besedno zvezo.

S/IZPUST/pridevnik:

- Mislil je, da je umrl naravne smrti dokler se ni straži prikazal sam duh __ | **pokojnega** kralja.
- Hotel sem prijeto sonce je knjiga, katera govori o Tonetovem __ | **otročkem in mladostniškem** življenju, kako ga je preživel.
- Jesti moramo veliko sadja in zelenjave in paziti moramo na pestrost prehrane in na __ | **pravilno** razmerje posameznih skupin živil in rastlinskih olj.
- Ko sem jaz bila __ | **sama** v taki situaciji, sem storila kot sem zgoraj opisala.
- Ob koncu vojne je ubil Jošta, ker je slednji hotel __ | **Lukeževo** tretino ukradenega denarja.

V to kategorijo uvrščamo tudi izpuščene dodane števnike, ki jih dojemamo kot pridevniške besede.

- menim, da si ti __ | **dve** osebi nista zaslužili biti oče in mati, saj Lojzki nista izkazovala nobene ljubezni.

4.2.12 Prislov = S/IZPUST/prislov

V to podkategorijo zberemo primere, kjer učitelj v stavek doda prislov ali prislovno besedno zvezo.

S/IZPUST/prislov:

- Nekajkrat sem se __ | **zelo** vživel v dogajanje, predvsem z likom Tončkom, saj je bil približno enake starosti in ga razganja tako kot nas.
- Na koncu pa se tragično konča tako, da se je __ | **tragično** utopila v potoku.
- Uprl se je da nebi izgubili oziroma pozabili svoj materni jezik, da bi se __ | **še naprej** ohranjal iz roda v rod.

4.2.13 Členek = S/IZPUST/členek

Gre za primere, kjer učitelj v stavek doda členek. V to kategorijo uvrščamo tudi primere, ko učitelj doda kratico *npr.*

S/IZPUST/členek:

- Tako je bila njena ljubezen nemogoča, saj je Bogomila bila prepričana, da bosta srečna ___ | **še**le v onostranstvu.
- Nemški oficir se Berku opraviči za dejanja v vojni, a mu ___ | **tudi** pove, da je le izpolnjeval ukaze.
- Tudi kot profesor v šoli se ___ | **npr.** zagleda v plašče na obešalih in kar tako ocenjuje kateri je najnežnejši.

4.2.14 Stavek = S/IZPUST/stavek

Gre za primere, kjer učitelj v učenčevo poved doda stavek. Sem uvrstimo tudi primere, kjer učitelj brezglagolsko strukturo spremeni v stavek, tako da doda povedek.

S/IZPUST/stavek:

- Literarno obdobje ___ | , **v katerega uvrščamo Samorastnike**, je bilo v književnosti med dvema vojnama.
- V odlomku nastopata Simon, ki trdi, da je bil na kliniko sprejet po pomoti in da ni duševni bolnik zraven pa nastopa tudi Volodja, ___ | **ki je** del zdravstvenega tima ki se zelo rad šali, zlasti z bolniki, včasih malo preveč.

4.3 Odvečni jezikovni elementi

V tej kategoriji združujemo primere, kjer je učitelj odstranil besedo, zvezo ali daljši segment iz povedi. Podkategorije temeljijo na besednovrstni klasifikaciji, ponekod (pri polnopomenskih besedah) pa so vključeni tudi vsebinski kriteriji. Slednji so bili uveljavljeni v predhodni različici označevanja in trenutno smo jih obdržali pod pogojem, da so podkategorije med sabo enostavno ločljive.

4.3.1 Dobesedno ponavljanje = S/ODVEČ/ponavljanje

V posebno podkategorijo umeščamo primere, kjer učitelj odstrani ponovljeno polnopomensko besedo ali zvezo, tudi v primerih, da se ji pri ponovitvi spremeni sklon. Te primere od drugih skupin ločujemo zato, ker je mogoče zagovarjati, da so v skupini zajeti popravki v večji meri vezana na izboljšavo sloga, razen tega pa so v formalnem smislu enostavno ločljivi od drugih popravkov.

S/ODVEČ/ponavljanje:

- Kakor Gregor, pa je bil tudi Berk med vojno na strani partizanov. **Med vojno** | ___ spozna | Spozna spanskega vojaka Antona, s katerim skupaj preživita hajko.
- Baron ga ne trpi na gradu in ga izžene **iz gradu** | ____, ampak Tonček na Matičkov nasvet se potuhne in vrne na grad.
- Čez dva tedna grem na morje s starši za štirinajst dni. Letos **na morju** | __ upam, da bo zabavno, ko bi vsaj prišel nas presenetiti, to bi bilo zelo zabavno.

V nekaterih primerih se ponovi le del besedne zveze, drugi del pa se nekoliko spremeni ali je pomensko prazen. Tovrstne primere prav tako umeščamo med ponavljanja.

S/ODVEČ/ponavljanje:

- Ta odnos je bil nepošten in **s takim odnosom** | ___ niso ravnali prav, ampak vsaka nezakonska mati je enako vredna kot tista, ki je poročena in ni čisto nič drugačna.
- In mislim, da vsak človek se bi odločil raziskat takšno sporno stvar in poiskoval najti krivca, **za to stvar** | ___.

Poseben primer so lastna imena, osebni zaimki in pomožni glagoli, ki se v spisih zelo pogosto ponavljajo, zato je zanje težje ugotavljati, kdaj so odstranjena zaradi izogibanja ponavljanja (ali natančneje, kdaj niso). Zato teh primerov ne označujemo kot ponovitve.

S/ODVEČ/samostalnik-lastno_ime:

- Hamletov edini zvesti prijatelj je bil Horacij. **Hamlet** | __ se je dobro razumel z Horacijem | **Z njim se je dobro razumel** in je edini prijatelj, ki mu je zaupal vse naloge in se je lahko zanesel na njega.

Prav tako pod ponovitve ne beležimo primerov s funkcijskimi besednimi vrstami, ki opredeljujejo različne dele stavka, npr. predloge ob ločenih besednih zvezah.

S/ODVEČ/ponavljanje:

- Ob 18.00 ponavadi pridem domov, kjer še enkrat ponovim snov za šolo ali pa si pripravim večerjo, potem pa gledam televizijo do približno **do** | __ 23.00 ko se odpravim v posteljo.

S/ODVEČ/predlog:

- Črtomir je bojevit, kasneje se počuti krivega za smrt **za** | __ kar zelo obžaluje.

4.3.2 Samostalnik: občno ime = S/ODVEČ/samostalnik-občno_ime

Gre za primere, kjer učitelj iz stavka odstrani odvečni samostalnik (lahko skupaj s predlogom) ali zvezo, kjer je samostalnik v jedru besedne zveze.

S/ODVEČ/samostalnik-občno ime:

- Črtomir se zelo spremeni **med prehodom** | __ iz Uvoda v Krst zato, ker po porazu pri Ajdovskemu gradu spozna, da se je utopično boril za samostojnost slovencev, v veri, ampak vseeno mu ostane upanje v Bogomilino ljubezen.

V nekaterih primerih se moramo odločiti, ali bi popravek označili kot odpravljeno ponavljanje ali običajen popravek samostalnika. V spodnjem primeru je učenec napisal isto besedo dvakrat, a je učitelj obe zamenjal ali izbrisal. Ker nobena izmed izvorno ponovljenih besed ni več v besedilu, označimo napako besedišča na prvi in napako odvečnega samostalnika na drugi besedi.

S/ODVEČ/samostalnik-drugo:

- To knjigo | **delo**, ki jo | **ga** je napisal Sofokles mnogi ljudje večkrat preberejo, saj je **knjiga** | __ izjemno zanimiva | zanimivo in vsebuje vse prvine uspešne zgodbe.

4.3.3 Samostalnik: lastno ime = S/ODVEČ/samostalnik-lastno_ime

Gre za primere, kjer učitelj iz stavka odstrani lastno ime. Kot omenjeno, lastnih imen ne beležimo kot ponovitve.

S/ODVEČ/samostalnik-lastno ime:

- **Špela** | __ ima strogega očeta in mamo. Ko staršev ni doma preživlja čas pri teti Angeli in takrat se tudi počuti bolj varno. Špela ima najboljšo prijateljico Floro, vendar se z njo družijo samo v prostem času.
- Všeč mi je da je **Tone Partljič** | __ preizkusil že veliko poklicev in v njih tudi uspel.

4.3.4 Glagol 'biti' = S/ODVEČ/glagol-biti

Gre za primere, kjer učitelj iz stavka odstrani glagol *biti*. Čeprav gre pogosto za ponovljeni glagol, tega ne umeščamo v kategorijo ponavljanje.

S/ODVEČ/glagol-biti:

- Prav tako kot antigona sem kršila „zapoved“ nekoga drugega in s tem **sem** | __ naredila, kar je bilo prav.
- Lojzka **je** | __ pa je ležala na blazinastem stolu in se igrala s knjigami.
- Iz vsega tega bi lahko sklepali, da je prijateljstvo s Hamletom zelo težko, a vendarle možno, če bi ta oseba lahko povedala Hamletu svoje mnenje, pri tem pa ne **bi** | __ izgubila svoje integritete.

V tej kategoriji so tudi sicer redki primeri, ko učenec uporablja deležnik glagola *biti* skupaj z glagolom *biti* v prihodnjiku, učitelj pa deležnik odstrani.

S/ODVEČ/glagol-biti:

- Torej je pomembno le, da misliš in **bil boš** | **boš** to kar si!
- Ta zabava **bo bila** | **bo** nora, pa še srečo imam da bosta starša plačala.

4.3.5 Drugi odvečni glagoli = S/ODVEČ/glagol-drugo

Gre za primere, kjer učitelj odstrani druge glagole oz. glagolske zveze.

S/ODVEČ/glagol-drugo:

- Luka in Matej sta morala **iti** | __ domov saj je bila že pozna ura.
- Menim, da Meursaultu tega ni uspelo, zato je življenje začel jemati kot absurd oz. nesmisel in tako **postane** | __ drugačen od drugih.

4.3.6 Beseda 'pa' z drugimi vezniki = S/ODVEČ/veznik-pa_vezniki

Gre za primere, kjer učitelj odstrani besedo *pa*, kadar se pojavlja hkrati z drugim veznikom, pri čemer ni nujno, da besedi stojita neposredno skupaj.

S/ODVEČ/veznik-pa_vezniki:

- Čez mesto teče reka Ljubljanica, ki pa je žal zelo onesnažena, **vendar pa** | __ društvo Čista Ljubljana, vsako leto organizira čistilno akcijo.
- To pokaže, kako jih ima rad in ta ljubezen ni minila, **pa** | __ **čeprav** ga ni bilo zraven, ko so otroci odraščali
- **A** ptiček **pa** | __ me še kar naprej "debelo" gleda.

4.3.7 Drugi primeri z besedo 'pa' = S/ODVEČ/veznik-pa_drugo

V kategorijo umeščamo vse ostale primere, v katerih učitelj odstrani *pa*. Slednja nastopa najpogosteje v vezniški vlogi.

S/ODVEČ/veznik-pa_drugo:

- Župnik **pa** | __ je popolnoma drugačen od Jermara.
- Mlajši sin **pa** | __ v priliki je zelo nepremišljen, brezkrben in tudi naiven.
- Nato **pa** | __ se je **pa** | __ vse začelo dogajati hitro.
- Odločil sem **pa** | __ se, da bom pokopal Polinejka in to zelo slovesno.

4.3.8 Veznik na začetku povedi = S/ODVEČ/veznik-začetek

Gre za primere, kjer učitelj odstrani veznik na začetku povedi. Gre za vprašanje kohezije in koherence na nadpovedni ravni (povezovanje povedi med sabo), kjer učenec prične poved z eno- ali večbesednim veznikom, kar učitelj popravi.

S/ODVEČ/veznik-začetek:

- S tem se je Linhart norčeval iz njega. **In** | __ ta čas ko se je baron ukvarjal z ženo in Nežko, je imel Matiček še en problem.

Kadar je popravljeni veznik na začetku stavka in gre hkrati za vezniški niz, ga označimo glede na to, ali je v učiteljskem popravku izbrisan cel niz ali le njegov del.

S/ODVEČ/veznik-začetek:

- **Tako, da** | __ s tem dejanjem ko Lukež ostane pri Kalanu, nam Tavčar pokaže to, kako pomembno je včasih imeti samo prijatelja, tudi če ti ta ne vedno govori le resnice in s tabo ne ravna v vseh primerih pravično.

S/ODVEČ/veznik-dvojni:

- **Zato** | __, da oznanja resnico in pravico je tudi bil poslan na svet, saj je pričeval o resnici in pravičnosti.

4.3.9 Dvojni vezniki = S/ODVEČ/veznik-dvojni

Gre za primere, kjer učitelj odstrani veznik v vezniškem nizu (denimo *zato ker*, *tako kot*, *zato ker*, *kljub temu pa* ...).

S/ODVEČ/veznik-dvojni:

- V njem pa je napisal sporoča, **češ** | __ da se Baronica z nekom sestaja, da bi tako zbudili njegovo ljubosumje.
- **Zato**, | __ da oznanja resnico in pravico je tudi bil poslan na svet, saj je pričeval o resnici in pravičnosti.
- Nekega poletnega dne ko smo z jadrnico pluli **in** | __ nato smo se ustavili v nekem zalivu.

4.3.10 Drugi odvečni vezniki = S/ODVEČ/veznik-drugo

Gre za vse ostale primere, kjer učitelj iz besedila odstrani veznik. Pogosto se pojavljajo primeri, kjer učitelj odstrani veznike *in*, *ter* ali *kot*.

S/ODVEČ/veznik-drugo:

- Gospodična, ki je imela dolge **in** | __ ravne svetle lase in je bila blede polti se mi je predstavila.
- Zato sem si uredil **kot** | __ majhno počitniško hišico.

4.3.11 Predlog = S/ODVEČ/predlog

Gre za primere, kjer učitelj popravi odvečni predlog.

S/ODVEČ/predlog:

- Ismena se je zavedala posledic, zato ni hotela z njo. Antigona je bila jezna **na** | __ nanjo, a vendar je to ni ustavilo, saj je svojega brata vendarle pokopala.
- Črtomir je bojevit, kasneje se počuti krivega za smrt **za** | __ kar zelo obžaluje.

Kadar je popravek odvečnega predloga segmentiran skupaj z drugo (običajno polnopomensko) besedo, se odločimo na podlagi konteksta. Kadar je predlog odveč, ker je bila izbrisana druga beseda, popravka predloga ne označujemo.

S/ODVEČ/zaimek-kazalni:

- Lahko pa le povemo svoja mnenja in moje mnenje **k temu** | __ je da je umor tako hud zločin, da ga ni mogoče izbrisati in na noben način opravičiti, pa čeprav imamo ljudje za seboj toliko slabih izkušenj, da bi nas obvarovale pred krivdo.
- **S tem** | __ ko delaš kar želiš in s tem škodiš marsikdaj drugim, si svoboden, ampak kratiš svobodo drugega.

Kadar je predlog odveč, četudi druga beseda ne bi bila izbrisana, označimo tako odvečni predlog kot tudi odvečno polnopomensko besedo.

S/ODVEČ/predlog + S/ODVEČ/pridevnik:

- **Za napravljeno dejanje** | __ | **Dejanje** po eni strani obžaluje in se kesa, po drugi strani pa ne.

4.3.12 Osebni zaimek = S/ODVEČ/zaimek-osebni

Gre za primere, kjer učitelj iz stavka odstrani osebni ali povratni osebni zaimek.

S/ODVEČ/zaimek-osebni:

- Antigona naredi samor v svojem sezidanem grobu in ko to zve Hajmon se **on** | __ zabode in umre.
- Julija mu izpove ljubezen **do njega** | __.

- Ko za Hajmonovo smrt izve njegova mati si še ona sodi sama **sebi** | ___.

4.3.13 Kazalni zaimek = S/ODVEČ/zaimek-kazalni

Gre za primere, kjer učitelj iz stavka odstrani kazalni zaimek.

S/ODVEČ/zaimek-kazalni:

- Njene pozitivne strani so **to** | ___, da lahko spomočjo nje dobino iformacije, vsakdanje novice..
- Bronjo ni ustavilo **to** | ___, da je Djuro reven in samo avtomehanik.

Kadar se kazalni zaimek pojavi v večbesedni zvezi s predlogom, veznikom ipd., to označimo samo kot odveč kazalni zaimek.

- Mati je otroka nagovarjala **k temu** | ___, da kljub vsemu, da ga nihče nemara ga bo ona vseeno ljubila in skrbela zanj.
- Sama meni, da si to zasluži čisto vsak, predvsem pa bi rada poskrbela **za to** | ___ da bo njen brat počival v miru in bo tako tudi ona imela čisto vest in bo v miru živela.
- Že tretjič v tem dnevu je naletel **s tem ko** | ___ je osvajal svojo ženo, misleč da je Nežka.

4.3.14 Svojlni zaimek = S/ODVEČ/zaimek-svojlni

Gre za primere, kjer učenci uporabljajo odvečni svojlni in povratni svojlni zaimek.

S/ODVEČ/zaimek-svojlni:

- To sporočilo pa sem si tudi sama vtisnila v **svoj** | ___ spomin, saj vem, da mi bo marsikdaj prišel zelo prav.
- S tem dejanjem sem se prilagodila željam staršev, kajti vedela sem, da jim glede **njihovega** | ___ denarja ni popolnoma vseeno.

4.3.15 Drugi odvečni zaimki = S/ODVEČ/zaimek-drugo

Gre za primere, kjer učitelj popravi odvečne zaimke, ki ne dosejajo najmanj 35 ponovitev. Pogosto gre za celostne in nedoločne zaimke.

S/ODVEČ/zaimek-drugo:

- Tudi jaz sem **istega** | __ mnenja, da za ljubezen ni nikoli prepozno.
- Naslovno misel "Mislim, torej sem!", si razlagam kot **nek** | __ nasvet.
- **Vsi** | __ veseli smo stekli, k njim saj smo jih zelo pogrešali.

4.3.16 Pridevnik = S/ODVEČ/pridevnik

Gre za primere, kjer učitelj iz stavka odstrani pridevnik (lahko s predlogom ali veznikom) ali zvezo, ki ima v jedru pridevnik. V kategorijo uvrščamo tudi odvečne števnike, ki jih dojemamo kot pridevniške besede.

S/ODVEČ/pridevnik:

- Odlomek uvrščamo v **ciklični** | __ in impresionistični roman.
- Na Klancu je Živela je mati z **2** | __ hčerkama Nežko in Francko.
- Čeprav nas je malo v primerjavi z drugimi narodi in državami, bi lahko slovenski jezik bil bolj spoštovan **in govoreč** | __.

Kadar je odvečni pridevnik segmentiran skupaj z odvečnim prislovom, označimo obe odvečni besedi.

S/ODVEČ/pridevnik + S/ODVEČ/prislov:

- Kot partizan **najbolj delujoč** | __ v duhu kolektizma.

4.3.17 Merni prislov = S/ODVEČ/prislov-mera

Gre za primere, kjer učitelj odstrani prislov, ki v stavku izraža intenzifikacijo oziroma izražanje mere, količine. Najpogosteje gre za prislove *zelo*, *malo*, *dokaj*, *veliko* in njihove stopnjevane oblike.

S/ODVEČ/prislov-mera:

- Iz odlomka ugotovimo da so bile nezakonske matere v preteklem času **zelo** | __ šibki člen v družbi.
- **Najbolj** | __ glavno vodilo v življenju pa ji je, da bi rada poskrbela, da njeni otroci in vnuki nebi delali istih napak.
- Bog se je zmenil samo za Ablovo daritev, zato je bil Kajen **nekoliko** | __ ljubosumen.
- Hamletovo **relativno** | __ mirno življenje prekine očetova smrt.

4.3.18 Drugi odvečni prislovi = S/ODVEČ/prislov-drugo

Sem uvrščamo vse ostale primere, v katerih učitelj odstrani prislov (ali prislovno zvezo), pogosti so denimo prislovi za opredelitev krajevnih in časovnih razmerij.

S/ODVEČ/prislov-drugo:

- Ta usodna ljubezen je ljubezen na prvi pogled in že se Romeo in Julija zaljubita, tvegata vse samo, da bi bila skupaj, **tu** | ___ na koncu umreta za ljubezen.
- Nezakonsko mati, ki jo je zapustil oče otroka, ljudje **danes** | ___ vidijo v povsem drugačni luči.
- Ko so na se **prav tako** | ___ tudi Zmešnjava in Budalo pogovarjata.

4.3.19 Členek = S/ODVEČ/členek

Gre za primere, kjer učitelj popravi odvečni (lahko večbesedni) členek.

S/ODVEČ/členek:

- Da je ravnal napačno je ugotovil **že** | ___ prepozno, ko je **že** | ___ bil brez vsega.
- Meni se zdi, da je ta ljubezen žalostna, ker na koncu **tudi** | ___ oba umreta.
- **Tako rekoč** | ___ mu je bilo žal, da je naredil tako veliko napako in se je kesal svojih grehov.

4.3.20 Stavek = S/ODVEČ/stavek

Gre za primere, kjer učitelj odstrani celotne stavke. V nekaterih primerih gre za odvečno metabesedilo ali spremne stavke. Kadar gre za napako odvečnega stavka, ne označujemo napake odvečne vsebine.

S/ODVEČ/stavek:

- Kreona je vprašala, če si se želi kaj več kot le njeno smrt, kar mi je bilo malo smešno Kreon ji je odgovoril, da mu njena smrt zatošča zato kar je storila **in si ne želi nič več s čemer se ta odlomek pogovora tudi konča** | ___
- Tisti čas smo se otroci veselili in se zabavali dokler mi ni na glavo padel sneg s smreke, ki jo je moj brat potresel, **da je padel name** | ___.

4.3.21 Poved = S/ODVEČ/poved

Gre za primere, kjer učitelj odstrani celotne povedi. V to kategorijo umeščamo primere, kjer je izbrisana celotna poved, od velike začetnice do končnega ločila.

S/ODVEČ/poved:

- Za domače branje sem si izbral knjigo z naslovom v Sedemnajstem. **O njej moram napisati spis | __ no bom, kar začel | __.** Knjiga govori o sedemnajst letni Špeli Kalan.
- In Capulet mu odgovori, da je še mlada ter da je za njega vse. **In kar se bo ona odločila bo to za njega sveto.** | __ je prišel s prošnjo, da prosi Capuleta za Julijino roko.

4.4 Struktura

V tej skupini beležimo primere menjav na ravni strukture (učitelj posamezen jezikovni element zamenja z drugim, s čimer vpliva na skladenjsko strukturo povedi). V kategoriji so primeri, ki se tičejo rabe ločil v razmerju do veznikov, besednozvezne skladnje, preoblikovanja besednih zvez v stavke ali obratno ter preoblikovanja samih stavkov.

4.4.1 Svojina z 'od' = S/STR/svojina_od

Gre za primere, kjer učitelj popravi rabo svojine v strukturi s predlogom *od* tako, da jo izbriše ali nadomesti z drugačno strukturo.

S/STR/svojina_od:

- Prešernov pogled na usodo zakonske matere je zelo občutljiv, saj je njegova žena Ana Jelovšek dala v rejo tretjega otroka **od njiju** | __, čeprav jo je prosil, naj ga sama vzgaja.
- Bog se je ozrl samo na **daritev od Abla | Abelovo daritev**, zato ga Kajn v jezi ubije.
- Hamlet je za smrt svojega očeta odkril morilca Klavdija, za katerega mu je povedal duh **od** | __ njegovega pokojnega očeta in takrat se je odločil, da bo ubil Klavdija.

4.4.2 Svojina z roditeljem = S/STR/svojina_rodilnik

Gre za primere, kjer učitelj popravi svojino, izraženo v strukturi z roditeljskim samostalnikom. V popravku samostalnik nadomesti z levim ujemajočim pridevniškim prilastkom.

S/STR/svojina rodilnik:

- Ko pride v sobo, kjer je ležalo **truplo matere | materino truplo**, obkroženo z njenimi prijatelji, se mu zdi, da ga vsi gledajo in se posvečajo le njemu.
- Hamletu pa to ni bilo všeč saj je sumil Klavdija za **umor očeta | očetov umor**.

4.4.3 Menjava ločilo-veznik = S/STR/ločilo_veznik

Gre za primere, kjer učitelj ločilo nadomesti z veznikom ali obratno. V to kategorijo spadajo samo primeri, kjer menjava ne vpliva na spremembo števila stavkov v povedi, torej ne gre za združevanje ali ločevanje stavkov/povedi. Večinoma gre za menjavo vejice in veznika, sem pa spadajo tudi primeri menjave vezaja in veznika.

S/STR/ločilo_veznik:

- Izidor je bil kljub čudnim razmeram v družini, | **in kljub** vsemu nasilju, ki ga je videl in preživel zelo miren in ne grob človek, do očeta ni kuhal nikakršne zamere, kljubtemu, da mu je odsekal prs.
- Ena izmed zelo pomembnih, | **in** zadnje času vedno bolj cenjenih prednosti je neposredni stiki z naravo.
- Vendar pa je v besedilu razum na zadnjem mestu in zato vsi liki prvo vodijo v svoj **čustveno-duševni | čustveni in duševni** propad nato pa v smrt .

Včasih je zaradi napačne segmentacije v popravku veznik skupaj z drugo besedo. V spodnjem primeru denimo označimo tako menjavo vejice z veznikom kakor tudi izpust glagola.

S/IZP/glagol-biti + S/STR/vejica_veznik:

- Vlasta Korošec ima kratke lase, rjave oči, | **in je** srednje rasti.

4.4.4 Združevanje stavkov = S/STR/združevanje_stavkov

Gre za primere, kjer učitelji združijo več stavkov ali povedi v eno samo poved. Napako označimo na »izpuščeni« oziroma »izbrisani« besedi/besedni zvezi/strukturi in na ločilu.

S/STR/združevanje stavkov:

- Herod je nekega dne priredil slavje. |, __ | **ki** Salomi ~~slavje~~ ni bilo preveč po godu.
- Sledila je ura športne vzgoje. Tako kot vedno smo se najprej preoblekli. | **in** Nato smo se pogovarjali dokler ni prišel učitelj.
- Pouk se nadaljuje ob desetih.-| __ **Pouk se** | **in** konča pet do pol enih.
- Hamlet se sooča z osebnimi težavami. |, **Povzročila jih je** | **ki jih je povzročila** smrt njegovega očeta.

Kadar se pri popravku zaradi združevanja povedi zgodi tudi menjava na ravni besedišča, je ne označujemo, saj je do nje prišlo zaradi spreminjanja strukture.

S/STR/združevanje stavkov:

- A kmalu mi ga je moja sestra vzela in se je šla kopati v kad, bila sem zelo jezna.-|, **Ker** | **saj** potem še dolgo nisem dobila družga.
- Prebrala sem knjigo MRK.-|, **Knjiga** | **ki** mi je bila zelo všeč, saj je hkrati ljubezenska in napeta.

V to kategorijo spadajo tudi primeri, kjer je učitelj združil stavke znotraj ene povedi. Pozorni smo torej na spremembo števila stavkov. Kadar gre za združevanje stavkov (vsaj eden od stavkov je bil povsem izbrisan) in je učitelj poleg tega tudi preoblikoval enega izmed stavkov, označimo samo združevanje povedi (in ne preoblikovanja stavka), saj izhajamo iz tega, da je bil stavek preoblikovan zaradi združevanja.

S/STR/združevanje stavkov:

- Imam nekaj izkušen iz svojega življenja o prijateljici, ki je imela | Tudi moja prijateljica je imela prav tako neurejeno družino.
- Menim, da je tudi pravičen, saj posamezniku dovoli svobodo __ |, **in jim dovoli, da odnehajo** | **da ostane ali odneha**.
- Odisej in njegovi možje so pa, ko je kiklop zaspal vzeli razžarjeno deblo in mu zapičili globoko v oko **tako, da se mu je kr zasmudila od vročine** | **in ga oslepili**.

Po drugi strani združevanja stavkov ne označujemo, kadar je stavek samo preoblikovan.

S/STR/preoblikovanje stavka:

- Odisej je želel slišati petje siren zato, ker je slišal, da je njihovo petje pogubilo veliko mornarjev, **zaradi petja, ki jih je | ker jih je petje** vabilo.

4.4.5 Deljenje stavkov/povedi = S/STR/deljenje_stavkov

Gre za primere, kjer učitelj eno poved ali stavek razdeli na več povedi ali stavkov. Napako označimo na ločilu in na besedi oziroma besedni zvezi, ki je bila izbrisana ali dodana. Pri tem drugih sprememb, npr. na ravni menjave besedišča, kot v zadnjem od spodnjih primerov, ne označujemo dodatno.

S/STR/deljenje stavkov:

- Še posebej se to pojavlja v priliki o izgubljenem sinu, kjer oče uporablja naraščanje, ko se vrne domov pa tudi sama prilika je po svoje zanimivo literarno besedilo, **-. ki je bilo značilno | Gre** za Jezusove govore za katere je bilo značilno, da so vsebovali primere, nin sicer zato da si ljudje lažje predstavljali „stvari“, ki jih je Jezus razlagal.
- Odgovorila mu je, da je to po božjih navodilih da ima vsak umrli pravico do večnega počitka v posmrtnem življenju, **in da je to storila | . Storila pa je to tudi** iz ljubezni do njenega brata Polinejka.
- Pusti ga, da moli in se skesa, **|. da | Tako** bi bil brez greha in tako šel v nebesa, medtem ko, njegov oče ni šel v nebesa, saj se pred smrtjo ni mogel skesati.

4.4.6 Beseda/besedna zveza namesto stavka in obratno = S/STR/besedna_zveza_stavek

Gre za primere, kjer učenci zapišejo besedo ali besedno zvezo, učitelj pa iz tega naredi stavek. Prav tako v to kategorijo uvrščamo obratne primere, torej, ko učitelj iz stavka naredi besedo ali besedno zvezo.

S/STR/besedna zveza stavek:

- Ko je za to izvedel Kreon vladar, ki je **zelo brezpameten | ravnal zelo brezpametno** saj mu je na koncu bilo žal za svoje dejanje je se začel z antigono pripraviti.
- ... kaj bo naredil z baronom in ko mu je Nežka očitala ji je vrnil **s tem, ko je rekel | z besedami**, da če bi barona slekli in mu vzeli vse premoženje, bi bil manj kot on sam.

4.4.7 Preoblikovanje stavka = S/STR/preoblikovanje_stavka

Gre za primere, kjer učitelj stavek preoblikuje v stavek drugačne vrste, pri čemer pogosto skuša ubesedeni pomen izraziti slovnično ali slogovno ustrezneje (npr. natančneje ali bolj jedrnato). Pri tej kategoriji nam 'stavek' v večini primerov pomeni kombinacijo povedka in še vsaj enega stavčnega člena. Preoblikovanja, ki se dotikajo samo povedka, obravnavamo na prejšnjih ravneh.

V to kategorijo umestimo tudi napačno segmentirane primere, ki niso enoznačno rešljivi.

S/STR/preoblikovanje_stavka:

- **Doleti ga tudi nesreča | Še bolj je nesrečen**, ko svojo zgodbo objavi v neki knjigi, za katero v njihovem kraju ni pričakovati, da bi bila brana.
- Župnik pozna njegove šibke točke, zato tudi rad Jermana zmede, da odreagira z burno reakcijo | zaradi česar se Jerman burno odzove.
- Minilo je nekaj časa, ko je sel znova pritekkel in rekel, da je Antigona bila tista, ki ga je pokopala, saj so jo **videli, ko ga je poiskovala že drugič pokogapati | ujeli pri dejanju**.

Kadar gre za popravek iz glagola v neglagolsko strukturo in obratno, to označimo kot S/STR/besedna_zveza_stavek. Kadar je glagol v nedoločniku nadomeščen s samostalniško strukturo, menjavo označimo na ravni besedišča kot B/MEN/drugo.

S/STR/besedna_zveza_stavek:

- Delo je lirika saj ima verze | lirika v verzih, ima kitice in vsebuje rimo.

B/MEN/drugo:

- Zato je še bolj izgubil voljo **živeti | do življenja**.

4.5 Dodatne oznake

Dodatne oznake na ravni skladnje so povzete iz predhodnega sistema označevanja. Ohranili smo jih na mestih, kjer se je to zdelo smiselno, vendar samo kot drugo oz. dodatno oznako. V označevanju ponujajo možnost dodatne

interpretacije popravkov, predvsem na ravni predvidevanja vzroka za popravek, kadar je slednji iz primera dovolj razviden. Razlog za ohranitev dodatnih oznak je tudi, da je na skladijskem nivoju slogovnih popravkov bistveno več kot na prvih nivojih. Če ostanemo pri označevanju samo na ravni struktur, so nekatere skupine heterogene in dodatna pripisana oznaka lahko izboljša natančnost iskanja. Poudariti pa je treba, da dodatne oznake trenutno niso pripisane vsem podatkom (razen tega so omejene na popravke, kjer učitelj odstrani del stavka) ter da meje med njimi niso povsem enoznačno opredeljene. Pri nadaljnjem delu se je treba kategorijam dodatno posvetiti.

4.5.1 Pleonazem = S/DOD/pleonazem

S to dodatno oznako označujemo popravke besed ali (delnih) besednih zvez, ki znotraj sebe vsebujejo pomensko redundanten ali sopomenski element. Za primere je značilno, da je pomenska redundantnost razvidna brez širšega konteksta (npr. *vrniti se nazaj*, *zgledati po videzu*). V kategorijo sodijo tudi primeri ponavljanja besed znotraj iste besedne družine, kjer gre obenem za izražanje pomensko primerljive vsebine z drugimi besedami.

S/DOD/pleonazem:

- Ko se je vrnila **nazaj** | ___ je mati ni lepo sprejela, njeno življenje je bilo tudi naprej pusto, ko se je poročila.
- Stopila sem **ven** | ___ iz razreda.
- Herod se za njeno bežanje od njega ne zmeni in vztraja **še naprej** | ___
- Začeli so se prepri **in vsa mogoča kreganja** | ___ celo pretepi.
- Zagledal sem Antigono obešeno **ter mrtvo** | ___.
- Na sprehodu pa sn se spraševal kakšna zgedata **po videzu** | ___.
- Matiček se ženi je satirična komedija, kar pomeni, da je besedilo, ki **na smešen način** | ___ zasmehuje napake drugih.

4.5.2 Odvečna vsebina = S/DOD/vsebina-drugo

Gre za primere, kjer učitelj odstrani odvečne ali ponovljene vsebinske informacije. Tovrstni popravki se pogosto nanašajo na kontekst, predvsem v

predhodni povedi. Pod kategorijo odvečna vsebina umestimo tudi primere, kjer gre za odvečno večbesedno zvezo, v kateri del parafrazira besedo ali besedno zvezo v okolici (ne gre pa za tako neposredne vsebinske duplikacije kot pri kategoriji *pleonazem*).

S/DOD/vsebina-drugo:

- Draga Vlasta! **Živjo Vlasta** | __ tako sem bila vesela ko sem te našla ...
- Petruccio pripoveduje Sem Petruccio, in moje življenje se je močno spremenilo zaradi **neke ženske** | __ Katarine.
- Le nekateri ljudje, ki so res močno zaljubljeni bi za svojo ljubezen bili pripravljeni spremeniti vero, a če je ljubezen res lahko tako močna **eden do drugega** | __ bi storili tudi to.

Kadar nismo prepričani, ali popravek umestimo v kategorijo Pleonazem ali Odvečna vsebina, se odločimo za kategorijo, ki je bolj splošna. V spodnjem primeru je to Odvečna vsebina.

S/DOD/vsebina-drugo:

- Obema družba ni dovolila, da bi bila kar sta saj sta **v sebi** | __ skrivala tisto pravo jaz.
- Moja čustva do tebe so zelo globoka in nislim, da sem zaljubljena u tebe, saj neprestano nislim nate, vedno se ni u glavi prikažuješ ter se te nenoren naveličat gledat, saj si zelo dober **po osebnosti** | __ si ljubeč, postavem ter me vedno spraviš v dobro voljo, čeprav ti tega ne veš in bi ti use to rada povedala u tem pismu.
- Vsi smo posedli **na stole** | __ in razredničarka je spregovorila.

4.5.3 Napačna vsebina = S/DOD/vsebina-napake

S to dodatno oznako opredelimo primere, kjer je učitelj označil vsebinsko napako, ki naj bi jo učenec sam popravil. Primere prepoznamo po tem, da je beseda oz. besedna zveza izbrisana, ni pa napisana pravilna rešitev.

S/DOD/vsebina-napake:

- Odlomek spada **med povest** | __.
- Tudi **stražarja** | __ sta na Klavdijevi strani.

4.5.4 Pomensko prazni = S/DOD/pomensko_prazni

Gre za primere, kjer učenci uporabljajo besede in besedne zveze, ki so predvidoma razumljene kot problematične, ker prinašajo mašila, deikte in diskurzne elemente, ki so pogosti za govorjeni jezik oz. drug (po oceni učitelja neustrezen) žanr, metabesedilne podatke ipd.

S/DOD/pomensko_prazni:

- Zato se je odločil, da se bo pretvarjal, da je zblaznel, saj **mislim, da** | __ se mu je to takrat zdela najboljša rešitev, saj ni hotel, da bi ljudje ugotovili, kaj se njemu plete po glavi.
- **In res** | __ kar je napovedala Medeja, se je tudi zgodilo
- Strinjam se s tem da bi takega vrgli v dosmrtno ječo **ali kaj podobnega** | __.

V nekaterih primerih je zaradi segmentacije popravek videti kot menjava, a gre v resnici za izpuščene besede ali besedne zveze. V spodnjem primeru sta izpuščena prislov in kazalni zaimek, ki ju interpretiramo kot pomensko prazni besedi.

S/DOD/pomensko_prazni:

- **Tu je pomembno to** | **Pomembno je**, kako so kmetje vztrajali pri maternem jeziku.

5 ZAPIS

Na ravni zapisa označujemo predvsem popravke začetnic in pisanja skupaj ali narazen. V korpusu so v skupini označeni tudi popravki (mesta) ločil, kamor spada predvsem stava vejice. S to skupino se v smernicah ne ukvarjamo.

5.1 Velika/mala začetnica

V tej skupini najdemo primere, kjer učitelj popravi zapi velike začetnice v malo ali obratno.

5.1.1 Pridevniki na -ski = Z/MV/pridevnik-ski

V tej skupini so zbrani popravki pridevnikov na *-ski*, ki jih učenci pišejo z veliko začetnico, učitelj pa popravi v malo.

Z/MV/pridevnik-ski:

- To opeva Tebanski | tebanski zbor.
- Vsi so mi govorili, da so gimnazije težke, še posebej **Škofijska** | **škofijska**, saj je tam tudi nov jezik latinščina.
- Razpravo zoper Matička vodi advokat Zmešnjava, poteka pa v **Slovenskem** | **slovenskem** in ne v **Nemškem** | **nemškem** jeziku, kar je tudi prav.

5.1.2 Drugi pridevniki = Z/MV/pridevnik-drugo

Drugi primeri popravkov velike začetnice pri pridevnikih se pojavljajo predvsem pri svojilnih in tudi nekaterih lastnostnih pridevnikih.

Z/MV/pridevniki-drugo:

- V **Renesančni** | **renesančni** komediji je veliko aktualnih tem.
- Drama z naslovom Veliki **Briljantni** | **briljantni** valček spada v dramatiko.
- Mislim, da si je Kajn želel predvsem **božje** | **Božje** ljubezni in pozornosti.
- In ravno ta **cankarjev** | **Cankarjev** roman govori o " navidez " vzgledni družini.

5.1.3 Občna imena z veliko = Z/MV/občna_imena

V to skupino umeščamo popravke občnih samostalnikov, ki jih učenci pišejo z veliko začetnico, učitelj pa popravi v zapis z malo. Vključeni so tudi primeri zapisa praznikov in podobne tipične jezikovne dileme.

Z/MV/občna_imena:

- Znano je, da se ga je **Baron | baron** Naletel skušal znebiti, saj je osvajal Nežko.
- Kocbekova Črna **Orhideja | orhideja** je novela stanja, notranjega dogajanja, z redkimi dogodki.
- Za **Božič | božič** so kdaj starši prišli po svoje otroke, da bi jih vsaj za kratek čas odpeljali domov.

5.1.4 Osebna imena z malo = Z/MV/osebna_imena

V to skupino sodijo primeri, kjer učitelj popravi zapis osebnega lastnega imena, ki ga je učenec pisal z malo začetnico.

Z/MV/osebna_imena:

- Zaradi čiste in iskrene ljubezni, ki jo **črtomir | Črtomir** goji do Bogomile.
- Volodja se izživlja nad **doktorjem | Doktorjem** z besedami in mu pove tudi, da je on odrezal nogo Simonu.
- Bogomila — njegova večna in preljuba ljubezen se je zaobljubila **bogu | Bogu**, zato se je žalosten, z ranjenim srcem odločil za to pot.

5.1.5 Narodnost z malo = Z/MV/narodnost

V to skupino sodijo primeri, kjer učitelj popravi zapis samostalnika, ki opredeljuje narodnost ali podobno krajevno pripadnost v zapis z veliko začetnico.

Z/MV/narodnost:

- Komedija je nastala v času reformacije, ki je za **slovence | Slovence** pomenila pravi preporod.
- Včeraj so se zbrali okoli 7. h zjutraj vsi **sevničani | Sevničani**.
- To, da so bili **nemci | Nemci**, se je zelo videlo v odnosu **slovencev | Slovencev** do družine.

5.1.6 Zemljepisna imena z malo = Z/MV/zemljepisna_imena

V to skupino sodijo primeri, kjer učitelj popravi zapis zemljepisnega lastnega imena, ki ga je učenec pisal z malo začetnico.

Z/MV/zemljepisna_imena:

- Na **slovenskem** | **Slovenskem** se je razsvetljenstvo začelo z izdajo Kranjske gramatike, ter končalo s Zoisovo smrtjo.
- Kajn in Abel sta bila sinova Adama in Eve, ki sta bila prva človeka na **zemlji** | **Zemlji**.
- Vsako leto januarja v **podpeci** | **Podpeci** postavljajo snežne gradove.

5.1.7 Stvarna imena z malo = Z/MV/stvarna_imena

V to skupino sodijo primeri, kjer učitelj popravi zapis stvarnega lastnega imena, ki ga je učenec pisal z malo začetnico.

Z/MV/stvarna_imena:

- Glavni lik Kocbekove novele **črna** | **Črna** orhideja je Gregor.
- V **uvodu** | **Uvodu** je Črtomir optimističen, gleda na svet skozi oči otroka.
- Geodetsko središče mesta je Prešernov trg in **tromostovje** | **Tromostovje**.

5.1.8 Premi govor = Z/MV/premi_govor

Zaradi pogoste pojavitve se v posebno kategorijo umeščajo popravki velike in male začetnice pri rabi premege govora. Sem spadajo tudi težave pri navajanju citato viz besedila.

Z/MV/premi_govor:

- Takrat se mi zazdi, kot da bralec oz. gledalec v sebi razmišlja: „**mu** | **Mu** bodo dovolili?”
- Šel sem do mami in jo vprašal: kdaj dobim novega kužka in zakaj? | „Kdaj dobim novega kužka in zakaj?”
- „Vlasta, vse nam povej.” **So** | „**so** se oglasili njeni sošolci s skupnim glasom.
- S svojo dramo Hamlet in slavni izrekom „**biti** | **Biti** ali ne biti, to je sedaj vprašanje”, je sprožil veliko filozofskih vprašanj in razprav.

5.1.9 Začetek povedi = Z/MV/začetek_povedi

Sem umeščamo vse ostale primere, kjer so popravki na začetku povedi oz. stavkov. Kadar je popravek zapisa z malo začetnico posledica drugega učiteljevega popravka, v katerem je združeval ali ločeval povedi, se popravek začetnice umesti med povezane popravke (**poglavje**).

Z/MV/začetek_povedi:

- **to | To** je bil najhujši spor, kar sva jih kdaj imela.
- **ampak | Ampak** nihče ne pride do tako kritične točke, da bi začel pobijati vsevprek.
- Priloge: **dokazilo | Dokazilo** o nalogi.

5.1.10 Hiperkorekcija za piko = Z/MV/hiperkorekcija_ločila

V tej skupini so popravki primerov, kjer je učenec za piko pisal veliko začetnico, učitelj pa popravil v zapis z malo. Pogosti so zlasti primeri s piko za vrstilnim števnikom.

Z/MV/hiperkorekcija_ločila:

- 17. **Aprila | aprila** — V soboto je v Sloveniji potekala čistilna akcija.
- 2. Šolska | šolska naloga
- Pišemo jo sami, čeprav ... **So | so** stvari, dogodki, ki jih nikoli ne bomo mogli doumeti, in prav je tako.

5.1.11 Druge težave z začetnicami = Z/MV/drugo

V to kategorijo umeščamo popravke, ki ne sodijo v nobeno drugo od kategorij. Običajno gre za primere, kjer učenec uporabi veliko začetnico v primerih, ki ne sodijo med tipične jezikovne zadrege. V skupino sodijo tudi redki primeri, kjer je popravek začetnice povezan z vikanjem.

Z/MV/drugo:

- Tu pa **Nastopita | nastopita** Nežka in gospa, ki se zmenita, da bosta zamenjali vlogi.

- Od vse te sreče je to dekle umrlo, srce se je ustavilo od veselja, **Ko | ko** jo je njen Janez zaprosil.
- Zahvaljujem se **vam | Vam** in lep pozdrav.

5.2 Skupaj/narazen

V tej skupini so zbrani različni primeri, kjer učitelj popravi zapis skupaj/narazen.

5.2.1 Glagol skupaj = Z/SN/skupaj-glagol

Gre za primere, kjer učitelj popravi zapis glagola, največkrat tako, da ga loči od skupaj pisane nikalnico ali povratnega se.

Z/SN/skupaj-glagol:

- Ženske tudi pomagajo nekaterim moškim likom, da se **nebi | ne bi** preveč zapletli ali si škodili.
- Ker se torej nova oblast odloči, da je Polinejek izdajalec oz. še bolje, da ga ni, ga prepove pokopati, **sepravi | se pravi**, se ga spominjati in mu izkazovati spoštovanje.
- Očetu namreč niso pomembne posvetne dobrine, ampak ponovno snidenje s sinom, za katerega je **žemislil | že mislil**, da je izgubljen.

5.2.2 Predlog skupaj = Z/SN/skupaj-predlog

Gre za primere, kjer učitelj popravi zapis predloga tako, da ga loči od sledeče besede, s katero ga je pisal učenec.

Z/SN/skupaj-predlog:

- **Nažalost | Na žalost** pa je Kreon preveč zaverovan v svoj prav, da bi razumel njeno mnenje in ljubezen do bližnjega.
- Reševalci so takoj prispeli **napomoč | na pomoč**.
- V delu Krst pri Savici lahko razberemo, **dav | da** v ljubezni lahko nastopi tudi ovira.

5.2.3 Predlog narazen = Z/SN/narazen-predlog

Gre za ravno obratne primere kot v prejšnji kategoriji: učitelj popravi zapis ločeno pisanega predloga.

Z/SN/narazen-predlog:

- Takrat **iz za** | **izza** skale skočijo naši stari znanci XpriimekX.
- **Med tem** | **Medtem** Tonček skoči skozi okno, ko baron odpre vrata, pa je v sobi Nežka.
- **Na sploh** | **Nasploh** pa je bil Martin Krpan dober, prijazen, duhovit človek.

5.2.4 Prislov skupaj = Z/SN/skupaj-prislov

Gre za primere, kjer učitelj popravi zapis prislova, največkrat tako, da ga loči od skupaj pisane nikalnice.

Z/SN/skupaj-prislov:

- Na njo se lahko vedno zanesem, **neglede** | **ne glede** na to, kaj ali kako hudo je.
- Ljudje so se poskušali **čimhitreje** | **čim hitreje** asimilirati.
- **Ševedno** | **še vedno** fizično in grdo rešujejo probleme.

5.2.5 Prislov narazen = Z/SN/narazen-prislov

Gre za ravno obratne primere kot v prejšnji kategoriji: učitelj popravi zapis ločeno pisanega prislova.

Z/SN/narazen-prislov:

- **Dan danes** | **Dandanes** je zelo veliko upornikov, saj želijo otroci se pokazati čim starejši v družbi.
- **Vse stransko** | **Vsestransko** pa mu je bil njegov sin Izidor pravo nasprotje.
- Ta del mi je bil tudi **naj bolj** | **najbolj** zanimiv.

5.2.6 Pridevnik narazen = Z/SN/narazen-pridevnik

Gre za primere, kjer učitelj popravi zapis neustrezno ločenega pridevnika. Pogosti so primeri s predponskim *ne-* in zapis podrednih zloženok.

Z/SN/narazen-pridevnik:

- Poved govori o njuni **ne dopolnjeni** | **nedopolnjeni** ljubezni.
- Misli, da lahko dobi vse in sam se ima za **več vrednega** | **večvrednega**, ker je pač baron.
- Nastala je leta 1985 in je prav tako kot Antigona drama z **družbeno kritično** | **družbenokritično** vsebino.

Težave z zapisom prirednih zložen, ki vsebujejo tudi popravke vezaja, obravnavamo na skladenjski ravni.

S/STR/ločilo_veznik:

- Vendar pa je v besedilu razum na zadnjem mestu in zato vsi liki prvo vodijo v svoj **čustveno-duševni | čustveni in duševni** propad nato pa v smrt .

5.2.7 Drugo narazen = Z/SN/narazen-drugo

V to kategorijo umestimo vse druge (manj tipske in predvidljive) primere, kjer učitelj zapis narazen popravi v zapis skupaj.

Z/SN/narazen-drugo:

- Upam, da bo na dan, **katerega koli | kateregakoli** človeka Bog usmiljen, in bi tako napravil ljudem drugo možnost.
- Vidimo, da se je baronica igrala z baronom in **če prav | čeprav** ni bil nič kriv, se je moral on na koncu zmeraj opravičiti ter osramotiti.
- Tomaž, Denis, Svit so osnovno šolci | osnovnošolci.

5.2.8 Drugo skupaj = Z/SN/skupaj-drugo

V to kategorijo umestimo vse druge (manj tipske in predvidljive) primere, kjer učitelj zapis skupaj popravi v zapis narazen.

Z/SN/skupaj-drugo:

- **Karkoli | Kar koli** ga prosim, vedno mi ustreže.
- Cela vas jo ponižuje in želi, da bi otroci, **čene | če ne** drugega, imeli vsaj nekaj od očeta.
- Z neizmerno ljubeznijo se zdaj poslavljam in upam, da mi **natopismo | na to pismo** odpišeš.

5.3 Krajšave = Z/KR/drugo

V to kategorijo umeščamo primere, kjer učitelj popravi zapisovanje krajšav. Pogosto gre za dileme, ali zvezo pisati v okrajšani ali razvezani obliki, redkejši so tudi popravki načina krajšanja.

Z/KR/drugo:

- Da nismo preveč osamljeni, si nabavimo kakšno domačo žival, **npr.** | **na primer** papagaja.
- Pozneje v 21 **sto.** | **st.** pa je zdaj vsak lastnik televizije.
- Nagrada je bila **cede** | **CD** za na računalnik.

5.4 Števila = Z/ŠTEV/drugo

V to kategorijo umeščamo primere, kjer so težave pri zapisovanju števil npr. odločanje med zapisom s številko ali besedo, raba pike pri zapisu datumov ali vrstilstnosti, raba vezaja za sklanjanje ali pomišljaja v pomenu 'od–do'.

Z/ŠTEV/drugo:

- Na **1.** | **prvi** šolski dan smo šli v nov kulturni dom gledat film Deklica in lisica.
- Sodeloval je v **30. letni** | **30-letni** vojni
- Spada v obdobje romantike, ki traja od leta **1830 –1849** | **1830 do 1849.**

6 POVEZANI POPRAVKI

V to kategorijo uvrščamo vse primere, ki niso popravek v pravem pomenu besede, ampak je učiteljev poseg v besedilo posledica drugega jezikovnega popravka. Pomembno je, da so ti posegi v besedilo ločeno od dejanskih popravkov učenčevih jezikovnih izbir, da lahko označene podatke ustrezno interpretiramo. Povezani popravki so lahko različnih vrst in so bili pri predhodnih kategorizacijah zato razvrščeni po jezikovnih ravninah, kar mestoma ostaja nedosledno aplicirano. Želena je, da se pri nadaljnjem delu povezani popravki označujejo sproti z ostalimi in da se temu prilagodi tudi segmentacija dejanskih popravkov. Pri določanju, kaj je osnovni popravek in kaj povezani glede na segmentacijo v trenutnem korpusu, sledimo načelom smiselnosti. V nadaljevanju navajamo nekaj primerov za vsako od ravnin.

6.1.1 P/OBL/drugo

V spodnjih primerih je jedrni (primarni) popravek obarvano rdeče, povezani popravek pa sivo. Povezani popravki so pogosto posledica menjave predlogov,

npr. v povezavi z vprašanjem glagolske vezljivosti. Jedro popravka je v teh primerih na predlogu, spremenjene kategorialne lastnosti polnopomenskih besed obravnavamo kot povezani popravek.

- Hitro so pluli nazaj **k | v** svoji | svojo domovini | domovino.

Tudi v primeru, da s popravkom sklona učitelj spremeni stavčni člen in vlogo zveze v stavku (npr. iz okoliščin v osebek), je jedro predlog.

- Kot sem že v uvodu napisala, je bil Polikarp trd kot hlod; že **v | _ samem | sam Tavčarjevem | Tavčarjev opisu | opis**, kako premika smrečje ali kako jezdi vihravega žrebca, nam lahko da misliti, da je res bil trd kot skala in da mu je le malo stvari prišlo do živega.

Dovolj enostavno določljivi so tudi primeri, kjer učitelj zamenja glagol, kar povzroči spremembo kategorialne lastnosti samostalniške besedne zveze.

- Je zelo vraževeren, saj **verjame | ga plaši vsaki | vsaka besedi | beseda** preroka, ki se ga tudi malo boji, čeprav on to zanika.

Pri primerih, kjer učitelj odstrani ali doda *se/si* in s tem spremeni povratnost glagola, je ta popravek jedrni:

- Padla je in vsi so **se | _ ji | jo** še bolj zasmehovali.

Če učitelj vrine stavni člen, ki spremeni skladijsko strukturo in s tem kategorialne lastnosti, kot je prikazano spodaj, je ta vrivek jedrni popravek:

- Ko je **_ | Odisej Polifem | Polifema** oslepel | oslepil, se je močno zameril Pozejdonu.

Popravki na ravni nedoločnik - osebna glagolska oblika so pogosto posledica drugih skladijskih popravkov in se umestijo med povezane popravke:

- Pa vendar mi je bil ta lik zanimiv, saj ga je Linhart najbrž hotel takega ustvariti, **saj je hotel s to | da bi s** komiko nravi še bolj **poudariti | poudaril**, da je to njegovo delo komedija.

6.1.2 P/SKLA/osebik

V posebni skupini so trenutno primeri, kjer učitelj napravi popravek besednega reda, ki je nastal kot posledica popravljenega ne/izraženega stavčnega osebka.

- **Vsi | __ smo se razveselili | razveselili smo se** in odhiteli po vrečke, da bomo nabirali školke.
- **__ | Sam** Kot otrok sem se | sem se kot otrok rad igral z sestrinimi stvarmi.

6.1.3 P/SKLA/drugo

Na skladijski ravni je najti tudi druge primere povezanih popravkov, ki so posledica učiteljevega preoblikovanja besednozvezne ali stavčne strukture. Pogosto gre za popravke besednega reda, ki so nastali zaradi menjave besed, npr. zaradi spremembe iz zamika v polnopomensko besedo.

- **Iz izkušenj | __ sem navajena | Navajena sem** na to, da naj spis navadno začnem z misljo, tokrat ga bom začela na malce drugačen način.
- Pridružil se **jim | Partizanom** je prostovoljno | Partizanom se je pridružil prostovoljno, vendar se ne pusti očarati voditeljem in visokim ciljem.

6.1.4 P/ZAP/mala_velika

Na ravni zapisa označujemo povezane popravke, ki se povezujejo z združevanjem stavkov in posledično spremembo velike in male začetnice.

- Poleg zgradbe je tu še bistvena romantična značilnost, ki se kaže v Krstu, kajti Uvod je sam po sebi bolj epski, **razkol | Razkol** med idealom in stvarnostjo ter usoda, ki se preigrava z junaki v katerih najdemo obrise pesnikovega čutenja, saj je tudi sam doživel veliko izgubo prijatelja Čopa in ljubljene Julije, kar ga je pahnilo v romantično resignacijo, iz katere si je pomagal predvsem z izlivanjem čustev na papir in tako je prav zaradi trpljenja nastala ena najboljših Prešernovih in slovenskih pesnitev.

7 NEČITLJIVI IN SUMLJIVI PRIMERI

7.1.1 Nečitljivi primeri = N//necitljivo

Če naletimo na primer, kjer je v napaki ali popravku oznaka za nečitljivo ali anonimizirano lastno ime, pripišemo oznako za nečitljivo.

N//necitljivo:

- V vojni **šššmorššš** | **moraš** ubiti človeka v sebi.
- **XlmeX** | **ji** so začeli čistiti iz pljuč vodo ter oživljanje.

7.1.2 Sumljivi primeri = N//preveri

Kot primere za preverbo označimo resnejše nenavadnosti na ravni popravka (kjer je mogoče sumiti, da je prišlo do napake pri transkripciji) in primere, kjer je popravek enak napaki.

N//preveri:

- Tako je **odisel** | **odesj** slišal petje ne da bi preusmeril ladjo. Odisej je ves čas zvit in domisel s tem mu je ospelo priti do cilja.
- Ta odlomek govori o Metinih in Ožbejovih **otročih** | **otročih**.

Pri označevanju občasno naletimo na popravek, ki ni utemeljen, ni celovit, ali pa obstaja sum, da sta bila pri primeru napaka in popravek v korpus napačno vpisana. Pri označevanju trenutno privzamemo, da je popravek ustrezen, dobro pa je te primere ločeno beležiti in preveriti v izvornem besedilu.

- Jaz sem se mogel začeti **učiti** | **učit** za spis.
- Tako da ni dovolj, da le mi držimo **svoja** | **svojega** prepričanja.

8 ODLOČANJE MED MEJNIMI PRIMERI

V tem poglavju predstavljamo nekaj skupin primerov, kjer se običajno pojavi dilema glede uvrstitve med popravke na različnih ravneh označevanja.

Samo na raven besedišča gredo primeri, ko učitelj v popravku zamenja celotno besedo. To načelo velja tudi, kadar gre za menjavo podobnih besed preko besednih vrst, npr. pridevnikov in prislovov, ter spremembe zapisa skupaj-narazen, kadar ti zamenjajo besedno vrsto.

B/MEN/besedna družina:

- Veliko sprememb se zgodi tudi **nepričakovanih | nepričakovano**, ki nas lahko zelo razveselijo lahko pa tudi razžalostijo.

Primere, kjer učitelj zamenja besedo z drugo, uvrščamo samo na raven besedišča, četudi je nadomeščena beseda napačno črkovana.

B/GLAG/drugo + B/DOD/zaznamovano:

- Ofelijeva smrt je povzročala bolečine za Hamleta, vendar se je najprej **obadal | ukvarjal** s svojim maščevanjem.

Če učitelj v popravku zamenja besedo, obenem pa je iz popravka nedvoumno jasno, da je spremenil tudi njeno kategorialno lastnost, označimo popravek tako na ravni besedišča kot oblike.

O/KAT/oseba + B/GLAG/drugo:

- Hajmon mi je zagrozil, da če ne **spusti | oprostim** Antigone bom izgubil tudi njega.

Gornje načelo velja samo za primere, kjer je popravljena beseda paradigmatsko regularna (*spusti - oprostim*). Kadar je beseda neregularna (npr. nestandardno črkovana), skušamo popravek opredeliti s kombinacijo oznak, ki se zdi najbolj smiselna, npr. spodnji primer kot kombinacijo črkovalnega problema (*d-n*), na ravni končnice pa popravek sklona.

Č/KONZ/menjjava-drugo + O/KAT/sklon-mo:

- Saj pripovedovalec ima svoje mnenje, ki ga spoštujem, ker ni z **dobenem | nobenim** načinom užalil te osebe.

Kadar gre za popravke posameznih črk, ki jih je mogoče interpretirati kot težave oblike ali besedišča, jih skušamo v prvem koraku umeščati na višje ravnine.

O/PAR/glagolska_osnova:

- V tem dejanju, avtor kritizira in opozarja, da smo se slovinci, bratje, med seboj **pobivali** | **pobijali** v drugi svetovni vojni.

Kadar nismo prepričani, ali gre za napako črkovanja ali besedišča, pogledamo tudi kontekst in podobnost napačne ter popravljene črke. V spodnjem primeru se zdi manj verjetno, da je učenec pomotoma izbral napačno besedo, verjetneje je težava zapis.

Č/KONZ/menjjava-td:

- Kljub temu, da je bila prej skupina ljudi za **trugo** | **drugo** stranko, se nekatere da prepričati z dobrimi argumenti.

Na načelni ravni gredo vsi popravki končnic na raven oblike. Če pa učenec končnice sploh ni napisal, se to obravnava kot napaka črkovanja (izpust vokala, konzonanta ali zloga):

Č/VOK/izpust:

- Poznamo ljubezen do Očeta **kater** | **katero** najdemo v Hamletu, vendar je bolj izražana kakor v aktualnem svetu.

Na raven črkovanja gredo tudi popravki, ki samo površinsko izgledajo, kot da so na končnici. V spodnjem primeru gre za zapis zadnje črke prislova, ki ga ni mogoče enostavno interpretirati kot paradigmatski ali kategorialni problem oblike, po analogiji pa je mogoče utemeljeno sklepati, da bi razlog lahko bil v zapisu črke *a* oz. *o*.

Č/VOK/menjjava-ao:

- Človek se zna telesno predat, **duševna** | **duševno** pa ni zmožen vsak.

Pogoste so dileme pri popravkih oblike, ki je sicer neustrezna, težko pa jo je suvereno umestiti h kategorialnim pomotam (npr. izbira spola, sklona, števila itd.) ali na raven črkovanja (ker ne sodi med tipične črkovalne napake). Zaradi doslednosti in v izogib preveliki meri subjektivnosti pri odločanju v tovrstnih primerih kljub vsemu popravek označimo na ravni oblikoslovja. 'Kategorialno zmoto' določimo na tak način, da je oznaka čimbolj elementarna: če je možno pripisati več različnih kombinacij kategorialnih popravkov, izberemo najbolj osnovnega. V spodnjem primeru npr. beležimo napako sklona (kot da gre za rabo dajalnika namesto imenovalnika), ne pa napake spola ali števila.

O/KAT/sklon:

- Ko je dobila 3 otroke, jih je morala **sami** | **sama** preživljati in vzgajati.

Na raven črkovanja umeščamo primere, kjer učenec izpusti nenaglašeni e v končnicah, kot sta *-ega* in *-emu*, obenem pa ne naredi nobene druge napake na ravni kategorije ali paradigme.

Č/VOK/izpust:

- Glavni junak je fatima živi v zelo slabem okolju, ima velike težave, v soli jo zafrkavajo, nima **nobenga** | **nobenega**, da bi ji svetoval, pomaga pa ji učiteljica Kodarlajsa.

Težave, ki niso vezane na pregibanje besede, ampak na zapis nesklanjane besede ali besedne osnove (razen če gre za identificirane zadrege s premenami osnove), se privzeto obravnavajo na ravni črkovanja:

Č/KONZ/izpust:

- V **niju** | **njiju** ni imel tako dobrega mnenja kot o Horaciju.

Dileme so tudi pri ločevanju oblikovne ravni od ravni besedišča. Pri takih primerih iščemo ustrezno mesto znotraj sistema z vprašanjem: kje bi bilo bolje označeno napako najti? Po tej logiki spodnji primer označimo kot težavo velike začetnice in atipične neglagolske končnice, ne pa kot problem besedišča, tj. menjave besed *Petek* in *petka*.

Z/MV/lastno + O/PAR/neglagolska končnica:

- Kmalu se vrnejo tujo ljudstvo, s **petko** | **Petkom** v boju z nimi rešiva vjetnike.

V spodnjem primeru pa označimo napako števila in popravek na ravni besedišča (moška oblika samostalnika je zamenjana z žensko).

O/KAT/spol + B/SAM/občno besedišče:

- Romeo in Julia govori o tragediji, ki je za to tragedijo bila kriva njuna družina, ker sta bili največji **sovražniki** | **sovražnici**.